SERVICIUL POŞTAL "TIN CAN" DIN INSULELE TONGA

Regatul Tonga este situat în Oceanul Pacific, pe meridianul 0, între insulele Samoa şi Noua Zeelandă. Alcătuit din 170 insule şi insuliţe (dintre care numai 36 locuite), Regatul Tonga are o populaţie de110.000 locuitori şi bineînţeles că emite propriile sale mărci poştale. Una dintre cele mai renumite insule ale acestui arhipelag este NIUAFOOU care, la rândul ei, emite mărcile sale poştale, fără putere de circulaţie în restul Regatului. Numele acestei insule este legat şi de un capitol mai aparte al istoriei poştale moderne. La începutul secolului, un german, pe nume Walter George Quensell, soseşte la Niuafoou pentru a pune bazele unei firme de comerţ cu cauciuc natural. Insula fiind destul de izolată faţă de restul lumii şi neexistând nici un fel de legătură regulată cu celelalte insule, Quensell organizează un sistem poştal propriu: corespondenţa era introdusă în nişte cutii de tablă (care la început conţineau... biscuiţi) şi apoi era încredinţată unui înotător care o ducea până la cel mai

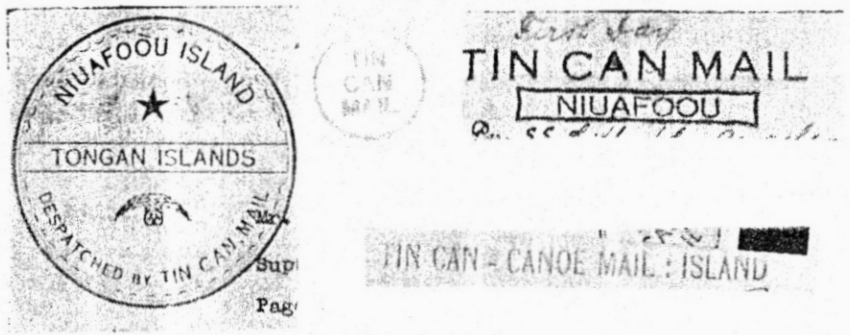

apropiat vapor a cărui rută trecea pe lângă insulă. Acest sistem a funcţionat cu succes până în anul 1931, când unul dintre înotători (împreună cu coespondenţa ce o purta) a fost mâncat de rechini. Quensell nu renunţă la legăturile cu lumea exterioară, mai ales că între timp faima serviciului poştal s-a răspândit în toată lumea şi tot mai mulţi filatelişti îi scriau, pentru a intra în posesia amprentelor ştampilelor speciale folosite în insulă pe scrisorile expediate **„prin înotători"**. Începând cu acel an corespondenţa începe să fie transportată cu caiacul. La sugestia lui Quensell toată corespondenţa sosită şi expediată în insula Niuafoou era obliterată cu ştampila „Tin Can Mail", ştampilă care este cunoscută în mai multe variante. Walter Quensell moare în anul 1956 iar recent, urmaşii lui au scos la licitaţie întreaga sa corespondenţă, formată din nu mai puţin de 290 de scrisori expediate sau sosite în insula Niuafoou. Această colecţie, desfăcută prin intermediul casei „Auckland" din Noua-Zeelandă, a fost împărţită în mai multe capitole: scrisori expediate şi primite din Europa, America de Sud, Africa, scrisori din Noua-Zeelandă, Marea Britanie, Australia, ins. Fiji şi SUA şi scrisori expediate în interiorul arhipelagului Tonga. Dintre aceste scrisori enumerăm doar câteva, în paranteză fiind trecut preţul lor de strigare, în doalri: scrisoare expediată în anul 1938 din Argentina (30), idem din Belgia, 1940 (25), idem din China, 1938 (75), din Cehoslovacia în 1938 (35), din Germania în 1938 (75), din Ungaria în 1940 (40), din Mexic în 1937 (30), din Norvegia în 1937 (75), din ROMÂNIA în 1939 (30), din Elveţia în 1942 (40) etc. Multe dintre aceste scrisori poartă pe ele francaturi mai puţin obişnuite sau chiar şi ştampile de tranzit şi cenzură, lucru care le face să fie parcă şi mai spectaculoase.

DINU MATEI

O ştampilă care schimbă data închiderii

OFICIULUI POŞTAL ROMÂN DIN CONSTANTINOPOL

Primul oficiu poştal român din Constantinopol îşi începe activitatea pe 16 martie 1896 atunci când directorul general Chiru al Direcţiei Poştelor Române „... cu consimţământul Serviciului Maritim Român, a însărcinat pe agentul său I.A. Seymery din Constantinopol cu supravegherea corespondenţelor sosite pentru Orient şi cu efectuarea serviciului poştal la prezentare în birourile acelei agenţii..." (1).

Pentru francarea corespondenţei oficiul a fost aprovizionat cu timbre din emisiunea „SPIC DE GRÂU" (1895), valorile de 5, 10 şi 25 BANI supratipărite cu valorile turceşti 10, 20 PARAS şi 1 PIASTRE, în tuş negru sau violet. Anularea timbrelor s-a făcut cu binecunoscuta şi atractiva (2) ştampilă: „POSTA ROMANA - COSPOLI" cu inscripţia în caractere arabe „ROMANYA VAPURIARINA MAKSUSTUR" (adică „valabil pe vapoarele României").

În privinţa închiderii oficiului, cu excepţia CMPR'84 care se opreşte la data de 5 mai 1896 (?!), toate lucrările de referinţă menţionează data de 9 mai 1896 (3), preluată probabil dintr-un comunicat apărut la acea vreme în Buletinul Telegrafo - Poştal (4).

Dar iată că, recent, am luat la cunoştinţă despre o corespondenţă poştală din colecţia distinsului Dr. Liviu N. Cristea (apreciatul comentator al istoriei poştalo-filatelice româneşti pe undele „Europei Libere") care prelungeşte cu o zi data închiderii Oficiului român din Constantinopol! Este vorba de un plic adresat: „Domnului R. Biskaboru Strada Smârdan Bucuresci Romania", a cărui francatură - supratipar negru: „10 PARAS, 20 PARAS, 1 PIASTRE" este anulată cu două ştampile: „POSTA ROMANA - COSPOLI" având datele: „10 MAI 896"!! (vezi figura). De menţionat că pe plic s-a aplicat şi cunoscuta ştampilă ovală tip „EXPRESS" care are aceeaşi dată.

În fosta colecţie a repurtatului specialist Dr. L.N.C. am aflat şi o ştampliă „POSTA ROMANA - COSPOLI" cu o dată timpurie: „27 MAR 896" mai apropiată de inaugurarea oficiului.

Marinel CHIRIAC - Constanţa

Note:

(1) C. Minescu, :Istoria Poştelor Române" Buc. 1916, pag 514
(2) Atenţie! Există falsuri periculoase executate de „faimosul" Francois FOURNIER!
(3) K. Dragomir, „Ştampilografia poştală", Tg. Mureş 1990, M. Dănescu, „Filatelia de la A la Z", Edit. Sport 1987, şi chiar CMPR 1959 (!).
(4) M. Popovici, „Îndrumătorul filatelistului", 1980, pag. 145.

Istorie poștală

CENZURILE ROMÂNEȘTI DIN PERIOADA 1919-1921 PE TERITORIILE TRANSILVANIEI ȘI BASARABIEI

Fig. nr.1 reprezintă xerocopia unei CP, obținut prin amabilitatea d-lui Szegedi Laszlo din Rupea Cartea poștală în cauză este un întreg poștal maghiar scutit de taxă, expediată din Vințul de Jos (3 mai 1919) la Ighiu (Magyarigen). Corespondența poartă ștampila parohiei reformate, precum și o altă ștampilă liniară, care atestă faptul că corespondența este oficială și scutită de taxă poștală. Se mai poate observa ștampila cenzurii oficialităților române: „Cenzurat/Vințul de Jos", având dimensiunile: 52 x 25 mm, de culoare neagră. Această ștampilă nu este menționată în lucrarea d-lor Thielk-Teleguț, dar este amintită într-un articol apărut în paginile unei reviste de specialitate din Ungaria sub semnătura d-lui Gazda Istvan, fără să fie reprodusă.

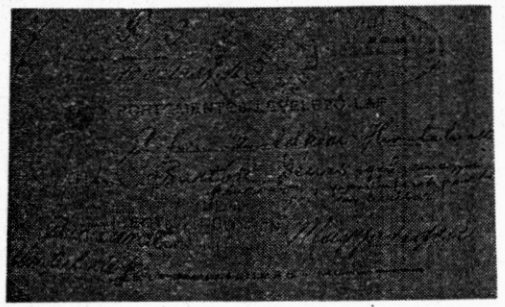

În fig. 2 este vorba despre o scrisoare recomandată trimisă din Ungaria (Ujkecske - 1921, febr,11) la Vișeu de Sus (România). CU toate că circulara DGPTT nr. 53682/05.08.1920 se referă la încetarea cenzurii corespondențelor, inclusiv pentru corespondența externă, scrisoarea ajunge la București în data de 31 martie 1921, unde este cenzurată. Acest lucru se poate constata datorită aplicării benzii adezive - pe verso -, purtând inscripția CENZURAT (prezentat în lucrarea d-lor Thielk Teleguț în cap. I,fig. 147). Interesant este și faptul că pa fața plicului s-a aplicat cu tuș violet un text, care atestă la fel efectuarea cenzurii „Șeful bir. Informații", având dimensiunile 34 x 4 mm, - text încă nesemnalat. De la București scrisoarea ajunge la Satu Mare, unde este din nou cenzurat (vezi amprenta ștampilei de cenzură, având dimensiunile 42 x 15 mm, de culoare neagră), ștampila de asemenea nesemnalată încă, și în fine ajunge la destinație în 6 aprilie 1921, după o perioadă de aproape 2 luni.

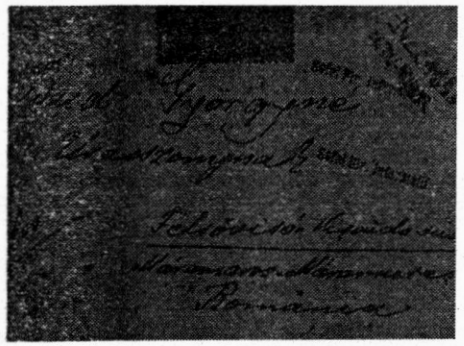

În fig. 3 prezint o C.P. trimisă din Franța (Paris 5 aprilie 1920) la Cetatea Albă (Basarabia-România). Corespondența de data aceasta ajunge la destinație în 16 zile, respectiv în 21 aprilie 1920, fiind între timp și cenzurată. Cartea poștală poartă amprenta cenzurii poștale din Cetatea Albă, de culoare neagră, având diam. 39 mm, având textul: „Cenzura Cetatea Albă România". Se mai poate observa pe lângă ștampila de loc și de dată și o altă ștampilă, tot de culoare neagră, cu diam. de 17 mm, având în interior nr. 123, număr care probabil este numărul de identificare al censorului. Am prezentat cele două ștampile având în vedere că în literatura filatelică pe care am reușit să studiez, nu am găsit nici o referire la existența lor.

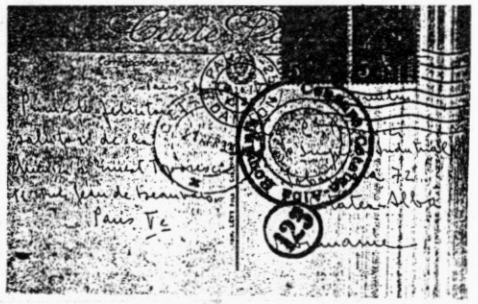

Sper că prin cele semnalate am reușit să unplu din nou un gol cât de mic privind clarificarea unor probleme privind istoria poștală a țării din aceea perioadă.

Ing. Kiraly Francisc - BAIA MARE

Poște locale în Marea Britanie

1. INSULA LUNDY

Cu toate că poartă acest nume exotic, insula Lundy se află în Europa, mai exact între Marea Britanie și Irlanda, în Canalul Bristol. Primele

trimiteri poștale expediate de aici înspre Marea Britanie datează din anul 1830 fiind adresate proprietarului de atunci al insulei. În anul 1886 se deschide aici și un oficiu poștal, care utiliza mărci poștale ale Marii Britanii, purtând efigia Reginei Victoria. Cu toate că nu are decât o suprafață de aproximativ 3 km² și... 23 de case locuitorii nu se prea „omoară" cu scrisul, începând din anul 1929 proprietarii insulei primesc dreptul de a emite mărci poștale proprii. De fapt sunt niște viniete, din vânzarea cărora se acoperă costul transportului corespondenței cu vaporul până la cel mai apropiat port din Marea Britanie, de aici corespondenta fiind preluată de serviciile poștei regale britanice. Toată corespondența expediată din insula Lundy trebuie francată, în mod obligatoriu, și cu mărci poștale britanice. Pe lângă mărci poștale, în insula Lundy au mai fost fabricate și întreguri poștale. Acestea sunt niște cărți poștale ilustrate, care reprezintă vederi din insulă sau vapoare care fac legătura cu Marea Britanie și care au imprimată pe verso o marcă poștală fixă cu valoarea în puffini (moneda insulei) sau cu inspcripția „2nd" sau „1st" („second class" sau „first class"). Și aceste întreguri poștale trebuie francate, în mod obligatoriu, cu mărci poștale ale Marii Britanii.

2. INSULA PABAY

Această insulă, având o suprafață de 360 acri, este situată lângă costa Scoției, la sud de insula Skye. Insula Pabay este cunoscută în lume mai mult pentru fosilele găsite aici, decât prin istoria ei poștală. În anii '50, în Pabay locuiau 12 persoane a căror corespondență era transportată de două ori pe săptămână în portul Broadford de către proprietarul insulei. Pentru plata acestor servicii, în anul 1962 se tipăresc niște viniete, în valoare de 2 pence, purtând inscripția „Isle of Pabay Skye Mail Service Postcard 2", viniete greu de procurat în ziua de astăzi. Văzând că filateliștii sunt interesați de serviciile acestei poște locale, proprietarul insulei a început să tipărească anual mai multe serii de astfel de viniete, reprezentând flori, păsări, crustacee, sporturi etc., în număr de aproximativ 200 de emisiuni. Dintre subiectele, total neadecvate, reprezentate pe unele din aceste serii, amintim doar comemorarea președintelui Kennedy și.. câini pekinezi. Începând cu anul 1971, insula Pabay are mai mulți proprietari, care adoptă o „politică poștală" mai înțeleaptă, în sensul că numărul de emisiuni emise anual este redus substanțial, iar subiectele abordate pe viniete au cât de cât tangență cu insula. Insula Pabay își schimbă din nou proprietarii, în anul 1991, viniete continuând să fie produse și în continuare. Toată corespondența expediată din această insulă care astăzi are 20 de locuitori trebuie

francată, în mod obligatoriu și cu mărci poștale ale Marii Britanii.

Aceste două insule nu sunt singurele care emit propriile lor „mărci poștale", ele au fost urmate și de insulele Bardsey, Bernera, Caldey, Davaar, Easdale, Eynhallow, Gugh, Gairsay, Grunay, St. Kilda, Sark, Saay, Staffa , Summer, Stroma și Thomond. Vă lăsăm dvs. plăcerea de a le descoperi pe hartă!

Dinu MATEI

Ştiri din ţară

ALBA-IULIA

Răspuns la „Raritate filatelică românească"

În „C.F." Nr. 50, pag.15, sub semnătura Marta Eduard din Iaşi s-a semnalat o raritate filatelică românească necatalogată (după părearea lui M.E) dar circulată arătând că pe plicul xeroxat nu apare clar suprastampilarea. Verificând colecţia mea, am descoperit 3 mărci neobliterate semnalate ca raritate filatelică românească, în care supratiparul apare foarte clar. le reproduc alăturat. Supratiparul, după cum se poate observa este următorul" Ajutorarea înfometaţilor Basarabiei".

Nicolae Budacu
Alba-Iulia

NOTA REDACŢIEI. Cele semnalate mai sus, ne-au fost mai amplu relatate de dl. Gh. VĂDUVA, reprezentantul revistei noastre pentru Filiaşi-Dolj care ne scrie:

În revista „Curierul filatelic" An.V nr. 50/mai 1994, la pag.15 este reprodus un fragment de plic circulat în anul 1929, care cuprinde, alături de mărcile de francare şi o marcă de 60 bani din seria „Ferdinand - uzuale", model II, emisiunea 1920/25.

Piesa este într-adevăr foarte interesantă, cu atât mai mult cu cât în Catalogul mărcilor poştale româneşti ed. 1974, elaborat de d-nul Kiriac Dragomir, la pag. 189 sunt menţionate valorile de 3 bani (376), 60 b. (374) şi 6 lei (379), cu supratiparul :"Ajutorul înfometaţilor" şi specificarea că: „Acestea au fost confecţionate şi vândute în 1923 neoficial, fără aprobarea PTT".

Iată însă că regăsim una din mărci pe un plic circulat, ceea ce ne permite să deducem că ele au fost totuşi acceptate (poate chiar aprobate) de PTT.

În buletinul S.R.F.T.M. an.4 nr.3, la pag.28, eu am semnalat cele trei mărci identificate până-n prezent. Textul supratiparului a fost: „Ajutorarea înfometaţilor Basarabiei" 1 leu/3 bani, 3 lei/60 bani şi 5 lei/6 lei, iar culoarea cernelii tipografice a fost roşie pe prima şi ultima valoare şi neagră pe val. de 3 lei/60 b.

Poate cercetătorii istoriei poştale româneşti vor identifica şi alte varietăţi.

ARAD

Târg cu tematici diferite

Societatea Filatelică „Aradul" în colaborare cu Cercul de Insignifilie Arad şi Cercul de numismatică, organizează în ziua de 3 septembrie 1994 între orele 8-15 în sala Casei de cultură a sindicatelor din Arad, strada Lacul, un târg filatelic, cartofilic, de insigne (toate tematicile), numismatic medalii şi decoraţii. Se preconizează şi invitarea unor colecţionari de peste hotare.

Silviu Hedeşan
Reprezentantul „C.F." pentru Arad

BUCUREŞTI

Ştampilă „C.M'94"

Frumosul comportament al echipei noastre de fotbal la ediţia din acest an a Campionatului mondial din USA, a prilejuit Clubului Filatelic C.F.R., să emită o ştampilă ocazională care marchează promovarea jucătorilor români în primele opt echipe ale acestei importante competiţii sportive.

Ştiri din ţară

IAŞI

Plic Hermann Oberth

În nr. 50 al „C.F"-ului s-a inserat ştirea raelizării de către filateliştii ieşeni a unui plic comemorativ cu ocazia sărbătoririi şi de către ieşeni a savantului Hermann Oberth. În acest număr prezentăm imaginea acestui reuşit plic filatelic a cărei grafică este semnată de dl. ing. Florin Patapie.

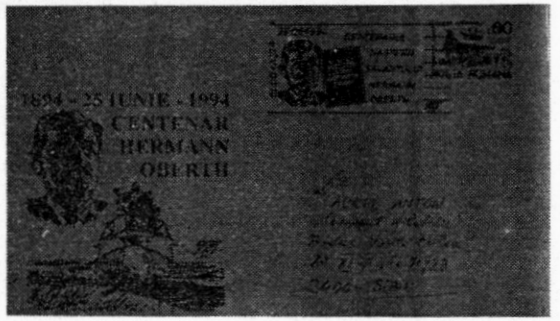

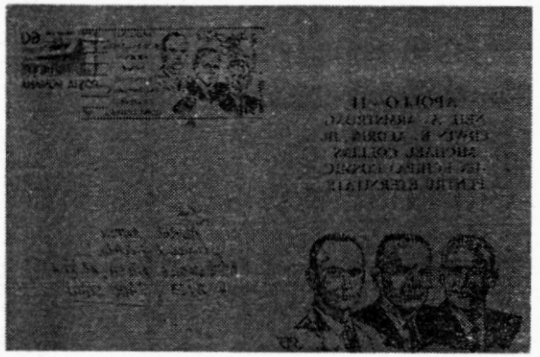

Apollo-11

Împlinirea anul acesta a 25 de ani de la prima aselenizare pe Lună a unui echipaj uman (americanii Neil A. Armstrong, Edwin E. Aldrin Jr. şi Michael Collins) a prilejuit laboriosului filatelist ing. Florin Patapie preşedintele Asociaţiei Filatelice „Moldova" să macheteze un plic omagial. Ceea ce este demn de remarcat, este faptul că pe spatele plicului, redactat în limba engleză, se descrie, rezumativ, istoricul acestei prime expediţii pământene pe un alt corp ceresc.

PIATRA NEAMŢ

Ample manifestări filatelice

Cu prilejul sărbătoririi Centenarului cărţii poştale ilustrate româneşti, în perioada 1-2 Octombrie a.c., vor avea loc la Piatra Neamţ o variată gamă de activităţi filatelice dintre care amintim: vernisarea primei expoziţii naţionale de cartofilie; simpozionul cu temă adecvată precum şi un târg naţional de cartofilie şi filatelie. Având în vedere amploarea acestor manifestări, vom reveni în numărul de pe luna septembrie cu informaţii mai ample despre aceste activităţi care suntem siguri că vor atrage colecţionari din întreaga ţară cu atât mai mult cu cât o vizită la Piatra Neamţ în această perioadă a anului oferă o binevenită mini excursie de la care cu toţii se vor întoarce mulţumiţi.

PLOIEŞTI

Expoziţie filatelică şi numismatică

Cercul Militar Ploieşti împreună cu Cercul Filatelic Militar, organizează în perioada 21-27 octombrie a.c. o expoziţie filatelică şi numismatică, manifestări ocazionate de împlinirea a 50 de ani de la eliberarea ultimei brazde de pământ românesc de sub ocupaţia hitleristo-hortistă: 25 octombrie 1944. Tematica acestei expoziţii este: Istoria României, Armata Română, personalităţi ale artei, culturii şi ştiinţei româneşti, cosmonautică, tehnică.

Ştefan Zaharie - coresp. "C.F." pentru Ploieşti

O ştampilă rombică cu cifra mică s-a folosit şi la

BIROUL FRANCEZ DIN KUSTENDJE!

Începutul activităţii birourilor poştale franceze din Principate şi Dobrogea este în strânsă legătură cu prelungirea până la gurile Dunării, după războiul Crimeii, a rutei vapoarelor de pasageri şi poştă a societăţii „Compagnie des Messageries Imperiales".

Încurajată de rezultatele obţinute în voiajele experimentale începute pe la mijlocul lunii iulie 1856, compania semnează la 29 mai 1857 o convenţie cu administraţia poştelor franceze, care prevedea şi efectuarea unei linii poştale regulate pe ruta: Constantinopol - Varna - Sulina - Tulcea - Galaţi - Brăila[1]. Mai târziu, în 1869, ruta va include o escală şi la Constanţa.

Odată cu deschiderea acestei linii regulate, în porturile de escală din Principate şi Dobrogea încep să funcţioneze şi birourile poştale franceze, care, potrivit celor mai autorizate surse franceze[2], au fost înfiinţate chiar de societatea concesionară „Messageries Imperiales", ce folosea ca agenţi poştali negustori locali care îşi desfăşurau activitatea cu sprijinul şi sub protecţia consulatelor franceze.

Perioada de funcţionare a birourilor a fost următoarea: GALATZ (Galaţi) şi IBRAILA (Brăila) XI/1875 - I/1875, SULINA şi TULSCHA (Tulcea) XI/1857 - IV/1879, KUSTENDJE (Constanta) IX/1869 - IV/1879. Pentru obliterarea mărcilor birourile au folosit ştampile rombice punctate (diagonala 23 x 27 mm) ce aveau în centru numărul de identificare scris cu cifre mici sau mari (4 mm/7 mm) alocate astfel: Galatz 4008/5085, Ibraila 4009/5087, Sulina 4015/5099, Tulscha 4017/5102.

Am lăsat la urmă biroul din Kustendje, întrucât acesta este prezentat în toate materialele de referinţă româneşti[3], inclusiv CMPR'84, ca fiind dotat numai cu ştampila tip romb - cifra mare: 5139. Dar, iată că autorii francezi Marcel Mathieu şi Herve Dyre, într-un foarte documentat material privind istoria birourilor franceze din străinătate[4], fac cunoscută folosirea şi la biroul din Kustendje a unei ştampile rombice - cifră mică!

Din nomenclatorul prezentat de autorii francezi („cachets losanges à petits et gros chiffrés utilises dans les bureaux francais à l'Étranger") reiese că o serie de birouri create după 1862 au fost dotate cu ştampile cifra-mică ce indicau chiar anul lor de înfiinţare. Astfel că biroul din Kustendje a folosit, pe lângă ştampila cifra-mare cunoscută până în prezent la noi, şi o ştampilă tip romb cifra-mică: 1869!

Aplicate cu tuş albastru, negru, sau chiar violet, ştampilele rombice au fost folosite numai pentru obliterarea timbrelor la expedierea corespondenţei de către birouri. Demn de menţionat faptul că pe lângă ştampilele de format rombic, s-au aplicat pe corespondenţă la expediere (şi uneori la sosire) o ştampilă triplu-cerc (la Kustendje numai dublu) având în centru data pe trei rânduri iar pe exerga numele biroului poştal: GALATZ-MOLDAVIE, IBRAILA-VALACHIE, SULINA TURQ-D'EUROPE, TULSCHA TURQ-D'EUROPE, KUSTENDJE - TURQUIE.

Marinel Chiriac
Constanţa

(1) Raymond Salles, „LA POSTE MARITIME FRANCAISE", Tome II, „Les Paquebots de la Mediteranee de 1837 a 1939", pag. 250.
(2) Ibidem, pag. 270.
(3) M. Dănescu, „Filatelia de la A la Z", Editura Sport-Turism, 1987 pag.270; M. Popovici, „Filatelia", nr. 5 şi 6/1985; D. Passalega, „Filatelia", nr. 2/1986.
(4) LES BUREAUX FRANCAIS A L'ETRANGER, „La Philatelie Francaise", nr. 372-373/1985, pag.309.

DIN TRECUTUL MAXIFILIEI (II)

ROMÂNIA (1905 - 1908)

Înainte de a continua publicarea ilustratelor maxime după anii 1901 - 1902 (vezi C.F.nr.50) doresc să amintesc perioadele de domnie ce corespund emisiunilor de mărci poştale cu efigii: CAROL I - principe - 1866-1881; CAROL I - rege - 1881-1914; FERDINAND I - rege - 1914-1927 (nepot de frate al regelui); MIHAI I (sub regenţă) 1927-1930; CAROL al II-lea - rege - 1930-1940; MIHAI I - rege - 1940-1947.

Cu toate că CPI „FAMILIA PRINCIARĂ ROMÂNĂ A LUI FERDINAND" nu este ilustrată maximă, neavând concordanţă de imagine între marcă şi suport, se publică ca document T.C.V. obliterat cu maşina „DAGUIN" (BUCUREŞTI - **2 AUG.05** -6S/ EXPED. SCRIS adresată în Franţa la Seine-et-Oise.

Pentru anul 1906 întâlnim ilustrata maximă editată de Maier & D. Stern pe care este aplicată marca de 10 B „40 DE ANI DE DOMNIE" în concordanţă de imagine cu trăsura regală, fiind obliterată cu o ştampilă semnificativă: CALAFAT - **5 DEC.906**

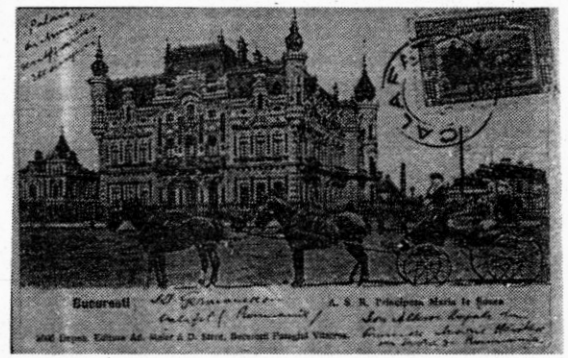

(„Asta-i muzica ce-mi place") în care serie de mărci, valoarea de 5 B negru reprezintă „Baterie de artilerie la Calafat). Obliterarea de sosire la PARIS consemnează data de **8 DEC. 06** DISTRIBON.

Tot cu aceeaşi marcă 10 B (196CMPR) aplicată pe C.P.I. editată de Librăria Pana de aur J. Weltmann, are concordanţă de imagine a ostaşilor din Regimentul de roşiori, obliterată la GALAŢI unde se aniversa 50 de ani de la înfiinţarea acestui regiment la data de **27 MAR.07** şi sosită la PARIS - **30-MARS-07**.

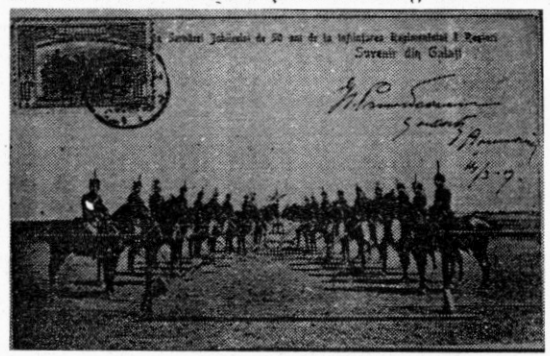

Ultima I.M. din seria prezentată este o carte poştală editată de Union Postale Universelle care are aplicată marca de 10 B (140 CMPR) în concordanţă de imagine cu portretul Regelui Carol I şi obliterată la BUCUREŞTI AMB - **24-06-908** cu sosirea la PARIS-CREUSE - **27 JUIN 908.**

Oare cum a fost posibil ca acum aproape 90 de ani „pe vremea poştalioanelor" o

continuare în pag. a XVI-a

CU PRIVIRE LA ŞTAMPILA S.M.R. - „MITILENI"

Cu ani în urmă, reputatul cercetător filatelist Dr. Nicolae Tripcovici făcea cunoscută o ştampilă aparţinând agenţiei Serviciului Maritim Român (SMR) din portul Mitileni (1).

Prezentată la Expoziţia „Balkanfila VII" - Atena (1979) şi semnalată regretatului nostru magistru de către Orestes Vlastos, cunoscutul editor al catalogului grecesc, ştampila **„SERVICIUL MARITIM ROMAN - 14 IUN 921 - MITILENI"** (v.fig.) a fost aplicată pe faţa unui plic (!), trimis din Atena, la 9 iunie 1921, unui anume Miltiade Simonides. Plicul, francat cu timbre greceşti, a sosit la Mitileni pe 13 iunie 1921, aşa cum arată ştampila poştei greceşti, aplicată pe verso.

Considerând această ştampilă SMR „o mică enigmă", Nicolae Tripcovici ridică câteva întrebări ce vizau următoarele aspecte: existenţa unei linii poştale prin Mitileni, la data prezentată de ştampilă; perioada de funcţionare şi atribuţiile poştale ale agenţiei SMR din acest port; legătura dintre destinatarul scrisorii şi agenţia companiei române. De elucidarea acestor aspecte, spunea N.T., depinde plasarea ştampilei în categoria celor pur administrative, sau a celor folosite şi în scopuri poştale.

Unicitatea ştampilei „Mitileni" (singura semnalată până în prezent) vizavi de activitatea intensă a vapoarelor poştale ale SMR pe liniile Levantului, m-a determinat să încerc câteva răspunsuri la semnele de întrebare puse de N.T.

Linia poştală Constanţa - Constantinopol - Mitileni - Smirna a fost inaugurată la 25 aprilie 1905, după intrarea în exploatare a vaporului „România", care efectua o cursă pe săptămână, prin schimb periodic cu „Principesa Maria" şi „Regele Carol I".

În acelaşi timp cu deschiderea liniei de navigaţie îşi începe activitatea şi agenţia SMR din portul de escală Mitileni, situat în insula Lezvos, din apropierea Golfului Smirna (azi Izmir).

Agenţiile SMR, printre care şi cea de la Mitileni, prestau şi unele servicii în baza convenţiei încheiate la 17 august 1905, între Direcţia CFR şi Direcţia PTT, care prevedea printre altele „transportul trimiterilor poştale cu vapoarele SMR spre porturile turceşti şi greceşti şi viceversa".

În anul 1914 interesele SMR în portul Mitileni, printre care şi cele poştale, erau reprezentate de un anume Miltiade Simonides (2) personaj care era chiar destinatarul scrisorii pe care se afla ştampila în discuţie.

Deoarece în preajma primului război mondial situaţia la intrarea în Strâmtoarea Dardanele era foarte tensionată, SMR este nevoită să suspende, la sfârşitul lunii iulie 1914, toate cursele poştale spre Levant, cu excepţia celei spre Constantinopol care a continuat până la 25 octombrie 1914. Aşadar, neexistând o linie de navigaţie, activitatea agenţiilor SMR, printre care şi aceea din Mitileni, a încetat la datele menţionate.

Pentru a stabili scopul folosirii acestei ştampile, la data pe care o prezintă „14 IUN 921", sunt necesare câteva precizări. După încetarea războiului mondial, începând din luna mai 1919 şi până în octombrie 1922, au continuat ostilităţile dintre Grecia şi Turciace îşi disputau oraşul şi districtul Smirna (azi Izmir). Din această cauză SMR nu a putut relua cursa poştală Constanţa - Constantinopol - Mitileni - Smirna, revenind, în decembrie 1921, numai la linia Constanţa - Constantinopol - Pireu - Alexandria. (3)

Deci, în lipsa unei linii poştale, agentul Miltiade Simonides putea să folosească ştampila SMR-Mitileni numai în scopuri administrative, respectiv pentru a marca, cu data de 14 iunie 1921, intrarea în agenţie a plicului, ce fusese deja circulat de poşta grecească. De altfel ştampila a fost aplicată (de două ori) pe faţa plicului!

După primul război mondial, datorită reducerii substanţiale a fluxului de călători, cursele vapoarelor spre Mitileni - Smirna nu au mai fost reluate, astfel că şi atribuţiile poştale ale agenţilor SMR din porturile respective au încetat.

Marinel CHIRIAC
- Constanţa -

(1) „Filatelia", nr. 4/80
(2) Amadeu Hainrich, „Calendarul Maritim 1914", Buc. 1914.
(3) Muzeul Marinei Române, Fond Cmdr. P. Popovat, Mss.81, „Darea de seamă asupra activităţii SMR pe anii 1920-1921".

ABONAMENTE FILATELICE ROMÂNEŞTI CU DESERVIREA LA DOMICILIU

Din iniţiativa conducerii Cercului militar din Cluj-Napoca (şef colonelul Victor Surdu), s-a organziat, la sfârşitul manifestărilor prilejuite de recenta expoziţie româno-chineză, o masă rotundă unde au participat domnii: **Leonard PAŞCANU**, vicepreşedinte al FFR, **Ionel CUEŞDEANU** şi **Mircea STOIAN** din partea R.A.POŞTA ROMÂNĂ. Numeroşii participanţi la această întâlnire cu principalii factori de răspundere ai filateliei române, au ridicat o serie de probleme care preocupă în mod deosebit pe filateliştii noştri.

Se ştie că unele emisiuni ajung cu mare întârzieie în magazinele filatelice. La această problemă s-a răspuns că: „emisiunile pleacă toate în aceeaşi zi la toate oficiile poştale, însă la unele oficii acestea stau în depozite (dl.Stoian), iar dl. Cueşdeanu precizează că, uneori, fabrica de timbre, din cauza utilajelor vechi nu reuşeşte să trimită, în acelaşi timp, tot tirajul unor emisiuni, şi că R.A.Poşta Română va trebui să înlăture aceste situaţii.

O problemă viu dezbătută a fost aceea ridicată de dl. prof.univ. dr. George Arghir, preşedintele Asociaţiei Filatelice Cluj care a susţinut ideea de a se realiza o emisiune numai pentru membrii filateliştii (într-un anumit tiraj), iar restul tirajului să se pună ulterior în vânzare. Dl. Leonard Paşcanu a arătat că o asemenea emisiune nu poate fi realizată deoarece sunt norme internaţionale deontologice adoptate şi de FFR, norme care interzic „embargoul" distribuirii mărcilor poştale. S-a mai propus (dl.Taloş) ca anumite emisiuni să apară cu supratxă care însă să nu fie plătită de filateliştii care au achitat cotizaţia, sunt abonaţi la primirea emisiunilor şi au o deosebită activitate filatelică. Dl. Cueşdeanu a arătat că aceasta este o sugestie care va sta în viitor în atenţia factorilor de răspundere ale Poştei Române.

Procurarea cataloagelor internaţionale era asigurată înainte de către Poştă; acuma aceast este o problemă de rezolvarea căreia est legată puterea de cumpărare a acestora î valută.

Salutară a fost problema ridicată de d colonel (r) Alexandru Csomoş privin asigurarea transportului exponatelor filatelic pentru expoziţii de către Poştă. Dl. Paşcanu asigurat pe cei prezenţi că se va lua legătura c Directorul general Măzgăreanu al Poştei cărui i se va prezenta volumul de colete necesar d a fi expediat la expoziţii în mod gratuit. Pe d altă parte însă dl. Cueşdeanu a arătat c excepţia de la plata expedierii acestor colet cu exponate filatelice în mod gratuit, ar cre precedente pentru solicitări şi din partea alto ministere.

La sugestia dlui. dr. Dan Dumitraşcu de a s reorganiza cursuri de calificare a membrilo de juriu de la gradul 3 la 2 s-a arătat că d această problemă se ocupă actualmente d dr. Neaga şi dl. Anghelescu care pot fi solicitaţ de către asociaţiile care au asemenea cazuri

O plăcută surpriză a constituit-o afirmaţia dlui. Cueşdeanu că începând cu anul viitor, s va experimenta realizarea unor abonament ale emisiunilor filatelice cu deservirea l domiciliul abonatului, cu plata ramburs. La fe dânsul a mai arătat că se vor aduce unel clasoare din import dar permanetizarea acestu import se va face în funcţie de felul cum se vo vinde aceste clasoare având în vedere preţu lor ridicat.

În încheierea discuţiilor, dl. Paşcanu a arăta că o deosebită activitate filatelică se desfăşoar în acele oraşe unde Cercurile Militare, cum sunt acela din Cluj-Napoca, Sibiu, Craiova Bistriţa, ajută direct organizarea manifestărilo filatelice, iar dl. Cueşdeanu a adus precizăr privind tirajul limitat al carnetelor cu emisiunil ciuperci, în sensul că tirajul este mic şi propun ca acestea să se vândă filateliştilor cu activităţ meritorii în domeniul filatelic.

Filatelie tematică:

O temă insolită:

FRANCMASONERIA (I)

Dr. Valeriu S. NEAGA

Filatelia tematică oferă colecţionarului un câmp vast de cercetare şi afirmare.

Vizitând expoziţii filatelice în diferite ţări occidentale, atenţia mi-a fost reţinută de o temă pe care o consider cu totul aparte; aş zice, neobişnuită, ba chiar insolită: FRANCMASONERIA.

Curiozitatea m-a determinat să cercetez şi literatură adecvată, inclusiv filatelică, pentru a mă familiariza cu această „arie" tematică şi a mă convinge în ce măsură mărcile şi documentele poştale emise în diferite ţări, ar permite organizarea unui exponat competitiv. Şi răspunsul este afirmativ!

Preluând din exponatele vizionate şi literatura parcursă, se poate schiţa următorul plan de expunere:

1. **Istoric; originea şi crearea francmasoneriei**
2. **Principiile de bază ale francmasoneriei: umanismul şi universalitatea**
3. **simboluri masonice**
4. **Personalităţi din lumea masonică.**

La primul capitol

Se consideră că la originea francmasoneriei ar fi un sculptor care ciopleşte piatra sau un meseriaş (fr.: maçon = zidar: (pentru animale) constructor. engl.: Freemason). Cuvântul „franc" poate fi interpretat prin sinonimul contemporan „liber" (om liber sau meserie liberă). Masoneria este opera muncitorului zidar, constructor sau „lucrul masonului".

Aşa a luat fiinţă **masoneria constructivă (operativă)**, iniţial în sânul „atelierelor" (numite „loje"). Mai târziu, alături de meseriaşi, au aderat şi alţi membri, din clasa mijlocie, clerici şi chiar nobili (Cavalerii Templieri etc.), constituindu-se **Francmasoneria modernă**, în Marea Britanie - în sec. XVII şi în Franţa - în sec. XVIII. Masoneria operativă s-a transformat treptat în **„masonerie speculativă"**, consacrate reflecţiei şi discuţiilor.

În timp ce francmasoneria anglo-saxonă a rămas fidelă deismului, cea franceză a fost dominată, la sfârşitul sec. XIX de ideile republicane şi raţionaliste.

Principiile de bază ale francmasoneriei

Francmasoneria este o asceză, o modalitate de perfecţionare umană. Ea vehiculează ideile cele mai nobile şi cele mai generoase: umanismul şi universalitatea.

Umanismul este punctul comun al tuturor sistemelor filosofice, a tuturor demersurilor şi activităţii spiritului uman, care se inspiră din respectul omului şi umanităţii, concepute ca valori esenţiale. Idealul masonic se confundă astfel cu idealul democratic şi acela al fraternităţii universale.

Umanismul şi universalitatea sunt redate simbolic prin steaua în 5 colţuri (respectiv: capul şi cele 4 membre).

Simboluri masonice

Pe diverse mărci, emise în ţări din toate continentele, vom găsi anumite simboluri, pe care numai un iniţiat le poate da interpretarea adecvată.

Astfel, cea mai celebră, este marca de 3 p. violet (1), emisă în anul 1946 în Marea Britanie, pentru comemorarea Victoriei (Yv. 236). Alături de efigia regelui George al VI-lea, se pot vedea numeroase simboluri masonice:

EQUERRE
ET COMPAS ENTRELACÉS

Fig. 1

continuare în pag. 5

Curierul Filatelic, Anul VI, nr. 62 ◆ mai 1995

Filatelie tematică:

O temă insolită:

FRANCMASONERIA (I)

Dr. Valeriu S. NEAGA

- **o ramură de acacia:** referinţă la un maestru mason, asasinat de tovarăşii săi, care doreau să-i smulgă secretul.
- **un echer:** ca simbol al echităţii. El reprezintă de asemenea, acţiunea omului asupra materiei şi asupra lui însăşi.
- **un compas:** cu sensul de relativ. Ridicând ambele braţe, se măsoară domeniul pe care-l poate atinge geniul uman.
- un triunghi, numit încă şi „delta luminos": este simbolul celei mai mici grupe masonice, formată din 3 membri, numiţi „fraţi".
- o porţiune de zid: ca o aluzie la „masoni" - zidari, membri ai primelor „ateliere" (loje). „A construi" are înţelesul de a pregăti viitorul unei lumi mai drepte şi mai luminoase, a edifica, piatră cu piatră, un templu ideal, al societăţii universale.

Fig. 2

Pe o marcă franceză din 1973 (2), dedicată „Bicentenarului Lojei Marelui Orient" (Yv. 1756), alături de globul pământesc şi cuvintele: Liberté, Egalité, Fraternité, este reprodus un echer, iar pe margini - o împletitură, un fel de lanţ - ca simbol al legăturii între oameni. Iar pe plicul „prima zi" (3), sunt desenate: un echer, cu steaua în 5 colţuri în mijloc, înconjurată de un lanţ în semicerc, toate sprijinindu-se pe un mozaic cu dalii alb-bleu (alteori alb-negru), care reprezintă binele şi răul, aşa cum este presărată cale vieţii sau corpul şi spiritul, unite dar care nu se confundă. „Iniţiatul" avansează în viaţă pe calea esoterică, acea echilibrată, între alb (spiritualitatea) şi negru (materia).

Fig. 3

(va urma)

CARTE POŞTALĂ MILITARĂ ALBASTRĂ CU CERC ROŞU DIN 1943

Studiind 11 cărţi poştale militare şi un plic trimise de pe frontul de răsărit în perioada 16.12.1942-18.11.1943 de un tânăr ofiţer român, care a participat cu bateriile antiaeriene 128 şi 171 la luptele de la Stalin grad şi din Caucaz, am observat că scrisorile trimise în timpul marilor ofensive sovietice din iarna-primăvara 1942-1943 au sosit la destinaţie (Lugoj) în 2-3 săptămâni, pe când cele trimise în perioada iunie-octombrie 1943 au sosit în 3-4 zile. Cărţile poştale trimise în noiembrie au sosit în 6-7 zile. Primele două trimiteri au aplicate ştampila O.P.M. 104 cu tuş negru şi violet. Începând cu 11.5.1943 până la 19.11.1943 pe cărţile poştale militare trimise găsim amprenta O.P.M. 944 aplicată cu tuş negru. Pe aproape toate trimiterile poştale, excepţie făcând cartea poştală trimisă în 17.4.1943, apare aplicată cu tuş negru ştampila dreptunghiulară 38/12 mm „POŞTA MILITARĂ CENZURAT". Deasemenea pe toate trimiterile poştale întâlnim o ştampilă cu dublu cerc 33/35 mm. în centrul căreia este stema mică a României iar la periferie este scris: „COMANDAMENTUL M. U. - OFICIUL POŞTAL MILITAR NR." Lângă această ştampilă mută tip ciocan de 52/25 mm. În care este scris cuvântul „CENZURAT", lângă care găsim semnătura cenzorului unităţii militare. Ambele ştampile sunt aplicate cu tuş roşu. Prima trimitere este un plic, următoarele fiind cărţi poştale militare gratuite. În primăvara şi vara anului 1943 au fost folosite C.P.M.G. de culoare albă şi crem cu bandă albastră pe diagonală având M.F. Mihai. Din septembrie s-au folosit C.P.M.G. albastre cu M.F. Mihai. Foarte interesante sunt însă ultimele două C.P.M.G., trimise în 10 respectiv 18.11.1943. Acestea sunt de culoare albastră, iar peste lozinca „NOI LUPTĂM, VOI SĂ SUBSCRIEŢI LA ÎMPRUMUTUL REÎNTREGIRII -1941" apare tipărit cu roşu câte un cerc cu diametrul de 59 mm.

După conţinut am putea deduce că aceste C.P.M.G. au fost trimise din Crimeea în preajma ofensivei sovietice din iarna 1943-1944, care a adus trupele lui Stalin la porţile României.

Dr. DAN TRAIAN DEMETER
Lugoj

O PREŢIOASĂ PRECIZARE

Ca urmare a articolului „Din nou despre data apariţiei primei cărţi poştale ilustrate tipărite în România" (publicat în C.F. nr. 60/ martie 1995), d-nul ing. Mihai POPOVICI a avut amabilitatea să ne redea circulara nr. 40605 din 17 septembrie 1894, a Direcţiei Generale a Poştelor (publicată în Buletinul Telegrafo-Poştal nr.9/septembrie 1894, pag. 413, prin care „a fost autorizată confecţionarea şi punerea în circulaţie, numai pe timpul **expoziţiei deschise la Bucureşti, la 29 august 1894**, a cărţilor poştale cu ilustrată, tipărite pe carton albastru, galben şi roşu, fără timbru încrustat, francarea făcându-se prin aplicarea de timbre curente"

Ordinul Direcţiei Generale a Poştelor, **emis în 17 septembrie 1894**, explică diferenţa între data înscrisă manual pe unele c.p. circulate „LOCO" (de ex.: 12 sept. 1894) şi data ştampilei poştale, acestea fiind admise a circula prin poştă abia din 17 septembrie 1894.

dr. Valeriu S. NEAGA

ATESTAREA MEMBRILOR DE JURIU

A fost reactivată, în cadrul F.F.R., Comisia de organizare şi pregătire a membrilor de juriu, alcătuită din: prof. dr. Dan ANGHELESCU, dr. Valeriu S. NEAGA, ing. Emanuel SĂVOIU, ec. Ioan STĂNESCU şi Dan VINTILĂ.

Regulamentul de organizare a cursurilor pentru membrii de juriu, este cel cunoscut (adoptat în 1986), cu posibilităţi de îmbunătăţire şi actualizare.

Pentru treapta III-a, cursurile şi seminarul recapitulativ (colocviul de atestare) se organizează la nivelul Societăţilor sau Asociaţiilor filatelice judeţene sau a Municipiului Bucureşti, fiind admişi filateliştii care au obţinut ca expozanţi, cel puţin o medalie de argint la o expoziţie interjudeţeană sau superioară.

Pentru treapta II-a, se organizează cursuri interjudeţene şi se pot înscrie absolvenţi atestaţi ai cursurilor treptei a III-a, care au obţinut ca expozanţi, cel puţin o medalie de vermeil la o expoziţie interjudeţeană sau superioară.

Pentru treapta I-a, cursurile se organizează pe plan central, de către conducerea F.F.R., fiind admişi absolvenţii atestaţi ai treptei a II-a şi care au obţinut cel puţin o medalie de vermeil la o expoziţie republicană, naţională sau internaţională.

Pe baza rezultatelor obţinute la seminarul recapitulativ (colectivul de atestare), Comisia de organizare şi regătire a membrilor de juriu, propune Comitetului Director al F.F.R., eliberarea certificatelor de atestare.

Aceste informaţii ne-au fost furnizate de dl. dr. **Valeriu S. NEAGA**

NOI EMISIUNI ROMÂNIA

Filatelie tematică:

O temă insolită:

FRANCMASONERIA (II)

Dr. Valeriu S. NEAGA

Tot în Franţa, marca poştală din 1981 (Yvert 2141), opera pictorului Tremois, prezintă un hexagon, înscris într-un cerc şi un ochi, ca un simbol al Marelui Arhitect al Universului. Alături, un disc de aur, care reprezintă soarele simbolismului masonic (4).

Ultima marcă franceză din 5 noiembrie 1994 (5), dedicată „Centenarului Marii Loji Franceze", cuprinde numeroase simboluri masonice, precum şi textul: „Franc-Macons de Rite Ecossais Ancien et Accepte" - Liberté - Egalité - Fraternité. Parte din simboluri se regăsesc şi pe ştampila „prima zi".

Altcori, pe mărci (ex. U.S.A. 1966) sunt reproduse 3 puncte (alt simbol al francmasoneriei), de unde şi denumirea de „fraţi 3 puncte", adică grupe masonice cu 3 membri. Aceste puncte pot reprezenta la fel de bine trinitatea divină a diferitelor religii, ca şi numeroase principii filosofice:

- a gândi bine - a vorbi de bine - a face bine
- Înţelepciune - forţă - frumuseţe
- naştere - viaţă - moarte
- teză - antiteză - sinteză

Pe mărci din Barbados (6), Brazilie? Nicaragua etc., se întâlneşte litera „G", care are foarte multe înţelesuri: Geniu, Geometrie, Gnosis (cunoaştere), God (zeu, idol, Dumnezeu), Gravitaţie, Generaţie. Ea exprimă şi strălucirea adevărului.

Mărcile emise în anul 1970 de Republica Dominicană (7), cu ocazia celei de-a VIII-a Conferinţe in-

continuare în pag. 8

Filatelie tematică

O temă insolită:

FRANCMASONERIA (II)

Dr. Valeriu S. NEAGA

ter-americane a Masoneriei simbolice, cuprind, pe lângă simboluri deja cunoscute, două

coloane, cu iniţialele: J (Jakin = creaţie, frumuseţe) şi B (Boaz = forţă).

Am citat doar câteva exemple, dar simbolurile enumerate mai înainte, se regăsesc pe alte numeroase mărci (8), plicuri, ştampile. Prima carte poştală ilustrată, tipărită în

România, în anul 1894 cuprinde şi ca astfel de simboluri: Un compas, un echer etc.

Francmasoneria dă o interpretare deosebită celor patru elemente constitutive ale naturii (apa, pământul, focul, aerul), ca şi culorile (verde, negru, roşu, bleu).

La capitolul: „Personalităţi din lumea masonică" sunt cele mai numeroase emisiuni de mărci şi documente poştale. Francmasonii au fost totdeauna în fruntea luptei de emancipare a popoarelor, pentru combaterea tiranici, sub toate formele, adevăraţii luptători pentru libertate: Bălcescu, Bolivar, Garibaldi, Mazzini, Miranda etc. Apoi: Churcill, Roosevelt ş.a. Numeroşi francmasoni au jucat un rol important în organizarea sau dezvoltarea serviciilor poştale: Lavallette în Franţa, Franklin şi Buffalo Bill în S.U.A., Heinrich Von Stephen - în Germania, el fiind şi promotorul constituirii U.P.U.

Şi în ţara noastră se regăsesc pe mărci şi diverse documente poştale, numeroase personalităţi - membri ai unor loje masonice, începând cu Alexandru Ioan Cuza, Carol I, Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Titu Maiorescu, Traian Vuia, Nicolae Titulescu, Mihail Sadoveanu etc. Numele lor poate fi găsit în orice lucrare privind Francmasoneria în România.

În concluzie, se poate remarca apropierea dintre filatelie şi francmasonerie. Filatelia se bazează pe mărci, ca factor şi simbol de mai bună cunoaştere. Ea serveşte şi devine astfel, centrul uniunii, unde se regăsesc laolaltă, personaje celebre, fără deosebire de obedienţă, rit sau gradul de iniţiere. Se realizează, în acelaşi timp, difuziunea cu ajutorul mărcilor, a unui ideal de comunicare, de mai bună înţelegere şi fraternitate.

Bibliografie

1. Beresniak, Daniel - Francmasoneria în Europa de Est, Editura Nemira, Bucureşti, 1994.

2. Chiuzbaian, Gabriel Iosif - Francmasonerie. Legendă şi adevăr. Ziarul: „Palatul de justiţie" (Bucureşti), nr. 6-7/1990 şi nr. 2-6/1991.

3. Comănescu, Radu - Dobrescu M. Emilian - Francmasoneria; o nouă viziune asupra istoriei lumii civilizate. vol. I, Editura Valahia, Bucureşti, 1991.

4. Joing, Jean-Luc - Francmasoneria et Philatelie. Editura „Leon Detourd", Dunkerque, 1986.

5. Nestorescu-Bălceşti, Horia - Ordinul Masonic Român, Editura „Şansa", Bucureşti, 1993.

ALTE ŞTAMPILE ALE POŞTEI FEROVIARE AMBULANTE ROMÂNE (2)

Ing. Călin MARINESCU

B. Ştampile aplicate de conductorii poştali în timpul curselor poştale simple

Dintre acestea, din secţiunea ştampilelor cu indicaţia TREN (Filatelia nr. 1/1984) sunt semnalate tot în premieră următoarele ştampile:

I. Ştampile bicirculare:

1. CAINENI-PIATRA OLT, TRENUL 146, 27 MAI 914; 2. GALATI-BUZAU, TRENUL 156. 31 IAN 916, diametru 30,5/~18 mm; 3. DOROHOI-LEOARDA, TRENUL 232, 19 APR 914 - 1 SEP 915, diametre 31,75/19 mm (fig. 10). Trebuie de menţionat inscripţionarea greşită LEOARDA în loc de LEORDA.

II. Ştampile bicirculare format mare cu distanţa de 6,5 mm între cercuri:

4. GALATI-MARASESTI-BUCURESTI, TRE... 216, AUG 916.

III. Ştampile monocirculare format mare:

5. PREDEAL-BUCURESTI, TREN 10,-2 MAR 916, diametru 32 mm (fig.11); 6. FETESTI-GALATI, TRE... 159, 5 OCT 914, diametru 33 mm; 7. BARLAD-GALATI, TREN 196, 15 AUG 914; 8. PLOESTI-SLOBOZIA-CIULNITA, TREN 245/250, date cunoscute 1 OCT 914 - 27 FEB 915; 9. CIULNITA-SLOBOZIA-PLOESTI, TREN 249/246, (fig.12), date cunoscute 26 MAI 915 - 3 IAN 916

IV. Ştampile monocirculare format mic:

10. IASI (?)-BUCURESTI, TRENUL 122, 18 NOV 915, diametru 22,5 mm (fig. 13).

V. Ştampile bicirculare, la care cercul interior este întrerupt în dreptul datei şi este umplut cu liniuţe verticale paralele:

11. T. MAGURELE-COSTESTI, TRENUL 112, 30 MAI 915 (fig. 14); 12. PLOESTI-SLOBOZIA, TRENUL 245, 3 DEC 913, diametru exterior 28,5 mm există aplicare cu tuş roşu şi negru; 13. CIULNITA-SLOBOZIA, TRENUL... (249), 29 JUL 913, diametru exterior 28,5 mm

Menţionez că ştampila „BASARABEASCA-GARA-CETATEA ALBA... 464" (Filatelia, nr. 4/1992) este tot cu indicaţia „TREN".

VI. Ştampile asemănătoare cu V, dar cele 2 semicercuri interioare sunt închise prin câte o linie orizontală:

14. T. MAGURELE-COSTESTI, TREN 170, JUL 916.

C. Ştampile foste ale poştei ambulante germane din timpul ocupaţiei sudului României folosite de Poşta Română după noiembrie 1918:

1. ZIMNICEA-ROSIORI, 2 MAR 20, diametre 29/18 mm (fig. 15).

D. Ştampile foste ale poştei ambulante maghiare folosite de Poşta Română după 1 decembrie 1918:

1. KOLOZSVAR-BRASSO (Cluj-Braşov), 473, 922 JUN 14, (fig. 16), diametru 29,5 mm. Deşi ştampila este relativ clară nu se disting litere în stânga şi în dreapta numărului biroului ambulant; 2. Idem KOLOZSVAR-BRASSO, c4730c; 3. Idem BRASSO-NAGYSZEBEN-KISKAPUS

continuare în pag. 10

DIN TRECUTUL MAXIMAFILIEI (VII)

ROMÂNIA (1922-1947)

În „Catalogul Expoziţiei Maximafile bilaterale Franco-Română" (1972) sunt reproduse mai multe ilustrate maxime din perioada 1928-1938 (din colecţiile: Gonzague de la Ferté şi Georges Naudet) şi anume:
11). Ilustr. m. realizată cu marca de 10 lei din seria „50 de ani de la Unirea Dobrogei", 1928 (CMPR 484) prezentând „Podul Regele Carol I" de la Cernavodă, obliterată la Cernavodă, 25 sep. 1930.
12). Ilustr. m. realizată cu marca de 20 lei/din - „Regele Ferdinand" din seria Semicentenarul Regatului, 1931 (CMPR 552), obliterată la Bucureşti.
13). Ilustr. m. realizată cu marca de 10 lei „Carol II călare", 1932 obliterată la Cluj, în 4 mai 1935.
14). Ilustr. m. realizată cu marca de 3+1 lei - „Ţărancă torcând" din seria „Munca noastră românească - L.N.F.R.", 1934, (CMPR 607) obliterată la Piteşti.
15). Ilustr. maxime realizate cu mărcile 1+1 („Izvorul" sau „Primăvara"), 4+1 („Întoarcerea de la târg") şi 6+1 („Rodica") din seria „100 de ani de la naşterea pictorului N. Grigorescu", 1938 (CMPR 697, 699 şi 700), obliterate la Bucureşti, 24.VI.938.

În ceea ce priveşte piesele reproduse în Catalogul Expoziţiei bilaterale, nu ne putem pronunţa asupra autenticităţii lor (respectiv a ştampilelor), întrucât nu le-am putut studia „pe viu". Aceasta, cu atât mai mult, cu cât la Comisia de Expertiză A.F.R., au fost prezentate, de-a lungul anilor (ilustrate maxime realizate cu mărci din seria „Unirea Transilvaniei", 1929, valorile 1 leu - „Regele Ferdinand", 3 lei - „Avram Iancu" şi 4 lei - „Mihai Viteazul", 5 lei - „Castelul Bran" etc), a căror obliterare (ştampilă) era, dacă nu falsă, cel puţin dubioasă, fiind ca atare, respinse. Acest capitol, mai puţin plăcut, ar putea constitui obiectul unui eventual articol.
16). Ilustr. m. realizată cu marca de 10 lei din seria „Uzuale - Mihai - vederi", 1947, ce prezintă Piaţa Palatului şi statuia regelui Carol I de Mestrovic (CMPR 1207), c.p. sepia Ed. Enciclopedia Fotografică Bucureşti, obliterată la Bucureşti I, 28 febr. 48, deci după abolirea monarhiei, mărcile fiind apoi supratipărite, în lunile martie-aprilie, cu iniţialele R.P.R.

Reînnoim apelul către deţinătorii de documente maximafile din perioada anterioară anului 1947, să ne trimită un xerox, pe adresa revistei „C.F."

Vasile PĂNESCU - Focşani

TÂRGUL INTERNAŢIONAL AL COLECŢIONARILOR OLIMPICI

Federaţia Internaţională de Filatelie Olimpică, ne face cunoscut că în perioada 6-8 octombrie 1995, se va organiza la Muzeul Olimpic din Lausanne-Elvetia, al doilea Târg international al colecţionarilor olimpici cu schimburi filatelice, numismatice, medalistice etc.

Tema principală a acestui Târg internaţional va fi „Grecia şi jocurile olimpice".

Cei interesaţi se pot adresa la Mme. Sylvia de Techtermann; Musee Olympique; 1 Quai d'Ouchy; 1001 Lausanne; Elveţia (Telefon: (41.21.) 621 6511; Fax: (4121) 621 65 12.

ERATĂ

În articolul „Marca poştală şi timbrul" publicat în nr. 62, se va citi în loc de „serviciile" (coloana 2, rândul 1), „scrierile", şi în loc de „autenticitatea" (coloana 2 rândul 21), „autentificarea".

UN „APEL" ŞI IMPORTANŢA LUI (1)

Szegedi László (Rupea - Braşov)

Articolul pe care-l publicăm mai jos, a fost însoţit de o scrisoare adresată directorului nostru, scrisoare din care spicuim: ***„... Citind articolul, mai ales ultima parte poate vă veţi întreba cum de eu, preot maghiar, am formulat aceste rânduri? Eu sunt în primul rând OM, filatelist, maghiar, cetăţean român. Aş dori să cântăresc obiectiv mesajul istoriei prin filatelie, astfel filatelia acelor vremuri zbuciumate dau o lecţie demnă de invidiat pentru orice naţiune. Deci eu nu am intrat într-o polemică cu informaţiile din surse maghiare, ci le-am aşezat în lumina filateliei româneşti, primordial, a caracterului filatelic, mai apoi cel istoric (chiar şi în fragmente)".***

Ca urmare a primului război mondial, prin destrămarea monahiei austro-ungare, statele naţionale noi formate au utilizat stocurile mărcilor poştale maghiare aflate pe teritoriile acestora.

Această măsură a fost necesară şi luată la ordine oficiale, dar şi la iniţiative particulare-neoficiale. Astfel mărcile maghiare a acelor ani de război, au fost supratipărite cu peste 20 de supratipăruri felurite.

Ca urmare noile emisiuni au declanşat protestul Primei Asociaţii Filatelice Maghiare, formulat prin mai multe „Apeluri", unul dintre ele văzând nu demult lumina tiparului într-un alt context filatelic. Fără a comenta şi reda integral acest „Apel", mă voi rezuma doar la acele pasaje care implicit aduc lămuriri privind unele aspecte filatelice româneşti.

Fragment citat, respectând pe alocuri ortografia originală:

„APELUL PRIMEI ASOCIAŢII FILATELICE MAGHIARE"

(LEHE - prescurtarea maghiară) traducere

„Conform celei mai bune convingeri, factori nelegitimi de emitere a timbrelor, până acum au pus în circulaţie pe teritoriul ocupat al Ungariei probabil 22 serii de timbre după cum urmează: 1, 2, 3, (...). 11. O emisiune cu stema României în sudul Ungariei; 12. O emisiune românească cu indicarea valorică „BANI" şi „LEI" undeva în Transilvania; 13. O emisiune românească undeva în Transilvania (aşa-numita „clujană" alias „sibiană", şi din nou „alias braşoveană") cu monograma românească „Regatul României" cu cuvinte româneşti şi indicaţie valorică; 14. Identică cu cea anterioară (aşa-numita „orădeană") emisiune românească, probabil la Oradea; 15. O emisiune românească în Debreţin cu supratiparul „Zona de ocupaţie"; 16. Una franceză la Arad cu supratiparul „Occupation fracais (fără „n" şi „e" la sfârşit); 17. O emisiune românească, pusă în circulaţie la **Paris** cu supratiparul „Occupata Budapest, 1919"; (...) 20. O emisiune aparent maghiară în exclusivitate la Timişoara cu indicaţia valorică maghiară; 21. O altă emisiune locală tot la Timişoara, care poate română, poate maghiară, poate sârbă, poate franceză vrea să fie cu supratipar „Bánát Bácska". De la colecţionarea acestor timbre poştale enumerate aici şi identice cu acestea, precum şi de aici încolo intrate în circulaţie, pe toată lumea dorim a ocroti în mod accentuat, pentru că nu posedă condiţiile şi caracterele specifice poştale, precum am făcut asta şi în declaraţiile din 20 august 1919, mai apoi la 3 octombrie 1919 (...)"

Indignaţi filateliştii maghiari, consideră nejustificate aceste emisiuni supratipărite, invocând condiţiile-lipsă avizul autorităţilor maghiare (poştale), lipsa unor decizii de referinţă în Tratate de Pace şi nerespectarea regulilor Uniunii Poştale din Berna. În spiritul de mai sus el „invită" spre a „depune declaraţie de intenţie" pe emitenţii acestor emisiuni, până la data de 30 aprilie 1920, la sediul Asociaţiei, pe adresa secretarului: **RAMPACHER PAL**, Budapesta, VIII KEr., str. Gyulai Pál, nr. 16.

Apelul este datat şi semnat în numele LEHE, Budapesta, la **23 decembrie 1919.**

În „Apel" se enumeră 9 emisiuni „probabil româneşti". După şapte decenii încercăm a merge pe firul acestei relatări, folosind enumerarea din Apel:

EMISIUNEA CU NR. 11 - existenţa acestei emisiuni este semnalată şi de catalogul MICHEL încă de la primele ediţii. Consultând catalogul MICHEL 1928, am constatat tratarea

continuare în pag. 14

UN „APEL" ȘI IMPORTANȚA LUI (1)

Szegedi László (Rupea - Braşov)

separată cu antetul: „EMISIUNE DIN PARTEA OCUPATĂ A TRANSILVANIEI"/?!/ (fig. 1)

Anien fig. 1

Ausgabe für den besetzten Teil von Siebenbürgen.

1919, 15. März. Marken von Ungarn mit schwarzem Aufdruck des rumän. Wappens

Diese Ausgabe umfaßt Zeitungsmarke 2 F., Postsparv. u. Kim. 10 F., 2 Filler.
Kriegsm. 10+2, 15+2, 40+2 Filler.
Schnitter 2, 3, 4, 5, 6, 10, 15, 15, 20, 25, 35, 40 Filler.
Parlament 50, 75, 80 Filler, 1, 2, 3, 5, 10 Kr.
König Karl und Königin Zita 10, 20, 25, 40, 60 Filler.
Portom. 1, 2, 5, 6, 10, 12, 15, 20, 30, 60 Filler.
Diese damals in Kronstadt, Elisabethstadt u. a. Orten erhältlichen Werte sind mit Wappenaufdruck als Schwindelprodukte festgestellt worden.

DATA APARIȚIEI: 15 martie 1919 (Ziua sărbătoririi revoluției pașoptiste din Ungaria)
VALORI NOMINALE: Ziare 2 F, Casa de Economii 10 F, Express 2 F, Ajutor de război III, 10+2; 15+2; 40+2 F; Secerători: 2, 3, 4, 5, 6, 10, 15, 15a, 20, 25, 35, 40; Parlament: 50, 75, 80, 1, 2, 3, 5, 10 Kr; Carol-Zita: 10, 20, 25, 40, 50; Porto: 1, 2, 5, 6, 10, 12, 15, 20, 30, 60 F.

Catalogul menționează: „În Brașovul /Kronstadt / și Dumbrăveniul/Elisabethstadt/de atunci/ colecționarii/au primit în mână exemplare cu stema ca solide «produse» false!"

Catalogul MICHEL 1993/94 tratează această serie la sfârșitul emisiunii Cluj-Oradea 1919, pag. 825, menționând „Peste mărcile maghiare stau tipărite aceste **„făcături"**.

Personal am văzut seria la Budapesta pe un plic „tapetat" și obliterat cu ștampilă maghiară **BOROS SEBES**, semnalând și existența unor varietăți/de făcătură/ ca supratipar vertical și răsturnat. „Folclorul filatelic" pretinde că ele au fost tipărite la București?

EMISIUNEA CU NR.12 - Despre existența ei nu am găsit semnalări în literatura filatelică, dar posed o parte/?/ din serie, descriindu-le: VALORI NOMINALE: Secerători, cifre albe 10 BANI; Secerători: 2, 3, 5, 6, 15, 20, 25, 35 BANI; PARLAMENT 50 BANI; CAROL: 10, 20, 25. SUPRATIPAR în trei rânduri, tuș negru, trei tipuri (fig. 2). (va urma)

FIG. 2

Fig. 4

FIG. 3

Noi emisiuni de mărci poștale românești

R.A. Poșta Română a pus în circulație la 30.05.1995 partea I-a din emisiunea uzuale: **„MIJLOACE DE TRANSPORT"** formată din 6 valori cu un nominal total de 10.370 Lei. Tirajul este nelimitat. Emisiunea este însoțită și de un F.D.C. Număr Listă: 1379. (vezi coperta I)

La data de 31.05.1995 s-a pus în circulație emisiunea **„CENTENARUL SERVICIULUI MARITIM ROMÂN"**, formată din 6 valori. Valoarea nominală a seriei este de 5020 Lei. Tiraj: 200.000 serii complete. Grafica aparține lui Mihai Andrei. Număr de Listă: 1380.

EMISIUNEA „SERVICIUL MARITIM ROMÂN"

„BALCANMAX '97" ÎN ROMÂNIA LA CLUJ-NAPOCA

Avem bucuria de a anunța, că ediția a V-a a acestei prestigioase manifestări filatelice, la care participă toate țările din zona Balcanilor, se va ține în 1997 la Cercul Militar din Cluj-Napoca. Vom reveni asupra acestei manifestări în numărul viitor când vom prezenta un amplu reportaj de la ediția a IV-a ținută anul acesta în Grecia, la Atena, reportaj sosit după închiderea acestui număr.

O nouă semnalare din emisiunea 1868

Dr. Liviu CRISTEA
Germania

Ce este regretabil e lipsa unei piese multiple din marca de 18 Bani. În Februarie 1990 tot la casa B. Behr s-a vândut un superb bloc de 4 din valoarea de 18 Bani, obliterat T. 69 BUCURESTI/SERA 28/2. Acest bloc cuprindea tipurile 1 - 2
5 - 6 ale blocului-transfer.

Cotele cerute de casa Behr pentru primele 3 blocuri, ilustrate, sunt: 10.000 - 17.500 şi 15.000 Franci francezi. Blocul din 1990 s-a tranzacţionat la 4.500 Fr. fr.

Cele mai mari unităţi cunoscute, în stare obliterată, din marca de 18 Bani sunt: un bloc de 9, tipurile 6 - 7 - 8
2 - 3 - 4
6 - 7 - 8 ale blocului-transfer, obliterat cu T. 69 BUCURESTI/SERA 14/11, vândut la Casa Balasse, din Bruxelles, în Noiembrie 1976 şi un bloc de 20, obliterat cu ştampila albastră A.65 PLOIESTI/ agrafă 15/11. Blocul acesta reprezintă piesa multiplă cea mai mare cunoscută şi cuprinde tipurile:

5 - 6 - 7 - 8 - 5
1 - 2 - 3 - 4 - 1
5 - 6 - 7 - 8 - 5
1 - 2 - 3 - 4 - 1

Blocul acesta a aparţinut marii colecţii A. Rothschild şi a fost oferit pentru prima dată la Casa H. R. Harmer din Londra, scurt timp după război.

În timp ce perechi, şteifuri de 3 şi blocuri de patru **obliterate** figurează în mai multe colecţii clasice româneşti, perechi, şteifuri de 3 **NEOBILTERATE** sunt piese rare. Piesa supremă a neobliteratelor de 18 BANI este **blocul de 14**, colţ de coala (N-V) din colecţia CONSERVATORULUI POŞTEI, care, deşi în stare precară (Cu prima marcă lipsă, o marcă extirpată şi apoi replasată), rămâne piesa cheie a colii, căci având margine Nord şi VEST, a confirmat componenţa blocului-transfer al acestei valori, mult discutat în literatura filatelică, română şi străină.

Pentru a încheia iată tipurile acestui bloc-cheie:

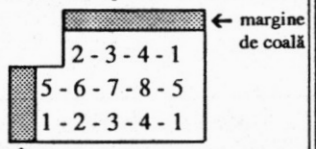

Date tehnice:

(vezi coperta I)

„Ziua mărcii poştale româneşti"

Data apariţiei: 15 iulie 1995
Tiraj: 150.000 buc. (150.000 buc. viniete)
Policromie, dimens.: 81 x 42 mm - marca
27 x 42 mm - vinieta

Valori: 960 + 715 = 1675 lei
Tipărite în coli de 10 buc.
Machetator: dr. Mircea Dragoteanu - Cluj

F.D.C. - 2500 buc. numerotate

UN „APEL" ŞI IMPORTANŢA LUI (2)

Szegedi László (Rupea - Braşov)

EMISIUNE CU NR. 13, 14 - Confirmă din nou existenţa PRIMEI EMISIUNI FILATELICE de după UNIRE, emise la Cluj şi Oradea. Şi „adjectivul" de „alias sibiană" într-o anumită privinţă este corectă. Studiind monografia Szalay, în vol. I, pag.92, 163 la tratarea defectului de clişeu „ANI"- lipsă „B", la coala Secerători 2 BANI, făcând diferenţa între două tiraje, Szalay le-a numit HANI şi KANI de la cele două oraşe „Hermannstädtter - ANI şi Klausenbürger - KANI. Deci astfel a intrat timpuriu în conştiinţa filateliştilor această emisiune prin efortul şi lucrarea lui Szalay (care deşi apare doar în 1936) ca fiind şi „sibiană" pe lângă „clujană" unde a fost tipărită. Cât despre adjectivul „braşoveană" aş menţiona o masivă existenţă în colecţiile braşovene a acestei emisiuni, ba chiar după modelul clujan, sibian (şi chiar timişorean) s-au **preobliterat** o masivă cantitate de timbre cu ştampila maghiară **BRASSÓ**.

EMISIUNILE CU NR. 15. 16 - Confirmă încă odată existenţa emisiunii de ocupaţie Debreţin şi a emisiunii de ocupaţie franceză din Arad.

EMISIUNEA CU NR. 17 - La această emisiune fac o incurisiune în istorie. Armata română de pe frontul de Vest staţiona pe malul Tisei comandat de generalul MĂRDĂRESCU. În Ungaria la putere ajunsese KUN BELA, o figură tristă a pionieratului dictaturii comuniste din Europa, fiind înlăturat cu ajutorul armatei române, care intră în Budapesta la 4 august 1919. Între timp la Paris se fac eforturi diplomatice de recunoaştere a Unirii. Nu întâmplător apare această emisiune la **Paris** şi este pusă în circulaţie între filatelişti. Ea este o iniţiativă proprie, poate a unui colectiv de români care, moral, au susţinut eforturile diplomatice. Am satisfacţia de a prezenta o singură marcă din această emisiune, fiind în colecţia familiară de mai multe decenii.

VALOARE NOMINALĂ: 25 Bani. SUPRATIPAR desfăşurat în şase rânduri; 25 BANI 23; Ocupaţiune; Romana 1919. B. Pesta

Supratiparul s-a efectuat pe marca maghiară SECERATORI/KOZTARSASAG 2 F (emisiune a Republicii a lui Kun Béla)

EMISIUNEA CU NR. 20 - confirmă din nou existenţa emisiunii provizorii din Timişoara, nedepartajându-le (I-III) şi neprecizând paternitatea ei.

EMISIUNEA CU NR. 21 - Este o emisiune care a fost vitregită de filatelia noastră în ultimele decenii nefiind cuprinsă în cataloagele româneşti.

Toate cataloagele internaţionale o clasifică la colecţia Ungaria dar ele au fost tipărite la TIMIŞOARA într-un interimat politic, vid administrativ. Ca urmare a Tratatului de Pace încheiat între sârbi şi Ungaria, în 27 iulie 1919 armata sârbă părăseşte Timişoara, lăsând loc armatei române să preia controlul. Acest interimat, deşi scurt, precum şi ambiţiile filateliştilor şi inflaţia galopantă pe vreme de război, au pregătit în multe privinţe mai timpuriu apariţia emisiunii „Bánát Bácska". Conform documentelor cu o rapiditate uluitoare, într-o noapte s-a tipărit emisiunea şi la o zi după plecarea sârbilor, ea a fost pusă spre vânzare în mai multe oficii poştale din Timişoara, la 28 iulie1919. Tema a fost tratată pe larg de Dl Norberth Blistyár în „Roumenien Philatelist nr. 2/1985", şi în revista maghiară „PHILATELIKA".

Deoarece Apelul" pune semn de întrebare la „legitimitatea" acestor emisiuni, aş face câteva referiri:

Putem distinge două categorii:

I. EMISIUNI NEOFICIALE - tipărite din iniţiative proprii, filatelice, ca cele de la nr. 11, 12, 17.

II. EMISIUNI OFICIALE: - emisiunile cu nr. 13, 14 au la bază ordinul administraţiei poştale româneşti (DCPTT Cluj/Szalay, Vol.I., pag. 52); emisiunea cu nr. 15, are la bază ordinul comandantului militar român din Debreţin nr. 6928, din 12 noiembrie 1919, care stipulează supratipărirea timbrelor maghiare cu taxe referitoare la ocupaţia română. (Philatelica, nr. 2/1989, Flach Dezsö); emisiunea cu nr. 16, are la bază declaraţia generalului GOUDRECOURT, comandantul armatei Orientale (de tampon), comandantul oraşului Arad, al cărei declaraţie a apărut în mai multe ziare, dintre care citez: „JOURANL PHILATELIQUE

continuare în pag. 6

UN „APEL" ŞI IMPORTANŢA LUI (2)

Szegedi László (Rupea - Braşov)

SIUSSE", din 1938, nr.12 care argumentează apariţia emisiunii cu nevoile băneşti ale oraşului Arad; emisiunea nr. 20, 21 are la bază ordonanţa Direcţiei poştale maghiare nr. 27955, din 10 iulie 1919 către oficiul poştal Timişoara 2, fiind implicaţi şi filateliştii locali („Philatelica" nr. 1/1983, Surányi).

Indiferent de premisele tipăririi acestor emisiuni oficiale şi nu (făcături), părerea mea este că ele nu s-au născut numai din nevoi administrative şi ambiţii filatelice ci: 1. au contribuit la recunoaşterea pe plan internaţional a Unirii; 2. au punctat efortul armatei române în drumul spre victorie (em. Cluj-Oradea-Debreţin-Oc. Budapesta); 3. au întărit credinţa în făuritorii simbol al UNIRII, casa regală română, prin persoana regelui Ferdinand (em. 11-stema regală a României, monograma FF a regelui - em. 13, 14, 15/ Cluj, Oradea, Debreţin, textul REGATUL ROMÂNIEI pe mărci maghiare); 4. au fost suport moral în eforturile diplomatice de la Paris (em. 17) în aşteptarea Tratatului de Pace, care urma să fie încheiat la 4 iunie 1920, la Trianon; au servit şi la conştientizarea Unirii şi a spiritului de a fi român în Transilvania. Pentru această din urmă afirmaţie aş face referire şi la o piesă care din amabilitatea Dlui ing. Király Francisc din Baia Mare o posed, şi a fost prezentată în „Curierul Filatelic" nr. 22/1992. Este o CP maghiară, scrisă, adresată de un anumit ONIŞOR, probabil învăţător român din Năsăud către Tipografia Diecezei din Gherla, pentru a comanda o cantitate mai masivă de cărţi clasele elementare şi gimnaziale în limba română. Este trimisă la **17 ianuarie 1919**. Este francată „Express" cu timbre maghiare: Secerători 25/2 buc, 10 - 1 buc., şi Carol 10 - 1 buc., toate supratipărite manual, cu tuş negru în două rânduri:

Nu valoarea filatelică este importantă, căci este o „făcătură" ci valoarea istorică prin relatarea ei.

Un învăţător la o lună şi câteva zile de la proclamarea Unirii, pe o CP maghiară, cu timbre maghiare (a ultimului rege Carol IV), cu o administraţie poştală încă maghiară, ştampila de pornire NASZÓD maghiară, de sosire maghiară SZAMOS - ÚJVÁR, îşi permite supratipărirea însemnelor Poştei Române; dar mai mult se gândeşte la **viitor**, mai rapid ca diplomaţia - doreşte cărţi româneşti **„mai multe"** pentru şcoala elementară şi gimnazială: cere oferta de preţuri, ca tot cu aceeaşi rapiditate să apară pe CP înscris „Rezolvat"!

Noi trăim în constângerea timpului, doar spiritul receptiv gândeşte mai rapid - ca acest învăţător, care şi peste decenii rămâne unul din „buni diplomaţi" care au anticipat rezultatul Tratatului de la Trianon cu un an şi jumătate mai repede, când majoritatea ţării se lupta cu vicisitudinile războiului şi a schimbării. Unele lucruri deci se „rezolvă" mai rapid ca în politică.

Şi ca filatelist consider demn de urmat acest învăţător, o piesă şi mai multe serii filatelice dovedindu-se şi acum dătătoare de lecţii de istorie!

A IV-a ediţie a Expoziţiei „BALKANMAX" - Atena 1995

În somptuoasele saloane ale Centrului cultural din Atena, a fost organziată Expoziţia de maximafilie a ţărilor balcanice, denumită prescurtat „Balkanmax".

La expoziţie au participat prestigioase colecţii din: Bulgaria, Grecia, Jugoslavia, România şi, pentru prima dată - câteva colecţii de început, din Albania. În total, 42 colecţii, plus 3 participări în Clasă „Literatură maximafilă", inclusiv „Buletinul informativ" şi „Anuarul S.R.F.T.M.", care a obţinut medalie de argint.

În clasa „în afara concursului" s-a remarcat în mod cu totul deosebit exponatul „Turul Europei cu ilustrate maxime realizate anterior anului 1940", prezentat de d-na Margareta A. Kotopoulis şi premiat la numeroase expoziţii F.I.P. cu medalii de „vermeil mare" şi premii speciale. În acest exponat am reţinut câteva il. maxime româneşti, realizate cu mărcile: „Catedrala din Alba-Iulia" din seria „Încoronarea Regelui Ferdinand", 1922 (CMPR 420), circulată de la Alba-Iulia la Caransebeş. Apoi, „Castelul Bran", din seria „Unirea Transilvaniei", 1929 (CMPR 490) şi „Castelul Peleş" din seria „Centenarul Carol I", 1938 (CMPR 705).

Juriul expoziţiei, prezidat de d-nul Jaques Thenard - Preşedintele Comisiei F.I. P. de Maximafilie, având în componenţă, ca reprezentanţi ai maximafiliei româneşti, pe dr. Valeriu S. Neaga şi dr. Ioan Daniliuc - ca membru asistent, a analizat şi apreciat exponatele după ultimele reglementări F.I.P. (S.R.E.V. şi „Liniile directoare", aprobate la Congresul de la Granada din 1922), care au intrat în în vigoare de la 1 ianuarie 1995.

Exponatele româneşti au obţinut cele mai mari medalii: 4 de vermeil, 3 de argint mare şi 1 bronz argintat. Exponatul: „Andorra în imagini" (prof. Petru Istrate) a obţinut numai „bronz argintat" pentru faptul că avea numai 48 foi, în comparaţie cu 80 cât aveau celelalte. Ori, toate mărcile Andorra, nu permit să se realizeze mai multe maxime (decât cele expuse), afară de cazul când se prezintă variante. Dictonul latin „Non multa, sed multum" se aplică aici; piesele prezentate erau valoroase şi, unele, chiar greu de procurat. O completare armonioasă - textele explicative.

Medaliile de „Argint-mare" au fost acordate exponatelor: „Arhitectura pe teritoriul României" (Andrei Potcoavă), „Pictura sec. XIX în Franţa" (Ioan Pacev) şi „Unitatea, independenţa şi libertatea naţională la români" (Victor Surdu), primul şi al treilea, remarcându-se prin numărul mare de suporturi vechi folosite pentru realizarea ilustratelor maxime, iar toate trei, prin modul de organizare, studiu şi prezentare. Expozanţilor Ioan Pacev şi Victor Surdu, li s-a acordat şi premii speciale.

Medaliile de „Vermeil" au fost acordate exponatelor: „Lumea română" (Constantin Dumitru + premiu special), „Istoria comparată a literaturii române" (Mihail Semenov), „Costumul popular, din Balcani până-n peninsula Iberică" (Ştefan Stănescu) şi „Belgia în imagini" (Gheorghe Văduva + premiu special).

În timul expoziţiei, a fost organizat un interesant simpoziondc maximafilie, la care d-nul Thenard (Franţa) a prezentat o casetă privind realizarea unei ilustrate maxime, condiţiile statutare pe care să le îndeplinească şi modul cum se analizează şi apreciază un exponat de maximafilie de către juriu. Delegaţii ţărilor participante, au prezentat scurte informări privind maximafilia în ţările respective. Dr. Valeriu S. Neaga a prezentat referatul: „Maximafilia în România, 60 de ani de atestare documentară şi 30 de ani de activitate organizată".

Ediţia IV-a „Balkanmax" a constituit un remarcabil succes.

Colonel Victor SURDU

continuare în pag. 8

ŞTAMPILE DE PROPAGANDĂ PATRIOTICĂ 1941-1942

Ing. Călin MARINESCU

În „Curieul Filatelic" Nr. 40/iulie 1993 cerectătorul ing. Silviu Dragomir a prezentat în articolul „Ştampile suplimentare din anul 1941" o categorie interesantă de ştampile aplicate pe corespondenţa română în perioada iulie 1941 - iunie 1942.

Cercetând ştampilele asemănătoare din colecţia proprie am găsit şi alte localităţi în care s-au aplicat ştampilele deja menţionate:

- CONTRIBUITI SI VOI LA REINTREGIRE/ SUBSCRIIND IMPRUMUTUL Giurgiu (27 nov. 1941), T. Severin (20 aug. 1941), Turda (25 aug - 25 sept. 1941).
- IMPRUMUTUL/REINTREGIRII SUBSCRIETI TOTI - Suceava (20 sept. 1941), Timişoara (13 nov. 1941), Târgovişte (26 aug.- 17 sept. 1941).
- SUBSCRIETI ROMANI LA/ IMPRUMUTUL REINTREGIRII - Chişinău (18 oct. 1941), Rădăuţi (oct. 1941), Timişoara (8 sept. 1941).
- SUBSCRIETI TOTI LA/IMPRUMUTUL REINTREGIRII - Făgăraş (8 sept. 1941), Tg. Jiu (28 sept - 10 nov. 1941) şi data târzie 9 dec. 1941 pentru Craiova.
- ÎNCHINĂ MUNCA UNEI ZILE/ AJUTORULUI DE IARNA - Bucureşti, Jud. Ilfov (16 - 23 dec. 1941).
- ROMANIA/A/ROMANILOR - Alba Iulia (14 - 30 iul. 1941), Călăraşi (4 iul 1941), Slatina (23 iul - 1 aug. 1941).
- UNIREA, MUNCA SI TACEREA/FAC PUTEREA - Arad (aug. 1941) şi alte 2 ştampile nesemnalate (Fig. 1 şi 2)
- PASTREAZA/SECRETELE TARII - (ştampilă cu inscripţia pe 2 rânduri) - Buzău (10 iul 1941), Deva (5 aug. 1941), Făgăraş (28 iul. - 7 aug. 1941).
- UN NOU FRONT/AJUTORUL DE IARNA! - Bucureşti (7 feb. 1942), Câmpulung-Moldovenesc (14 mar. 1942).

Informaţii documentare cu privire la aceste ştampile se găsesc în Buletinul PTT, Nr. 12-17/1941, pag. 486, în ciculara E-47-637/1941. Această circulară trimisă tuturor oficiilor reşedinţă de judeţ cuprindea următorul text: „Vi se trimite odată cu prezenta două ştampile speciale care urmează a fi aplicate pe toată corespondenţa poştală depusă sau sosită la oficiul dumneavoastră. Această ştampilă se va aplica absolut pe toate obiectele de corespondenţă la un loc vizibil lângă timbre, fără a acoperi adresa. Aplicarea se va face cu deosebită atenţie astfel ca inscripţia să fie perfect citeaţă. Tuşul exclusiv negru sau albastru. Se va aplica o singură ştampilă. Textele ştampilelor: „România, Românilor", „Crede şi vei birui", „Dreptatea învinge", „Suferinţele de azi sunt biruinţele de mâine", „Unirea, munca şi tăcerea fac puterea", „Păstrează secretele ţării".

Conţinutul acestei circulare clarifică multe din punctele neclare până acum în privinta acestor ştampile. Una din ştampilele trecute în circulară nu a fost găsită încă aplicată pe corespondenţă („Suferinţele de azi sunt biruinţele de mâine").

Analizând ştampilele cunoscute până acum se constată posibilitatea clasificării lor astfel:
a) ştampile ocotgonale (dreptunghiuri teşite)

— continuare în pag. 15 —

Curierul Filatelic, Anul VI, nr. 64 - 65 ◆ iulie - august 1995

ŞTAMPILE DE PROPAGANDĂ PATRIOTICĂ 1941-1942

Ing. Călin MARINESCU

menţionate încirculara PTT, aplicate în anul 1941.

b) ştampile dreptunghiulare cu subiect „Împrumutul reîntregirii" aplicate în anul 1941.

c) ştampile dreptunghiulare cu subiect „Ajutorul de iarnă", aplicate în anul 1941/1942.

Pentru ştampilele de la grupele b) şi c) nu s-a găsit încă atestarea documentară.

Ştampilele se pot analiza şi din punct de vedere istorico-poştal după apartenenţa lor la fiecare oficiu poştal din fiecare reşedinţă de judeţ.

Se mai pot face unele observaţii; Aceste ştampile nu au fost aplicate pe toată corespondenţa (aşa cum prevedea circulara poştală), perioadele lor de aplicare sunt probabil mai mari decât cele care au putut fi depistate până acum, mai sunt localităţi reşedinţe de judeţe pentru care nu s-au găsit ştampilele folosite, pe corespondenţa din Bucureşti aceste ştampile sunt extrem de rare.

Aceste ştampile propagandistice sunt suplimentare şi pot fi încadrate în categoria ştampilelor publicitare manuale.

Cartofilie istorică:

ACCIDENTUL LUI AUREL VLAICU

Datorită Dlui Ing. Valeriu AVRAMESCU, constantul nostru colaborator din Constanţa, prezentăm, imaginea unei cărţi poştale: „Accidentul aviatorului Aurel Vlaicu". După cum se ştie la 13 septembrie 1913 în timpul unei încercări de trecere peste Carpaţi, inginerul constructor de avioane şi pilot român, Aurel Vlaicu, se prăbuşeşte cu avionul său găsindu-şi moartea. Cartea poştală ce o prezentăm este necirculată şi face parte din colecţia dlui. Valeriu Avramescu.

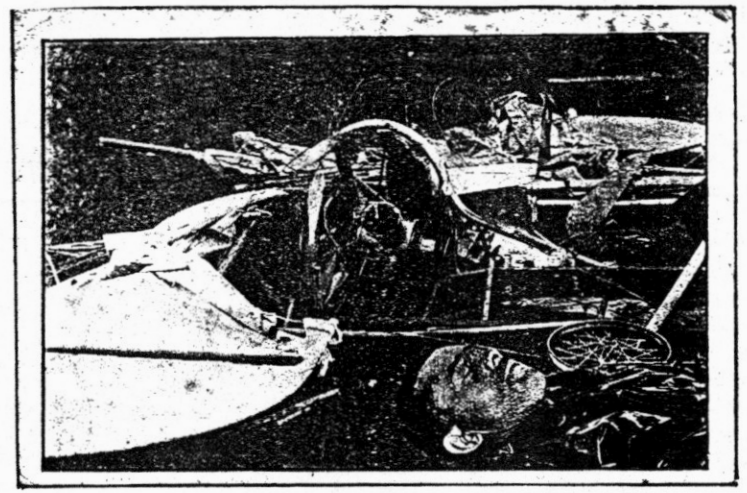

O analiză a „C.F."-ului prin:

PĂRERILE UNUI CITITOR

În corespondenţa zilnică ce o primim la redacţie, ne-a atras atenţia scrisoarea dlui. prof. Gh. Dolinski din comuna Arbore, jud. Suceava.

Dl. Dolinski ne scrie: *„... Putem constata cu toţii că revista trăieşte, a pătruns aproape în toate colţurile ţării şi... este căutată.*

*Faptul că revista pătrunde în peste 60 de oraşe şi municipii ale ţării, ba chiar şi în unele localităţi rurale, nu face decât să confirme c-a prins solid în solul filatelic al ţării, că este căutată, este citită şi folosită în unele activităţi filatelice (cum este cazul la noi), că este utilă filateliştilor de toate... gradele. Faptul c-aţi intrat în al şaselea an de apariţie spune enorm! Nu mai sunteţi la primele numere; experienţă aţi câştigat destulă, colaboratorii Dvs. sunt numai de calibru super greu în filatelia românească, articolele au o tematică variată, pe gustul şi după pregătirea diferenţiată în filatelie a celor care o citesc. Credeţi cântâmplător revista este atât de solicitată? **Înseamnă că oamenii au nevoie de ea.** (Sublinierea autorului N.R.)*

Foarte, foarte interesantă este rubrica „Ştiri din ţară" (cel puţin pentru noi). Interesant este că aflăm ce manifestări filatelice au fost organizate în ţară. Utile pentru noi sunt şi anunţurile despre emisiunile unor materiale filatelice...."

Mulţumim dlui. prof. Gh. Dolinski pentru aceste aprecieri pe care le publicăm nu dintr-un meschin orgoliu profesional, ci pentru faptul că cele scrise de dl. Dolinski a reprezentat pentru colegiul nostru redacţional o reală şi obiectivă analiză a evoluţiei „C.F."-ului de la primul număr şi până azi, analiză care ne va ajuta mult în viitoarea perioadă de muncă care nu va fi deloc uşoară datorită în primul rând condiţiilor economice specifice apariţiei unei publicaţii care, ca să reziste acestor grele condiţii (ne referim la preţul unui exemplar), trebuie să fie din ce în ce mai atrăgătoare şi interesantă pentru cititori.

ISTORIE POŞTALĂ CONTEMPORANĂ

De curând, am intrat în posesia unei piese poştale româneşti contemporane, foarte interesantă şi pe care aş dori să o prezint în paginile „Curierului Filatelic". Pe scurt, este vorba despre o scrisoare simplă, expediată din Nădrag (jud. Timişoara), la data de 15 septembrie 1994, la Cluj. Cum-necum, această scrisoare a ajuns la... Bucureşti (ştampila „Bucureşti - Cartare/18.12.94"). Ciudat, dar şi mai mult intrigă faptul că această trimitere poştală mai poartă pe verso amprenta altei ştampile (de serviciu!?) aplicată tot la Bucureşti: **„După predarea conţinutului/înapoiaţi oficiului Buc./control de exploatare"**. Această trimitere poştală NU poartă semne vizibile că ar fi fost desfăcută, deteriorată etc. Culoarea tuşului acestei ştampile este identică cu cea a oficiului Bucureşti-cartare, ceea ce indică faptul că a fost aplicată acolo. De ce oare? Cu ce scop? În plus de asta, pe plic, pe faţa lui, în stânga sus, se află şi o inscripţionare manuală (vezi fig.) Dacă cineva ar reuşi să ne lămurească în privinţa acestei trimiteri poştale, considerăm că toţi cei pasionaţi de istorie poştală contemporană a României ar fi mulţumiţi. Aşteptăm părerile cititorilor.

DINU MATEI - Cluj

CATALOGUL MARCOFILIE TEMATICĂ

„Arheologie românească" (XIII)

Constantin C. Dumitru

RO - D - 07

- DROBETA TR. SEVERIN
- S.O. 13.11.1982
- idem RO - D - 06
- în ilustraţie: Muzeul Porţile de Fier şi o parte din minele cetăţii Drobeta.

RO - F - 01

- FOCŞANI
- S.O. 23-VIII-1978
- „BUREBISTA 2050/Expo - Moldomax/ 23-VIII-1978 Focşani"
- în ilustraţie: portretul lui Burebista spre stânga (creaţie idealizată lipsită de un arhetip istoric).

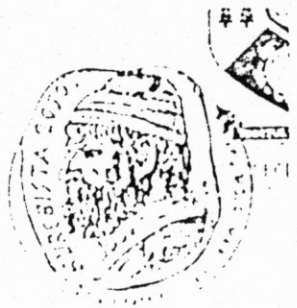

RO - F - 02

- FOCŞANI
- S.O. 15-XI-1980
- „Expoziţia Filatelică «VRANCEA 80»/ 15-XI-1980/Focşani".
- în ilustraţie: portret de dac - spre stânga - (creaţie idealizată lipsită de un arhetip istoric).

RO - F - 03

- FOCŞANI
- S.O. 15.11.1981
- „1875 de ani de la moartea eroică a lui DECEBAL/Focsani/15.11.1981/ Expozoţia Filatelică «Vrancea 81»
- în ilustraţie: figura lui DECEBAL - spre stânga - (creaţie idealizată lipsită de un arhetip istoric).

O ştampilă rară pe o marcă clasică din emisiunea 1869

Dr. Liviu N. CRISTEA

Ştampilografia rămâne un domeniu extrem de interesant şi revelator pentru cercetătorul dedicat. În România două lucrări de bază - pe lângă nenumărate articole în reviste, almanahuri şi expoziţii - rămân îndrumătoare şi anume ŞTAMPILELE POŞTALE FOLOSITE ÎN ŢĂRILE ROMÂNE PÂNĂ ÎN ANUL 1881, de Grigore Racoviceanu (Bucureşti 1963) şi ŞTAMPILOGRAFIE POŞTALĂ - România 1822-1910 - a lui Kiriac Dragomir, Târgu-Mureş 1990.

Acum două luni la o casă de licitaţii, SÜDPHILA, de la Stuttgart în Germania, au apărut mai multe loturi cu mărci clasice româneşti ale căror piese purtau ştampile alese de un colecţionar specializat în ştampilografie. Casa SÜDPHILA a avut buna inspiraţie să ilustreze unele din acele pise printre care una, în mod deosebit, mi-a reţinut atenţia. Este vorba de valoarea de 5 Bani 1869, o marcă galbenă pe care obliterările se evidenţiază deosebit de clar. Ştampila **OFICIUL POŞTAL PRINCIAR** - ilustrează în lucrarea K. Dragomir la pag. 150 - este aproape necunoscută din cauza puţinelor amprente

complete semnalate până în prezent. **Oficiul princiar** era un birou sucursal al Capitalei, cu sediul în Palatul Cotroceni, încă de pe vremea Principelui Alexandru Ioan Cuza, când funcţiona - încă din 1861 - ca staţie **Telegrafică**. Abia în 3/15 Octombrie 1868 devine şi agenţie **Poştală** de expediţie. Legătura - după cum ne informează K. Dragomir - cu Oficiul Poştal Central al Capitalei se făcea... „cu o **cabrioletă** pe 2 roţi, trasă de un cal, detaşat de la escadronul de Jandarmi". De două ori pe zi se distribuia şi colecta corespondenţa de la oficiul princiar. Autorul Kiriac Dragomir ne informează că 1400 de mărci poştale ar fi fost folosite la acest oficiu în anii 1868/69. Interesant de notat este că în zilele noastre nu cunoaştem decât **CINCI** mărci purtând ştampila 05.68, adică ştampila dublu cerc cu data pe trei rânduri. Sub forma ei de ştampilă **degetar** a fost semnalată în circa 10 exemplare, între Oct. 1871 şi Oct. 1872.

Marca de 5 Bani 1869, ilustrată alăturat, poartă data de 12/6/69. Ce interesează în mod deosebit este că această ştampilă cu MILEZIM a fost introdusă la 17 Octombrie 1868, deci cu un an şi două săptămâni înaintea celeilalte ştampile cu milezim din Muntenia, folosită de oficiul poştal din **Gara Filaret**, care asigura mânuirea corespondenţei transportată pe prima cale ferată spre Giurgiu, unde făcea legătura cu serviciile de primire şi îndrumare a corespondenţei pe Dunăre spre Occident şi Orient. Cum Oficul din Gara Filaret n-a intrat în funcţiune decât la 31 Oct. 1869, ştampila OFICIUL POŞTAL PRINCIAR rămâne **PRIMA** ştampilă cu MILEZIM din Ţara Românească.

În timp ce piesa ilustrată de K. Dragomir - cu data de 24/5/69 - figura în colecţia W. Keller, de la Londra, recent semnalata marcă de 5 Bani 1869 a fost achiziţionată de Dr. Gmach - membru al Cercului de Studii ROMÂNIA de la München.

Ca încheiere aş dori să subliniez că din cele 5 exemplare cunoscute 3 sunt pe marca de 25 Bani 1869, unul pe 5 Bani 1869 iar o amprentă doar parţială pe o marcă de 18 Bani 1868. Personal n-am văzut încă ştampila 05-68 pe scrisoare sau pe vreun întreg poştal (care ar putea exista în arhiva Poştei Române). Ce ar fi şi mai important, pentru ştampilografia noastră, este să se semnaleze şi alte mărci cu această ştampilă, rămase nedescoperite în vreo colecţie particulară, din ţară sau străinătate.

Curierul Filatelic, Anul VI, nr. 69 ◆ decembrie 1995

Timbrele interzise ale României (I) (1940-1943)

Dr. OTTO BINDER

Timbrele sunt documente ale istoriei contemporane. Ele oglindesc evenimentele istorice şi spiritul ţării lor corespunzător vremii, şi pornesc ca nişte mesageri în lumea întreagă. Deseori ajung în albumele filateliştilor, care (din dragoste pentru domeniul lor de colecţie) se gândesc la originea, importanţa şi calitatea mesajului lor.

Aşa ni se întâmplă şi nouă colecţionarilor din România. Noi nu ne ocupăm doar cu colecţionarea şi clasificarea timbrelor în albumele noastre, ci vrem să învăţăm ceva şi despre ţara şi locurile ei, precum şi despre istoria lor.

Din proprie experienţă ştim că atitudinea luată de un popor faţă de istoria sa în diferitele epoci, poate fi diferită. La noi se vorbeşte despre „biruinţa peste trecut" (înfrângerea trecutului). La 50 de ani de la terminarea celui de al doilea război mondial, tot se mai discută şi se publică în democraţiile de vest, despre evenimentele care au dus la izbucnirea războiului, despre război însăşi, şi despre urmările lui.

În ţările sub dictatură comunistă era cu totul altfel. Nu exista libertatea cuvântului şi a presei. Istoria era ori ţinută secret, ori redată după voinţa puterii dominante, corespunzând întocmai ideologiei acesteia. Dar nu se poate pretinde că istoria nu a avut loc sau cu ignoranţă să o faci să dispară.

În România s-a încercat acest lucru. Chiar şi în filatelie. Multe mărci poştale imprimate pe plic, albume şi donaţii de timbre ale anilor 1940-43, care amintesc de „Garda de Fier" (partidul fascist), de domnia lui Antonescu, de victoriile armatei române în războiul împotriva Rusiei, au fost interzise, deoarece putea dăuna relaţiilor bune cu Uniunea Sovietică.

Pentru a înţelege acest lucru trebuie ştiut că România, de când a devenit regat, în 1881, a suferit de cinci ori schimbări. În ceea ce priveşte teritoriul ei, de 4 ori fiind vorba de graniţa cu Rusia învecinată.

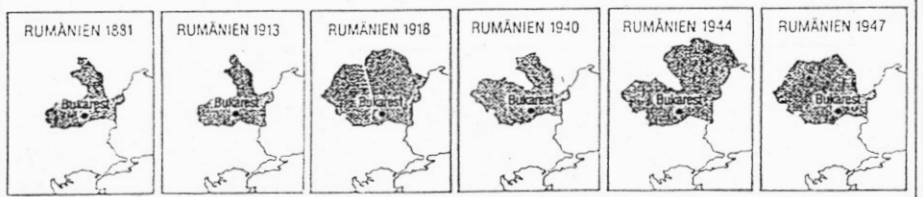

1913 După al doilea război balcanic, sudul Dobrogei intra în cmponenţa Statului Român.

1918 cu Transnistria, Basarabia, Bucovina şi Banatul teritoriul României s-a mărit după primul război mondial, prin tratatele de la Paris.

1940 Pierderea de către România a Transilvaniei de nord în favoarea Ungariei, părţi ale Bucovinei şi Basarabiei în favoarea Rusiei şi sudul Dobrogei în favoarea Bulgariei, din cauza presiunii în acel timp a Germaniei şi Uniunii Sovietice.

1941 intrarea României, alături de Germania, în războiul împotriva Uniunii Sovietice, recucerirea regiunilor pierdute şi ocuparea Transnistriei la est de Dnjestr.

1944 Căderea dictaturii militare a generalului Antonescu şi continuarea războiului (de această dată împotriva Germaniei) de partea aliaţilor.

1947 În urma tratatului de pace de la Paris din 10 febr., România a cedat Bucovina şi Basarabia Uniunii Sovietice şi Dobrogea de Sud Bulgariei. Din partea Ungariei a primit Transilvania de nord înapoi.

ȘTAMPILA DE ZI A BIROULUI DE CENZURĂ DIN BUCUREȘTI

În imaginile alăturate este prezentată o descoperire interesantă - ştampila poştală de zi (deci cu rol de anulare a francaturii şi nu de atestare a cenzurii) provenind de la unul dintre birourile de cenură funcţionând în Bucureşti între 1941-1946.

Textul este „CENZURA POST(ALA) MILITARA / BUC(URESTI) CORESP(ONDENTA) SIMPLA", şi data de 21.06.1943 ceea ce ar putea sugera că astfel de ştampile s-ar găsi şi cu alte inscripţii („Recomandate", poate „MESAGERII", etc?). Această ştampilă este un caz aparte în tradiţia poştală românească, chiar dacă în primul război mondial a existat o ştampilă cu dată şi textul „CENZURA POSTALA MILITARA" (folosită în timpul refugiului la Iaşi, în 1918), aceea era tot o ştampilă de cenzură (cu dată) şi nu ştampilă poştală de zi.

În mod logic, cu această ştampilă se oblitera corespondenţa depusă direct (?) la biroul respectiv de cenzură şi nu la alt oficiu sau cutie poştală din Bucureşti. Nu e clar în ce condiţii era acest lucru posibil. Orice lămurire pe acestă temă ar fi binevenită.

Poate că, în perspectiva cercetărilor viitoare, corelaţia între textul ştampilei şi indicaţia din ştampila de cenzură aplicată pe cartea poştală-imprimat („B.1") ar putea ajuta la identificarea codificărilor birourilor din amprentele cenzurii

bucureştene (şi anume A-B-C-1-2-3 în toate combinaţiile). De altfel nu se poate încă afirma sigur, nici măcar faptul că literele A-B-C ar codifica sediile (birourile) unde funcţiona cenzura (aceasta este doar o presupunere), iar în caz afirmativ, rămâne de precizat ce ar putea semnifica cifrele 1-2-3 (ghişee, sau mai degrabă ture?)

Profit de ocazie pentru a reliefa un aspect particular, diferit de ceea ce am susţinut anterior (vezi „CF" nr. 36), acela al existenţei unui număr matricol dat, care însoţeşte combinaţii diferite literă-cifră, la momente diferite. Aceasta ar putea sugera faptul că un cenzor (care poartă un anumit număr matricol propriu şi individualizat, alocat lui pe statul de funcţiune al cenzurii bucureştene) primea noi ştampile de câte ori se muta de la un loc de muncă la altul (în birouri diferite, paote în ture diferite?) ceea ce este de altfel logic. Astfel cenzorul cu numărul matricol 152 (cel care a cenzurat piesa de care ne-am ocupat la început, vezi figura), a folosit în anul 1942, o ştampilă cu indicativul „B.3", pentru ca ulterior să folosească una cu indicativul ilustrat, „B.1" (tipul „mare" în 1943 şi tipul „mic" în 1945). Există cazuri în care un cenzor a schimbat 3 ştampile cu combinaţii diferite, de exemplu cenzorul 489 a folosit combinaţia B.1, apoi B.2, apoi C.2, sau un exemplu şi mai elocvent, cenzorul 66 a fost iniţial angajat la biroul de cenzură a telegramelor, unde folosea ştampila cu indicativul „S.T" (probabil „Serviciul Telegrafic"), pentru ca ulterior să treacă la cenzura scrisorilor, şi să folosească indicativul „B.2" ulterior „C.2".

Această situaţie particulară era posibilă numai în Bucureşti, acesta fiind un oficiu aparte faţă de cele din restul ţării, fiind singurul care funcţiona concomitent în mai multe sedii/birouri (la început 2/Poşta Centrală şi Gara de Nord, conform comunicărilor dlui Col. (r) G. Cotolan/ apoi probabil 3 - mă refer numai la cenzura scrisorilor). Aşa încât, chiar dacă cenzorii se mutau de la un birou la altul, ei rămâneau în cadrul aceluiaşi oficiu de cenzură Bucureşti, putându-şi astfel păstra numerele matricole alocate lor iniţial. Explicaţia este o supoziţie, dar are multe şanse să fie adevărată.

Dan GRECU

DESPRE EMISIUNILE DE MĂRCI POȘTALE 1913 și 1941-1945

Ing. Călin MARINESCU

Catalogul Mărcilor Poştale Româneşti 1984 deşi are multe neajunsuri, totuşi a adus câteva aspecte noi, extrem de interesante în catalogarea mărcilor poştale româneşti, aspecte care nu fuseseră semnalate până atunci în cataloagele româneşti: cotarea mărcilor poştale pe corespondenţă pentru emisiunile 1858-1900, prezentarea pentru prima dată după 1950 a emisiunilor „interzise" şi prestarea perioadei de valabilitate de francare a mărcilor poştale prin redarea ordinelor de retragere din circulaţie a emisiunilor (până spre sfârşitul anului 1940).

Pentru perioada 1913 şi 1941-1945 lipsesc din catalog datele de retragere din circulaţie a emisiunilor, cât şi unele tiraje prezentate nu coincid cu cele din organul oficial al Direcţiei Generale PTT din România: Buletinul PTT. Probabil că autorii catalogului nu au avut acces la Buletinul PTT 1941-1944, care la data editării catalogului se putea consulta numai la Fondul Special (Secret) al Bibliotecii Academiei.

Folosind ca bibliografie Buletinul PTT, 1941-1945 (1) şi Colecţia ziarului Universul din Bucureşti, 1941-1945 (2), sunt prezentate în tabelul alăturat perioadele valabilităţii de francare, date de punere în circulaţie, cât şi tiraje ale unor emisiuni din perioada 1941-1945, care lipsesc sau diferă de cele prezentate în CMPR'84.

Denumirea seriei	Perioada valabilităţii de francare	Alte tiraje
- Silistra	12/25.12.1913 - 26.12.1913/8.01.1914	(numai pentru francare internă)
- V. Marin şi I. Moţa	13.01 - 01.1941	
- Fundaţia Carol I	9.05.1941 - ...	150.000 (1,11/1941, pag.422)
		84.300 (1,11/1943, pag. 999)
- Idem, supratipar „Cernăuţi"	25 - 31.07.1941 79.000	(1,12-17/1941, pag. 495)
- Idem, supratipar „Chişinău"	25 - 31.07.1941 32.830	(1,11/1943, pag. 999 şi u.)
- Crucea Roşie I	1.08.1941 - ...	
- Frăţia de arme	11.10.1941 - ...	
- Idem, supratipar „Odesa"	16.10.1941 - ...	
- Titu Maiorescu	5.10 - 30.11.1942	
- 1 an Bucovina	1.11 - 30.11. 1942	70.000 (1,11/1943, pag. 999 şi u.)
- 1 an Basarabia	31.10 - 30.11.1942	70.000 (1,11/1943, pag. 999 şi u.)
- Andrei Mureşan	30 (31).12.42 - 10.01.1943	
- Avram Iancu	15.02 - 25.02.1943	
- Crucea Roşie II	1.03.1943 - ...	
- Consiliul de patronaj	22.06 - 22.07.1943	
- Figuri ardelene	15.08 1.10.1943 - ...	
- Mihai 3 ani domnie	6.09 - 6.10.1943	
- Ziua sporturilor	26.09 - 15.10.1943	100.000 (1,11/1943, pag. 999 şi u.)
- Centenarul artileriei	10.11.1943 - ...	
- AGIR	19.12.1943 - 19.01.1944	
- Asistenţă PTT	1.02 - 29.02.1944	
- Centenarul învăţământului medical în România	1 - 31.03.1944	
- Căminul cultural „Rădăşeni"	1 - 30.04.1944	
- 30 ani de la înfiinţarea Federaţiei Române de Rugby	16.03 - ... 04.1944	(30 zile)
	16.03 - 31.03.1944	(2, Nr 70/11 mar. 1944)
		70.000 (1, Nr.3/1944)
- Crucea Roşie	10.02 - ... 03. 1945	(o lună)
- Fundaţia Carol I	10.02 - ... 03.1945	(o lună)
- Primul congres ARLUS	20.05 - 08. 1945	(90 zile)
- Apărarea patriotică - Victoria	23.08 - ... 09.1945	(30 zile)
- 50 ani Podul de la Cernavodă	26.09 - 31.12.1945	
- AGIR	1,21.10 - 1.12.1945	
POŞTA ROMÂNĂ ÎN TRANSNISTRIA		
- Miron Costin	16.10 - 30.11.1942	70.000 (1,11/1943, pag. 999 şi u.)

UN TARIF POŞTAL EXTERN LA 1 MARTIE 1946

Ing. Călin MARINESCU

În anul 1995 dl. J.L. Whiteside din Anglia, care colecţionează corespondenţă de inflaţie, mi-a comunicat şapte scrisori expediate din România în alte ţări în lunile martie-aprilie 1946 şi a cărer francatură nu se potrivea cu tariful poştal extern din 1 nov. 1945 menţionat în volumul meu „Evoluţia tarifelor poştale şi a taxelor pentru obiectele de corespondenţă în România 1852-1992", Bucureşti, 1993.

Reluând cercetările în acest domeniu, cu unele dificultăţi, am reuşit să determinăm existenţa unui tarif poştal extern valabil de la 1 martie 1046. Acesta a fost pus în aplicare ca urmare a unui ordin circular din 20 februarie 1946, prin care s-a majorat valoarea francului-aur de la 1250 lei la 3600 lei. Tariful telegrafic a fost majorat la 25 februarie 1946, iar tariful poştal extern la 1 martie 1946.

În volumul amintit mai sus, tariful poştal de la „1 martie 1946" va forma o nouă coloană în Tabelul nr. 26 pagina 44, între coloanele „1 nov. 1945" şi „1 iunie 1946" (lei).

	1945 1 nov.	1946 1 martie	1946 1 iunie
AE. Scrisori		1.000	
BE. Trepte de greutate 20 g		600	
CE. Cărţi poştale		600	
DE. CP cu răspuns plătit		1.200	
EE. Cărţi poştale ilustrate		600	
GE. Imprimate 50 g		200	
HE. Ziare 50 g		200*	
TRE. Taxa de recomandare		1.400	
TEE. Taxa expres		2.100	

Pentru acest tarif de la 1 martie 1946 au mai rămas de stabilit valorile câtorva taxe poştale pentru care sunt necesare cercetări mai aprofundate.

Aş vrea să mai fac două observaţii pentru volumul mai sus amintit:

- În tabelul nr. 3 de la pagina 16, la ultima coloană data întreagă este „6 aprilie 1945".
- Tariful poştal intern de la 28 ianuarie 1952, incluzând de acum „celebrul" tarif de 0,37 lei pentru cărţi poştale ilustrate, prezentat în Tabelul nr. 4 de la pagina 17, este atestat şi de volumul „Colecţiei de Legi, Decrete, Hotărâri şi Decizii, 1952 1/31 ianuarie", Ediţie Oficială, editura de Stat pentru Literatură Ştiinţifică şi Didactică, Bucureşti, 1952, paginile 171/173. Se exclude astfel orice eroare de tipărire în ziare.

Bibliografie:

1. Ziarul „Argus", Bucureşti, 23 februarie 1946.
2. Buletin PTT, Bucureşti, Nr. 5-7/1945, pag. 102; 2-3/1946, pag. 52; 4-5/1946, pag. 94 şi 97.

NOI ŞTAMPILE DE CENZURĂ (I)

Dan Grecu

Inaugurăm azi o serie de comunicări a unor ştampile de cenzură interesante folosite pe teritoriul românesc şi nepublicate până acum în cataloage sau articole de specialitate. Ne vom axa mai ales pe perioada din timpul şi de după primul război mondial, ca şi pe ştampilele deosebite, mai rare din anii 1941-1946. Din restul ştampilelor (să le spunem „obişnuite") din perioada războiului II mondial, există deja recenzate zeci de tipuri necuprinse de ed. a II-a a catalogului Teleguţ-Thielk, sau de presa filatelică-dar reproducerea lor în acest spaţiu restrâns ar fi destul de dificilă.

Oricum, aşteptăm în acest sens, cu interes, semnalări de la cititorii noştri.

Pentru început, dl. Codrat Puha, din Câmpulung Moldovenesc, ne trimite două ştampile de cenzură bucovinene:

Fig.1

1. O ştampilă rotundă, diametru 39 mm, aplicată cu tuş negru la Câmpulung (Bucovina) în lunile oct.-nov. 1920 (fig. 1). Două constatări se pot face în acest caz:

- în primul rând, această descoperire întăreşte ideea avansată anterior de către cercetători (Călin Marinescu) că în fiecare dintre judeţele Bucovinei ar fi trebuit să existe câte un oficiu de cenzură, după instalarea administraţiei poştale româneşti (anii 1918-1920). Sunt cunoscute până acum ştampile de la oficiile Cernăuţi şi Suceava, putem spera în descoperirea celor folosite la Coţmani, Gura Humorului, Rădăuţi, Siret, Storojneţ, Văscăuţi, Vijniţa şi Zastavna?
- în al doilea rând, ştampila ilustrată aparţine unui tip folosit în 1920 şi la oficiile Suceava şi Cernăuţi (aici însă numele localităţii a fost şters, textul este doar „ROMÂNIA/Prefectura/ CENZURA SCRISORILOR" ceea ce ar putea sugera că ştampila a fost folosită anterior în altă parte). Este posibil ca acesta să fie un model unic „bucovinean" folosit spre sfârşitul perioadei de cenzură (a doua jumătate a anului 1920)?

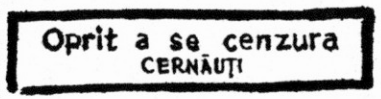

Fig.2

2. A doua ştampilă este una „standardizată" de scutire de cenzură, folosită în ianuarie 1943 (şi ulterior) la Cernăuţi (fig. 2). Ea are dimensiunile 53,2 x 12 mm, e aplicată în culoare neagră pe un plic recomandat expediat de la Consulatul German din Cernăuţi, spre Câmpulung Moldovenesc.

Spre plăcuta mea surpriză mai mulţi colecţionari din ţară au răspuns cu amabilitate solicitărilor de colaborare, făcute ceva mai demult în ideea elaborării unui catalog al cenzurii din România (a cărui primă parte, perioada 1941-1946, sper să fie definitivată spre sfârşitul anului 1997). Din dorinţa de a asigura recunoaşterea priorităţii comunicărilor de ştampile inedite, am hotărât să publicăm totuşi cele mai importante tipuri de ştampile de cenzură din anii 1941-1946, necunoscute până acum în lucrările importante pe această temă (în special catalogul Teleguţ-Thielk ed. a II-a 1995 şi câteva articole apărute în România şi SUA). Vor fi listate numai tipurile principale de etichete şi ştampile de cenzură cu numele localităţii, deci nu vom insista asupra subtipurilor şi variantelor (inclusiv dimensionale) ale ştampilelor deja cunoscute (care vor fi trecute în revistă amănunţit doar în forma finală a catalogului), nici asupra ştampilelor „neutre", fără numele localităţii (doar cu „CENZURAT"), din care sunt deja localizate peste 60 tipuri şi care vor fi probabil publicate în altă parte,din raţiuni de spaţiu tipografic. Din aceleaşi motive, am ales acum o formulă de prezentare sintetică şi simplificată, sub forma tabelului următor. Numele colecţionarilor care au constituit „sursa" comunicărilor sau descoperirilor sunt codificate astfel: MC = Mihai Ceucă (Bacău), GC = Gheorghe Cotolan (Bucureşti), DTD = Dan-Traian Demeter (Lugoj), DG = Dan Grecu (Deva), OR = Ovidiu Reu (Orlat, Sibiu), CS = Cristian Scăiceanu (Craiova).

Mai trebuie precizat că unele ştampile (de ex. 5.12 de azi), au fost iniţial comunicate de regretatul Mircea Teleguţ, au apărut desenate aproximativ în ediţiile catalogului Teleguţ-Thielk, dar în ediţia a II-a se face precizarea că nu au fost întâlnite (şi) de editor, dl. Thielk, punându-le astfel oarecum sub semnul întrebării. Acum sunt (re)-comunicate, fiind reproduse exact, dar, firesc, la „sursă" este trecut şi indicativul „MT" = Mircea Teleguţ (Timişoara)

Ilustraţie	Dimensiuni mm	Perioada de folosire	Sursa
A) Etichete de închidere a corespondenţei cenzurate			
E.1. (BRAŞOV) Cenzurat	45 x 8,5 (dimensiunea textului)	Nov. 41	OR
E.2. (DEVA) Cenzurat	39 x 5,5 (textul) şi 66 x 21 (cadrul dantelat)	Sept. 41	DG
E.3. (SIGHIŞOARA) Cenzura Militară SIGHIŞOARA No.	73 x 15 (cadrul)	Jun. 44	DG
B) Ştampile de cenzură			
S.1 Cenzurat Bacău 14	50 x 14	Nov. 42	MC
S.2 9 CENZURAT BACĂU 9	60 x 13	Dec. 44-Feb. 45	OR
S.3 7 CENZURAT BACAU 7	66 x 10	Oct. 45	MC

Ilustraţie	Dimensiuni mm	Perioada de folosire	Sursa
S.4 CENZURAT CAHUL Nr.1	45 x 15	Oct. 42-Nov. 42	MC
S.5 1CENZURAT CUGIR1	54 x 11,5	Aug. 43-Sept. 45	OR
S.6 CENZURAT DOROHOI	64 x 15	Dec. 44-Mar. 45	GC
S.7 CENZURAT GALATI No. 9	61 x 14	Dec. 41-Mar. 42	MC
S.8 CENSURAT JUD HOTIN	cca 49 x 19	Oct. 41	DG
S.9 Cenzurat Roman No. _____	50 x 16	Aug.-Oct. 41	MC, GC
S.10 CEN	diam. 34	Mai 44	DTD
S.11 4 CENZURAT SĂRATA 4	53 x 11	Apr. 43	CS
S.12 CENZURAT SIBIU	40 x 20	Jul. 41	MT, OR
S.13	35 x 15	Jul.-Aug. 41	DTD, OR

Ilustraţie	Dimensiuni mm	Perioada de folosire	Sursa
S.14	47 x 6,5	Ian. 42	DTD
S.15.	55 x 10,5	Sep.-Dec. 45	OR

NOTĂ: Am considerat că în această prezentare succintă, datele despre culoarea tuşului şi despre numărul cenzorilor nu sunt relevante. *(va urma)*

ERORI DE MACHETARE LA UNELE SERII DE MĂRCI POŞTALE ROMÂNEŞTI

1934 - Săptămâna fructelor (în L.P. incorect Expoziţia fructelor); pe ambele mărci se menţionează 14-21 sept. 1934 rezultând că săptămâna are 8 zile!

1947 - Apărarea patristică; 3+3L şi 4+4L, puse în circulaţie cu textul din paranteze incomplet: iunie 1945 - ... şi, respectiv, septembrie 1946 - ...

1948 - Săptămâna presei democrate; pe toate valorile apar datele 12 - 19 septembrie 1948 (săptămână de 8 zile?!).

1950 - Centenarul naşterii lui M. Eminescu; 11 Lei, verde: Scrisoarea III, corect: Scrisoarea a III-a.

1955 - Scriitori români - precursorii literaturii române; 55 B, Dosoftei, 1630-1711, corect: c. 1624-1693 (de altfel, aceste milesime apar şi pe marca poştală din 1974); 55 B, Anton Pann 1794-1854, corect: c. 1797-1854.

1959 - Plante medicinale; 1,75L: denumirea Măcieş este o variantă, corect: MĂCEŞ.

1960 - Scriitori români; 40 B, **I.L. Caragiale 1853-1912**, corect: 1852-1912; 50 B, **Gr. Alexandrescu 1812-1885**, corect: c. 1810-1885; 1 L, **C. Negruzzi 1809-1869**, corect: 1808-1868 (după o altă sursă, chiar 1867); 1,55 L, D. Bolintineanu 1819-1873, corect: 1819-1872.

1962 - Oameni de ştiinţă şi cultură români; 1,20 L, Ion Cantacuzino, corect: Ioan; 1,35 L, V. Babeş 1854-1927, corect: 1854-1926; 1,55 L, C. Levaditi 1874-1953, corect: 1874-1954.

1965 - Aniversări culturale; 40 B, Ion Bianu, corect: Ioan.

1970 - Expo '70 OSAKA; 5 L, coliţă dantelată: lipsă valoarea nominală de pe timbru!!! Valoarea nominală apare pe manşeta coliţei deci, timbrul luat separat, n-a putut fi folosit la francare (şi nici coliţa datorită dimensiunilor foarte mari, motiv pentru care nu s-a editat nici plicul F.D.C.).

1972 - J.O. de la München, preolimpiada; 6 L, coliţă dantelată, text pe manşetă: a XX-a

ERORI DE MACHETARE LA UNELE SERII DE MĂRCI POŞTALE ROMÂNEŞTI

OLYMPIADA, corect: a XX-a OLIMPIADĂ; 6 L, coliţă nedantelată, text pe manşetă: XX OLYMPIADA, corect: a XX-a OLIMPIADĂ.

1975 - Expoziţia internaţională filatelică ESPAÑA-75; coliţă dantelată cu inscripţia ESPANA, corect: ESPAÑA.

1978 - Peşteri din R.S. România; 55 B, peştera POLOVRACI, corect: POLOVRAGI.

1994 - rezervaţia Delta Dunării; 280 L, Vipera ursini, corect: ursinii (aşa cum apare şi pe marca de 1,20 L din 1965).

Notă: Cele 3 erori subliniate din acest articol au fost semnalate de Catalogul specializat apărut în revista FILATELIA, dar corecturile sunt prezentate ca erori şi invers (probabil o regretabilă eroare de tipar).

Cu privire la milesiunile care marchează naşterea sau decesul unor personalităţi, erorile de machetare provin din cauza utilizării unor surse de documentare nesigure. Consider că sursa cea mai sigură o reprezintă Micul Dicţionar Enciclopedic editat de Academia Română.

Relativ la folosirea termenului de Olimpiadă în loc de JOCURILE OLIMPICE, contrar unor păreri, eu cred că acest lucru nu este greşit deoarece, în zilele noastre, noţiunea de Olimpiadă a devenit şi un sinonim pentru JOCURILE OLIMPICE. Argumente:

a) Definiţiile din: Dicţionarul Explicativ al Limbii Române, Micul Dicţionar Enciclopedic, Dicţionarul General al Limbii Române de V. Breban etc.

b) Pe aversul medaliilor olimpice (medalii „bătute" cu avizul C.I.O.) este imprimat textul: GIOCHI DELLA XVII OLIMPIADE, ROMA MCMLX (în italiană) sau XXIII OLYMPIAD LOS ANGELES 1984 (în engleză) ori XXV OLIMPIADA BARCELONA 1992 (în spaniolă).

c) În foarte multe ţări (inclusiv la noi) au apărut numeroase lucrări ale unor autori de prestigiu care folosesc termenul de OLIMPIADĂ chiar şi în titlu.

d) Acelaşi lucru este întâlnit şi în cazul multor emisiuni filatelice din lumea largă; pe lângă denumiri de emisiuni ca JOCURILE OLIMPICE DE LA... se întâlnesc şi altele, cum ar fi: JOCURILE CELEI DE A... OLIMPIADE, OLIMPIADA A... sau OLIMPIADA DE LA...

Prof. Anastase FIRIMIŢĂ
Giurgiu

„Curierul filatelic"
– o publicaţie de informaţie pentru toţi filateliştii din ţară!

AJUTORAREA ÎNFOMETAȚILOR BASARABIEI

Dacă deschidem Catalogul mărcilor poştale româneşti '74 la pagina 189 vom putea citi următoarele informaţii:

- „AJUTORUL ÎNFOMETAŢILOR". Valorile nr. 367 (3 bani), nr. 374 (60 bani) şi 379 (6 lei) există cu supratiparul „AJUTORUL ÎNFOMETAŢILOR". Acestea au fost confecţionate şi vândute în 1923 neoficial, fără aprobarea P.T.T.

Informaţia era binevenită pentru anul 1974 deşi era şi trunchiată şi greşită.

De fapt supratiparul real este, pe 4 rânduri, „AJUTORAREA ÎNFOMETAŢILOR BASARABIEI" iar jos valoarea în lei.

Seria mi-a atras atenţia de ani de zile şi am urmărit respectivele mărci ori de câte ori au apărut în cercurile bucureştene. Nu odată am încercat să fac o comparaţie între această serie şi cea cu supratiparul „Ziarişti - 1920 - Ujsagirok", dar, spre deosebire de seria supratipărită la Cluj, nu am întâlnit niciodată o marcă din seria „Ajutorarea înfometaţilor Basarabiei." chiar obliterată de complezenţă, inclusiv pe un „plic-montaj".

În fond cine au fost iniţiatorii şi ce urmăreau?

Pornind de la frecvenţa apariţiilor acestei serii am apreciat că tirajul ei trebuie să fi fost în jur de 10.000 serii complete. Să luăm ca bună această cifră şi să facem un mic calcul.

Nominalul supratipărit a fost în valoare de 56.300 lei, iar suma ce urma să se obţină, 90.000 lei. Dacă adăugăm cheltuielile de tipărire, transport etc., rezultă că se sconta pe un „Ajutor" de 25-30.000 lei. Foarte puţin faţă de suma investită şi aceasta numai presupunând ca s-ar fi vândut întreaga cantitate emisă. Acest aspect poate presupune că a fost vorba într-adevăr de o societate filantropică care dorea în acest fel să ajute pe locuitorii Basarabiei aflaţi la strâmtoare, iar supratiparul era realizat în special pentru a trage un semnal de alarmă. Dar de ce Poşta Română a refuzat o asemenea acţiune umanitară deşi avea tradiţie în această direcţie? Şi cum şi-au amestecat „codiţa" filateliştii?

Cu toate eforturile mele nu am putut găsi nici un răspuns „oficial" la cele de mai sus. Poate că totuşi cineva posedă aceste informaţii.

Desigur că vor exista argumente pro şi contra includerii acestei serii în cataloagele româneşti (în cadrul „timbrelor de ajutor"). Un lucru însă e clar pentru mine: din toate colecţiile ROMÂNIA pe care le cunosc, în orice stadiu de dezvoltare se află ele, nu lipseşte această serie.

Dr. ing. Marcel SAPIRA

Apelând la rubrica

SCHIMBUL FILATELIC

vi se asigură realizarea tranzacţiilor Dvs. filatelice

APRECIERI POZITIVE PENTRU COMISIA DE ASTROFILATELIE LA ISTAMBUL '96

La lucrările Comisiei de astrofilatelie din cadrul F.I.P. care au avut loc în sala Tepe Room a hotelului Marmara din Istambul în ziua de 4 octombrie 1996, a aprticipat şi delegaţia comisiei de astrofilatelie din cadrul FFR (Ştefan Nicolau - preşedinte şi ing. Dan Dobrescu - vicepreşedinte). După prezentarea succintă a activităţii comisiei (raportor doamna Beatrice Bachmann - Elveţia) şi discuţiile pe marginea acesteia au fost alese noile organe conducătoare ale comisiei internaţionale fiind realeasă ca preşedintă D-na Beatrice Bachmann care va conduce până în anul 2000 activitatea comisiei. Următoarele alegeri vor avea loc la Expoziţia mondială „Indonezia 2.000".

De remarcat faptul că activitatea comisiei de astrofilatelie din România a fost apreciată în mod special evidenţiindu-se participarea în premieră a exponatelor din ţara noastră la o expoziţie mondială de astrofilatelie (Aviacion y espacio '96 - Sevilla) fiind prima ţară „estică" participantă la astfel de expoziţii.

Partea a doua a consfătuirii a fost dedicată în exclusivitate delegaţiei noastre, care mulţumind celor 22 delegaţi naţionali şi Canadei (reprezentată prin observator) pentru modul cum au sprijinit dezvoltarea astrofilateliei româneşti înmânându-se pentru 10 reprezentanţi diplome speciale însoţite de premii constând în material tematic cosmos realizat de ţara noastră şi medalii (Beatrice Bachmann - Elveţia, Tibi Yaniv - Israel, Lafon Jean Luis - Franţa, Jose Manuel Grandela - Spania, Charles Bromser - Australia, Vladimir Sadovnikov - Rusia, Chang Ding - China, Igolf Kapelrund - Norvegia, Jaromir Matejka - Austria şi Reuben Ramkisson - SUA) şi altora premii constând în materiale filatelice româneşti (printre care şi plicul realizat de „Baricada" cu autograful cosmonautului Dumitru Prunariu) printre aceştia, delegatul-observator din Canada, Olanda, Anglia, Polonia, Cehia, India, Bulgaria, Cipru etc. În urma discuţiilor purtate în faţa panourilor secţiunii de astrofilatelie, membri ai noului comitet director pentru comisia de astrofilatelie FIP, au apreciat cunoştinţele şi competenţa în materie a astrofiliştilor români, propunând Rusiei şi Indoneziei cooptarea unui român ca membru în juriul expoziţiilor ce le vor organiza în 1998 şi 2000. propuneri acceptate de fiecare ţară în parte.

Prof. Ştefan NICOLAU

FILATELIA TEMATICĂ - ÎNCOTRO?

În ziua de 4 octombrie 1996, în pregătirea Congresului FIP de la Istambul, a avut loc reuniunea Comisiei de Filatelie Tematică a FIP, la care au participat reprezentanţii a 42 federaţii naţionale.

Cu acest prilej s-au identificat orientările FIP privind dezvoltarea filateliei tematice şi anume:

● creşterea la nivel naţional a propagandei în rândul colecţionarilor, prin lărgirea atât a bazei de colecţionari de filatelie tematică, cât şi prin sprijinirea şi îndrumarea vârfurilor; ● programarea de expoziţii filatelice tematice în paralel cu o serie de manifestări ştiinţifice sau culturale şi având o tematică înrudită cu acestea; ● organizarea de seminarii regionale în legătură cu metodologia de jurizare a exponatelor; ● promovarea în expoziţii naţionale a exponatelor din „open class" (expoziţie ce conţin 50% material filatelic şi 50% material de propagandă filatelică); ● utilizarea emisiunii poştale dedicate „zilei mărcii" ca suport pentru exponatele din „open class" şi ca mijloc de legătură între poştă şi colecţionarii-expozanţi; ● unificarea la sfârşitul trimestrului I 1997, într-un singur document, a materialelor privind SREV şi liniile directoare.

S-au mai luat în discuţie o serie de aspecte în legătură cu prezenţa în exponatele de filatelie tematică a ferestrelor, mărcilor taxă de plată şi fiscale, postcard-urilor, întregurilor poştale şi a autografelor pe scrisori a unor personalităţi care au legătură cu subiectul tematic; fără să se adopte un punct de vedere unitar. oricum aceste aspecte îşi vor găsi reflectarea în documentele ce vor fi difuzate la sfârşitul trimestrului I 1997.

Dan N. DOBRESCU - Bucureşti

NOI ŞTAMPILE DE CENZURĂ (II)

Dan Grecu

Vom continua cu o succintă catalogare a ştampilelor „neutre" (fără localitate) folosite în prima fază a cenzurii (iunie-decembrie 1941). Acestea vor fi prezentate sub formă de tabel, cu indicarea parametrilor principali de identificare (ilustraţie, dimensiuni) şi a perioadei de utilizare.

Doresc să mulţumesc pentru ajutorul primit în descoperirea de noi ştampile „neutre" domnilor Reu Ovidiu (Orlat), Dan-Traian Demeter (Lugoj) şi Gheorghe Cotolan (Bucureşti), dânşii fiind cei care au comunicat iniţial o parte însemnată din ştampilele de azi.

Localitatea	Ştampila	Dimensiuni mm	Data (1941)
a	b	c	d
ALBA IULIA 1	CENZURAT	40-43 x 7	29 iun-19 iul.
2	CENZURAT	c. 47 x 8	7-27 sept
BÂRLAD	CENZURAT	53 x 6	1 Sept.
BOTOŞANI	CENZURAT	44 x 5	11 Aug.
BRAŞOV	„CENZURAT"	53 x 7	11 Iul. - 15 Aug.
BRĂILA	CENZURAT	c. 36 x 10	8-27 Aug.
BUCUREŞTI 1	CENSURAT	33 x 7	1 Iul-6 Oct.
2	CENZURAT	33 x 6,5	8 Iul-13 Oct.
BUZĂU	CENZURAT	37 x 7	Iul.-30 Aug.
CARACAL	CENZURAT	42 x 9-10	1-2 Iul.
CĂLĂRAŞI 1	CENZURAT	23 x 4	3 Iul.
2	CENZURAT	61 x 6	10-13 Aug.
CÂMPULUNG MOLDOVENESC	CENZURAT	49 x 6	1-19 Iul.

Localitatea	Ştampila	Dimensiuni mm	Data (1941)
a	b	c	d
CÂMPULUNG MUSCEL	CENZURAT	c.50 x 14	12-29 Iul.
CERNĂUŢI	Cenzurat	32 x 11	26 Iul.
CETATEA ALBĂ	CENZURAT	c.44 x 13	10 Sept.-22 Dec.
CHILIA NOUĂ (?)	CENZURAT	39 x 8	12-15 Oct.
CHIŞINĂU	CENZURAT	c.31 x 7	? Aug.-Sept.
CRAIOVA	Cenzurat	50 x 10	Iul.-15 Sept.
CONSTANŢA 1	CENSVRAT	56 x 9	1-6 Iul.
2	CENZVRAT	48 x 10	14-15 Iul.
3	CENZURAT	40 x 5-6	6 Aug.-5 Oct.
4	CENZURAT	45 x 8,5	17 Sept.
Deva 1	CENZURAT	33 x 4-5	1-10 Iul.
2	CENZURAT	44 x 5	23 Iul.-22 Sept.
DOROHOI	CENZURAT	37 x 4	15 Iul.-7 Sept.
FOCŞANI	CENZURAT	61 x 7	30 Iul.
GALAŢI	CENZURAT Cenzor.	53,5 x 17	28 Iul.-27 Aug.

Localitatea	Ştampila	Dimensiuni mm	Data (1941)
a	b	c	d
GIURGIU	CENZURAT	37 x 11	27 Iul.
HUŞI (?)	CENZURAT Cenzor,	46 x 12	15 Aug.
IAŞI	No. 6 CENZURAT	47 x 12	14 Iul.-Aug.
LUGOJ 1	CENZURAT	46-47 x 10	1 Iul-4 Aug
2	CENZURAT	54 x 12	17 Aug-28 Sept
3	CENZURAT	44-45 x 10	5 Aug-5 Sept
ORAVIŢA	CENZURAT	46 x 11	1 Iul.-14 Oct.
ORŞOVA	Idem LUGOJ 3	45 x 10	4 Nov.
PIATRA NEAMŢ 1	Cenzurat	34 x 9	1-5 Iul.
2	CENZURAT	54 x 14	7-20 Iul.
3	CENZURAT	c.62 x 16	5-24 Aug.
PLOIEŞTI 1	CENZURAT	59 x 10	6 Iul.-23 Aug.
2	CENZURA	c.67 x 10	6 Aug.

Localitatea	Ştampila	Dimensiuni mm	Data (1941)
a	b	c	d
RĂDĂUŢI	CENZURAT	44 x 10	9-26 Iul şi 20 Oct.
RÂMNICUL SĂRAT	„ Cenzurat “	56 x 13	3-18 Aug.
RÂMNICU VÂLCEA	CENZURAT	55 x 14	20 Iul.-11 Aug
ROMAN	CENZURAT	39 x 6	10-18 Sept.
SIGHIŞOARA	CENZURAT	80 x 10	3 Iul.-17 Aug
SLATINA	CENZURAT	28 x 3,5 (fără linie)	27 Iul.-10 Aug.
STOROJINEŢ 1	Cenzurat	31 x 5	27 Iul.
2	Cenzurat	39 x 5,5	26 Aug.-15 Sept.
SUCEAVA 1	Cenzurat la ..... 194 .... Şeful biroului cenzurii	66 x 10	1 Iul.
2	CENZURAT	40 x 11	Iul.-Sept.
TÂRGOVIŞTE	CENZURAT	66 x 7	9 Sept.-13 Oct.
TÂRGU JIU	vezi TT no. II.20	40 x 7,5	Aug.
TECUCI	CENZURAT	55-57 x 14-15 şi 59 x 14	19 Iul.-7 Aug. 3 Oct.
TURNU MĂGURELE	Cenzurat	38 x 8	17 Aug.
TURNU SEVERIN	CENZURAT	52,5 x 10	27 Iul.-21 Sept.
VASLUI ?	CENZURAT	43 x 5	Iul.

Uzualele Regelui Mihai din 1928 - 1930

Câteva nedumeriri

Radu Pârvan (L.N. Cristea)

Emisiunile mărcilor uzuale, din orice epocă, sunt un excelent material de cercetări, care, în general, a fost nesocotit de filatelişti. În 1927, după moartea Regelui Ferdinand, la tronul României a urmat Regele Mihai. Tânărul suveran - în vârstă de abia 6 ani - a fost tutelat de un Consiliu de Regenţă, compus din trei persoane. Mărcile bunicului său, Regele Ferdinand Întregitorul, au continuat să circule până la emiterea şi punerea în circulaţie a acelora ale noului suveran. În orice catalog se indică data noii emisiuni - în cazul Regelui Mihai - 1928. A intervenit însă un „inter-regnum", în care mărcile Ferdinand au continuat să circule.

Francaturi compuse din mărcile Ferdinand sau mixte, împreună cu prima emisiune Mihai, au circulat în 1927 şi 1928. Consultând mai multe colecţii am constatat că francaturile mixte, din 1928/29, sunt mai puţin comune decât s-ar fi putut aştepta. Mărtcile Regelui Ferdinand au fost studiate şi expuse în repetate rânduri, spre deosebire de uzualele Regelui Mihai. Scopul prezentului articol este scoaterea în evidenţă a unor caracteristici ale uzualelor Mihai nesemnalate în literatura filatelică. Totodată se intenţionează iniţierea unei colaborări menite să clarifice unele aspecte ale istoriei poştale a primei domnii a Regelui Mihai.

Primele mărci cu efigia Regelui nevârstnic au apărut - potrivit catalogului Michel - **la 16 martie 1928**. Cataloagele româneşti, din 1974 şi 1984, nu menţionează data exactă, deşi catalogul din 1984 aminteşte data **RETRAGERII** mărcilor uzuale Mihai la **19. 09. 1930**. În continuare vom constata însă că această dată, în realitate, a fost depăşită.*

În vederea verificării datei, din catalogul Michel, s-au semnalat următoarele piese:

❶ **Scrisoarea de la Săcuieni**, judeţul Bihor, adresată la Viena, poartă francatura mixtă: Ferdinand (efigia mică) 2 Lei verde + 50 Bani portocaliu + 5 Lei brun Mihai. Obliterarea **Sighet 3 Apr 1928**. (Fig. 1).

~ *Fig. 1* ~

❷ **Carte-Poştală** cu marca imprimată Mihai 2 Lei verde + Ferdinand 2 Lei verde + 50 Bani portocaliu (ambele efigie mică) plecată dintr-o comună din judeţul Timiş-Torontal cu destinaţia Mannheim-Waldorf, în Germania, data ştampilei **12 Mai 1928**. (Fig. 2).

* *Iată, deci, o primă cerinţă: stabilirea datei exacte a punerii în circulaţie a primei emisiuni Mihai I, din prima sa domnie.*

Curierul Filatelic, Anul VIII, nr. 88-89 ● iulie-august 1997

Uzualele Regelui Mihai din 1928 - 1930

Câteva nedumeriri

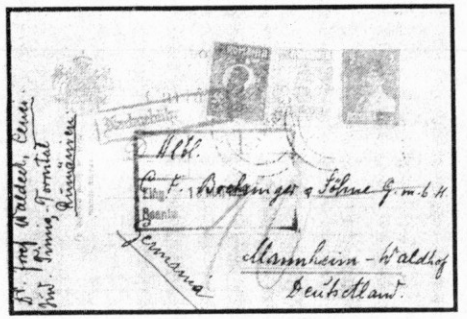

~ *Fig. 2* ~

Aceste trei piese efectiv circulate, cu francaturile mixte Ferdinand/Mihai par să confirme data punerii în circulaţie a emisiunii uzuale Mihai la 16 Martie 1928. (vezi ilustraţiile alăturate).

~ *Fig. 4* ~

❸ O **scrisoare** francată Ferdinand 7,50 Lei albastră (efigia mică + 10 Lei albastru Mihai (efigia mare), circulată între Iaşi şi Graz, în Austria, obliterată **31 Mai 1928**. (Fig. 3).

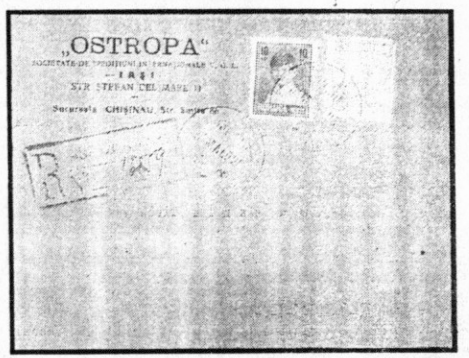

~ *Fig. 3* ~

Uzualele Mihai au apărut într-o serie de 9 valori, fără filigran. Ulterior, în septembrie 1928, trei dintre ele (25 Bani - 7,50 Lei şi 10 Lei), au fost imprimate şi pe hârtie cu filigran linii ondulate. Dimensiunea desenului şi dantelura acestor valori permit o specializare, asociată şi cu coloritul hârtiei şi filigranul ei. Cataloagele curente cuprind amănuntele necesare.

În iunie 1930 a intervenit ceea ce, eufemistic exprimat, s-a numit **RESTAURAŢIA**. Primul născut al Regelui Ferdinand şi al Reginei Maria, Carol, s-a întors în ţară, unde a găsit suficient sprijin, înlăturând dispoziţii precise ale Statutului Casei Regale şi legiuiri ale României,

Uzualele Regelui Mihai din 1928 - 1930

„Câteva nedumeriri"

pentru a se proclama rege - Carol II, la 8 iunie 1930. Fiul său, din căsătoria cu Principesa Elena a Greciei, a fost înlăturat de la tron şi proclamat Mare Voievod de Alba Iulia (titlu instituit în zorii zilei de 8 iunie 1930). Această dată a apărut ulterior (potrivit C. M.R. 1984) ca supratipar, la 18 iunie 1930. Deci timp de 10 zile, mărcile Mihai fără supratipar au continuat pe corespondenţă, în ţară şi străinătate.*

~ *Fig. 5* ~

Piesă circulată semnalată:

❶ **Scrisoarea recomandată**, circulată între Timişoara şi Viena, poartă francatura: Mihai 7,50 Lei + Mihai 10 Lei (ultramarin şi albastru), prima **fără**, a doua **cu supratipar**, obliterate **Timişoara 21 Iulie 1930**. (Fig. 4).

În colecţii neexpuse trebuie să existe date mult mai timpurii ale unor francaturi mixte - **cu şi fără supratipar** - eventual chiar şi cu mărci Ferdinand. Ele ar trebui semnalate. Distribuţia mărcilor supratipărite nu a fost optimă şi nici folosirea lor. Ca exemplu, există o scrisoare cu ştampila Of. Poştal Bucureşti, Gara de Nord, din **Martie 1932**, francată cu 1 Leu Carol II, violet, + 6 Lei brun-roşcat (CMR '84 nr. 517 + nr. 521) + (cu totul surprinzător) **50 Bani, oliv, Mihai fără supratipar** (CMR '84 nr. 456), deci, la aproape 2 ani după supratipărirea obligatorie şi la 1,5 ani după ordinul de retragere a mărcilor Mihai fără supratipar. (Fig. 5).**

Francaturile mixte Mihai cu supratipar + Carol II au continuat oficial până la **1 ianuarie 1935** (Ordinul DGPTT nr. 207.731/1934). Ar fi interesant de verificat dacă acest ordin a fost sau nu respectat.

O altă incertitudine este asociată cu dimensiunea colilor mărcilor Mihai. Câte piese figurau pe o coală: 100 sau 200 (în două panouri de câte 100, despărţite de un pod median vertical). Ilustraţiile următoare ridică oarecari nedumeriri:

** Pentru cercetători este important să se stabilească, pe bază de documente ale Poştei Române, data exactă a punerii în circulaţie a mărcilor Mihai I supratipărite cu data **RESTAURAŢIEI**.*

*** Cercetări referitoare la Ordinul DGPTT nr. 162817/1930 ar putea evidenţia şi alte întârzieri ale respectării Ordinului, în diverse localităţi ale ţării.*

Curierul Filatelic, Anul VIII, nr. 88-89 ● iulie-august 1997

Uzualele Regelui Mihai din 1928 - 1930

„Câteva nedumeriri"

① Cum au fost primite mărcile Mihai la Oficiile Poştale? În coli de 100 sau 200 exemplare?

② Colile primite aveau sau nu margini?

③ Marginile erau albe sau ornamentate?

④ La valoarea de 10 Lei, albastru, filigran linii ondulate, s-au găsit 2 feluri de margini: albe şi ornamentate în culoarea mărcii.

Dacă coala avea 200 de mărci, s-ar putea ca marginea albă să fie de la mijlocul colii, adică partea din podul dintre cele două panouri de câte 100.

~ *Fig. 6, 7* ~

Celelalte piese (toate marginale) sunt obliterate tot la Oficiul Poştal Bucureşti. Se pune întrebarea: au avut oare toate colile (de 100 sau 200 piese) margini ornamentale? De ce n-au fost semnalate până acum şi alte valori cu margini? (fig. 6 şi 7).

Fabrica de Timbre Filaret, unde au fost imprimate mărcile Mihai ar trebui să fie în măsură să elucideze nedumeririle mai sus semnalate. Eventual piese aflate în colecţii, ar putea, de asemeni, contribui la înlăturarea nedumeririlor.

Dar pentru a încheia acest prim articol asupra uzualelor Regelui Mihai din prima domnie, iată o altă nedumerire:

~ *Fig. 8* ~

Într-o colecţie din Germania figurează un eseu (ilustrat mai jos, care corespunde machetei L. Basarab, indicat în literatura filatelică română ca autor al mărcilor mai multor emisiuni postbelice, inclusiv al emisiunii primei domnii a Regelui Mihai. Cum pe această probă sau eseu, inscripţionarea este în limba germană, este legitim să ne întrebăm dacă **clişeul matcă** a fost el, oare, confecţionat într-o întreprindere din Germania sau Austria? Potrivit expertului münchenez, Fritz Heimbüchler, s-ar putea să fie vorba de opera unui gravor al Imprimeriei Landului Bavaria, cu

Uzualele Regelui Mihai din 1928 - 1930

-Câteva nedumeriri-

sediul la München, **firma A. Bruckmann**, care a pregătit şi imprimat mărcile încoronării din 1922 şi ale emisiunii Aniversare a celor 60 de ani ai Regelui Ferdinand din 1926, tot pe baza machetelor lui L. Basarab. (Vezi în acest sens RUMÄNIEN-SAMMLER no. 101, din mai 1997). ~ Fig. 8, 9 şi 10 ~.

~ *Fig. 9* ~

~ *Fig. 10* ~

Rămâne însă o altă nedumerire: Inscripţionarea germană a eseului este: sus - **GROSSHERZOG Michael**; jos - **VERSUCHS MARKE**. Spaţiul acestor legende pe mărcile emise în România de Fabrica de Timbre Filaret, este ocupat de legendele: sus - indicaţia valorii iar jos ROMANIA POSTA.

Nimic deosebit, veţi spune, doar că eseul trebuie să fi fost confecţionat în 1927, iar titlul de MARE VOIEVOD MIHAI (pe eseu GROSSHERZOG MICHAEL) n-a fost cunoscut decât în dimineaţa zilei de 8 iunie 1930!

Potrivit istoricului român **Ion Scurtu** în lucrarea sa intitulată *„Criza dinastică din România"* (Ed. Enciclopedică, 1996, pag. 235), propunerea de acordare a titlului de MARE VOIEVOD DE ALBA IULIA s-a făcut (de către ministrul Mihail Manoilescu - unul din devotaţii susţinători ai RESTAURAŢIEI -) abia în dimineaţa proclamării Regelui Carol II.

Eventual Conservatorul Poştei sau Fabrica de Timbre Filaret ar putea lămuri această vădită inadvertenţă.

(Articolul „Uzualele Regelui Mihai" va continua în numărul viitor al revistei).

Asociaţia filateliştilor din judeţul Sibiu

Gruparea de francatură mecanică

DOCUMENTAR FRAM

Nr. 11 Serie nouă (33)
1997 Mediaş

Toată corespondenţa şi materialele publicabile pentru Buletinul „FRAM" vor fi trimise pe adresa:

Ing. LIVIU PINTICAN
Căsuţa Poştală 31, Of. Poştal 1; Mediaş; Cod. 3125.

VOR ÎNLOCUI FRANCATURILE MECANICE MĂRCILE POŞTALE?

Apărute la începutul secolului al XX-lea, maşinile de francare nu numai că şi-au dovedit eficacitatea, dar au reuşit de-a lungul timpului să-şi consolideze poziţia în cadrul serviciilor poştale, fiind solicitate şi utilizate de tot mai mulţi clienţi.

Teama filateliştilor că amprentele de francatură mecanică ar înlocui timbrele s-a dovedit neîntemeiată. Ba mai mult, aceştia le colecţionează datorită diversităţii temelor prezentate în cele trei elemente care le alcătuiesc: marca, ştampila de zi şi flama publicitară. Ele au pătruns în numeroase colecţii şi au constituit exponate filatelice cronologice sau tematice de sine stătătoare.

În multe ţări există grupări ale colecţionarilor de francaturi mecanice care au o intensă activitate constând din expoziţii, congrese, publicarea de buletine şi cataloage.

În ţara noastră, datorită unor entuziaşti dar şi serioşi colecţionari, funcţionează din 1984 „Gruparea de francaturi mecanice" cu sediul la Sibiu. Cu sprijinul Asociaţiei Filateliştilor din judeţul Sibiu s-au organizat trei expoziţii de francatură mecanică în 1984, 1988 şi 1991, două simpozioane şi au apărut 22 de numere ale buletinului Documentar FRAM. Publicarea acestuia a continuat în paginile Curierului Filatelic, ajungându-se la nr. 11, serie nouă. Merită felicitări atât colaboratorii, domnii Dan Anghelescu, Ioan Ciolan, Dan Dumitraşcu, Nicolae Ilişiu, Valeriu S. Neaga, Romeo Stoia cât şi neobositul coordonator, domnul Liviu Pintican.

Apreciem ca realizări deosebite, elaborarea şi publicarea cataloagelor de francaturi mecanice de către cunoscuţii şi pasionaţii cercetători:

Nicolae Ilişiu, Deva

continuare în pag. 16

Hexagonul miraculos

Cel mai simplu compus cromatic, benzenul a fost descoperit în anul 1825 de către Faraday, în lichidul colectat la comprimarea gazului de iluminat. În anul 1845, A.W. Hofman a obţinut benzen prin distilarea cărbunilor fosili, devenind astfel un produs uşor accesibil.

Prima formulă de structură a benzenului a fost propusă de Friederich August Kekule (1829-1896) în anul 1865. Deşi încă de la început a fost clar că formularea lui Kekule este imperfectă, totuşi ea s-a dovedit o aproximaţie destul de bună şi graţie ei a fost posibilă dezvoltarea uriaşă într-un timp scurt a chimiei aromatice şi crearea unei mari industrii chimice. Ţara de origine i-a comemorat geniala descoperire prin emiterea a două mărci poştale (R.F. Germania M: 440 şi R.D. Germană M: 2409), pe care este redată formula de structură a nucleului benzenic propusă de F.A. Kekule.

Semnalăm cu această ocazie prezenţa miraculosului hexagon - devenit un simbol al chimiei moderne - pe două francaturi mecanice româneşti (fig. 1; fig. 2).

ing. Romeo Stoia

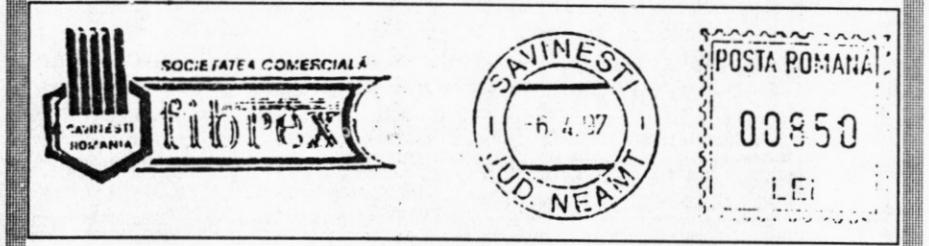

~ Fig. 1 ~

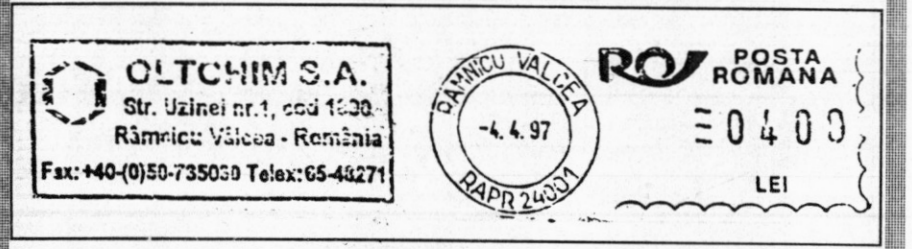

~ Fig. 2 ~

Bibliografie:

1. **C.D. Neniţescu** - *Chimie organică* - vol. 1, Ediţia a VI-a E.D.P. Bucureşti, 1966.
2. **Max Solomon** - *Lumini în retorică*, Ed. Ştiinţifică, Bucureşti, 1962.
3. **Michel Briefmarken Katalog** - Deutschland 1994/95.

NOI ŞTAMPILE DE CENZURĂ (III)

Cenzura austroungară

① În fig. 1 este prezentată o cenzură neutră „ZENSURIERT" cu cadru, aplicată în culoarea violet, de dimensiuni 52 x 14 mm, care, deşi reprodusă de către dl. Thielk în suplimentul nr. 3 (1991) al catalogului său de cenzuri, nu a fost, nici măcar aproximativ localizată. Două piese dovedesc folosirea sa în Transilvania: o CP circulată de la Aiud (20.09. 1916) la Biusa (în Sălaj) - fig. 1 -, respectiv o CP circulată de la Sibiu (sept. 1916) la Cluj, de unde e redirecţionată şi recenzurată. Ca primă ipoteză ar fi aceea că ştampila în cauză s-a folosit undeva în zona Aiud-Sibiu, pentru o perioadă scurtă de timp (septembrie 1916), folosirea sa aici fiind probabil în legătură cu ofensiva militară română din Transilvania.

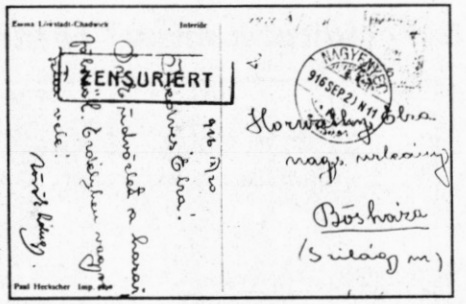

~ Fig. 1 ~

② În fig. 2 este o nouă ştampilă de cenzură bucovineană (târzie), cu textul ZENSURIERT subliniat, de 52 x 14 mm, aplicată în violet, pe o CP expediată de la Vama către OPM 397 (aflat în Italia), în august 1918. Localizarea nu e sigură, probabil undeva în sudul Bucovinei (zona Vatra Dornei - Câmpulung - Gura Humorului).

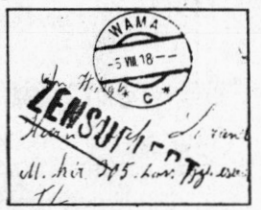

~ Fig. 2 ~

Cenzura română în teritoriile unite

③ Dl. Ovidiu Reu (din Orlat, Sibiu) comunică ştampila din fig. 3, care aparţine unui oficiu de cenzură necunoscut până acum: Reghinul. Dimens. 40 x 20 mm, text „Reghinul Săsesc/ CENZURAT/...1919/Semn...", culoare violet, data: Dec. 1919.

~ Fig. 3 ~

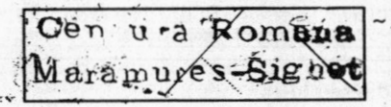

~ Fig. 4 ~

④ Dl. Ionescu Eduard, din Cluj, comunică o nouă ştampilă de cenzură din Sighetul Marmaţiei, cu textul „Cenzura Română/Maramureş-Sighet", dimens. 69 x 13 mm, culoare negru-violet, folosită în febr. 1919. (Fig. 4).

~ Fig. 5 ~

⑤ O nouă ştampilă de cenzură din Sibiu (text „SIBIIU/CENSURAT/ ...1919/Semn...", cu litere înclinate, (fig. 5), are dimensiunile 41 x 23 mm şi a fost aplicată în negru în perioada dec. 1919-febr. 1920.

⑥ O cenzură târzie din Cernăuţi se vede în fig. 6, text „ROMÂNIA*CERNĂUŢI*CENZURA SCRISORILOR", diametru 35 mm, culoare roşu-violet, aplicată pe o scrisoare sosită din Marea Britanie la Cernăuţi în 1924. O ştampilă similară, dar la care numele localităţii nu apare (sau nu se vede), s-a aplicat în apr. 1924 şi pe o bandă de ziar sosită la Sibiu din Berlin. Se presupune că acest tip de ştampilă se folosea numai pentru imprimate, tipărituri externe.

~ Fig. 6 ~

Dan GRECU

⑦ Tot de la dl. Ovidiu Reu am primit şi ştampila din fig. 7, neutră cu textul „CENZURAT", culoare neagră, dimensiuni 48 x 9 mm, aplicată foarte probabil la Orhei, pe o CP circulată de la Galaţi la Orhei în sept. 1927.

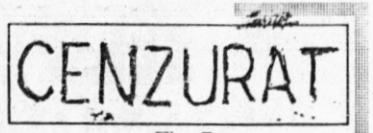

~ Fig. 7 ~

Ocupaţia română în Ungaria

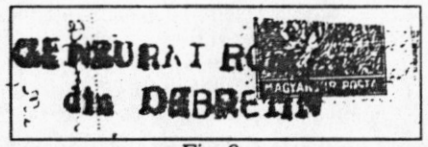

~ Fig. 8 ~

⑧ În fig. 8 este ilustrată o nouă ştampilă folosită de către cenzura română din Debrecen, text „CENZURAT ROMAN/din DEBRETIN", aspect primitiv, dimensiuni cca. 47 x 10 mm, culoare albastră, folosită în mai 1919.

Poşta română în Transilvania

⑨ În fig. 9, dl. Ovidiu Reu comunică probabil prima ştampilă folosită cronologic la Odesa (febr. 1942), cu textul CENZURAT în cadru, de 46 x 9 mm.

~ Fig. 9 ~

Ştampile Oprit a se cenzura

⑩ Un tip nou (care întregeşte lista celor 20 ştampile cunoscute până acum şi publicate în AGZ Rundbrief nr. 86/1997 din Germania) este cel din Sibiu, aplicat în febr. 1943 în roşu, dim. 57 x 12 mm.

~ Fig. 10 ~

Cenzura penitenciarelor

⑪ O ştampilă de cenzură nepublicată (deşi cunoscută de colecţionari mai demult) a lagărului Târgu Jiu este în fig. 11: text: „ROMANIA * Lagărul de Internaţi Politici Tg-Jiu * EXPEDITIA", diametru 23 mm, culoare violet, din sept. 1943.

⑫ Altă ştampilă necatalogată, de data aceasta a penitenciarului Doftana, se vede în fig. 12: text: „Penitenciarul special/Doftana/Censurat", dim. 36 x 14 mm, culoare verde, folosită în iunie 1940. După dezafectarea închisorii, ca urmare a cutremurului din 1940, deţinuţii au fost mutaţi la Caransebeş. Odată cu ei s-a „transferat" şi această ştampilă, care a fost folosită acolo în continuare, însă adaptată, prin ştergerea numelui închisorii (vezi catalogul Teleguţ-Thielk no. 4.2, pag. 212).

~ Fig. 12 ~

~ Fig. 11 ~

~ Fig. 13 ~

⑬ O ştampilă necunoscută până acum, a penitenciarului Braşov, este în fig. 13: text „Cenzurat/Penitenciarul Principal", dim. 42 x 7 mm, culoare violet, folosită între noiembrie 1943 - aprilie 1944.

~ va urma ~

Din Calgary, Canada, pentru „Curierul Filatelic"

„Colecţia regală de timbre" a Reginei Elisabeta a Marii Britanii

Este cunoscut faptul că Regina Elisabeta a II-a a Marii Britanii se numără printre personalităţile lumii contemporane care colecţionează mărci poştale. Colecţia a fost începută de Regele George al V-lea, bunicul ei, încă de pe vremea când nu era decât prinţ moştenitor. Stocată în „camera timbrelor" de la Paraltul Buckingham, în condiţii speciale de temperatură, lumină şi nu în ultimul rând de siguranţă, Colecţia Regală este visul oricărui filatelist din lume, fiind completă în proporţie de... 99,9%, după spusele curatorului ei. Bineînţeles, o atât de vastă acumulare de material filatelic nu este accesibilă decât unui rege. Piesele filatelice sunt aranjate în 385 de albume, la care se adaugă altele an de an, având în vedere faptul că Regina primeşte de la diplomaţi, UPU, Royal Mail, administraţiile poştale ale Commonwealthului, toate emisiunile de timbre care apar. Chiar dacă are în componenţă piese din întreaga lume, colecţia este axată mai mult pe material provenit din Marea Britanie şi fostele sau actualele colonii britanice.

Din prima marcă poştală din lume, colecţia conţine blocuri, straifuri şi inclusiv probe de tipar, alături de eseuri ale unor desene neaprobate. O piesă forte este şi un plic pre-FDC, francat cu o marcă „Penny Black" şi expediat la 5 mai 1840, deci cu o zi înainte de punerea oficială în circulaţie. Este interesantă şi scrisoarea din acest plic, adresată unei oarecare Miss Jones of Camberwell: „Îţi trimit chipul Reginei cu o zi înainte de a fi pus în circulaţie. Mâine va fi ştampilat de poştă. Păcat că au făcut ca în desen chipul Victoriei să apară aşa morocănos ca al unei femei bătrâne ca mine". Toate emisiunile ulterioare ale Marii Britanii şi ţărilor Commonwealthului sunt însoţite de schiţe, eseuri şi probe. Din prima emisiune de timbre emise în Mauritius, se remarcă marca de 1 penny cu inscripţia „Post Office" pe plic, marca de 2 pence cu eroare „penoe" în loc de „pence" şi toate emisiunile ulterioare. Pe marca de 2 pence, Regele George al V-lea a plătit în anul 1904, 1450 de lire sterline, o sumă imensă pentru vremea aceea. Ca o paranteză, un prieten de-al Regelui l-a întrebat pe acesta dacă a auzit că un prost a plătit o aşa sumă uriaşă pentru „o bucată de hârtie colorată". Regele a răspuns zâmbind, „da, prostul acela sunt eu". Colecţia Regală nu este accesibilă publicului decât la marile manifestări filatelice internaţionale unde, în Clasa de Onoare, sunt prezentate doar selecţiuni. Emisiunile emise în Mauritius au fost expuse timp de două luni şi la Muzeul Poştal National din Londra. La expoziţia „Capex '96" de la Toronto, Regina a expus o colecţie de mărci poştale emise în provinciile canadiene, cu accentul pus pe raritâţi şi piese neobişnuite. La expoziţia Newcastle '96 au fost expuse pe 121 de panouri selecţiuni din colecţia de poştă aeriană, dintre piesele căreia au făcut senzaţie primele pigeongrame din lume, folosite în Noua-Zeelandă, unul din primele plicuri din lume transportate oficial cu avionul, în India, la Allahabad, în anul 1911, alături de primele plicuri transportate cu avionul peste Atlantic. Dintre acestea, cel mai rar este cel transportat de Harry Hawker, numele sub care este cunoscută şi emisiunea produsă cu această ocazie, de fapt un supratipar purtând textul "First/Trans/Atlantic/Air Post/April, 1919" pe o marcă uzuală din Newfoundland. Au fost emise 200 de astfel de mărci, dintre care doar 95 au servit la francarea corespondenţei. Zborul lui Hawker s-a terminat la doar 1050 de mile de la decolare, avionul său prăbuşindu-se în ocean. Pilotul şi corespondenţa au fost salvate de un vas danez, respectiv unul american şi au ajuns, până la urmă, cu bine în Anglia. Pe lângă albumele conţinând piese filatelice, Colecţia

Administrația militară germană în România (1916-1918)

Ocupaţia militară a României de către armatele germană, austro-ungară şi bulgară (cu o mai puţin importantă contribuţie a unor unităţi turceşti), s-a desăvârşit între lunile octombrie 1916 - ianuarie 1917.

Din punct de vedere adminsitrativ, ocupaţia s-a concretizat în împărţirea teritoriului românesc în mai multe zone. Iniţial s-a făcut parcelarea pe zone, în funcţie de reşedinţele comandaturilor militare (care se găseau în Bucureşti, Piteşti, Craiova, Ploieşti, Călăraşi), în fiecare zonă găsindu-se 2-3 comandamente de etapă. După stabilizarea frontului pe Siret şi gurile Dunării (ian. 1917) zonele s-au desfiinţat, noua organizare fiind următoarea:

I. Teritoriul Administraţiei Militare

(*Gebiet der Militär-Verwaltung in Rumänien* **MViR**), cuprinzând 65.000 km^2 din 14 districte militare (Argeş, Dâmboviţa, Dolj, Gorj, Ilfov, Ialomiţa, Mehedinţi, Muscel, Olt, Prahova, Vâlcea, Romanaţi, Teleorman şi Vlaşca), care înlocuieşte vechile judeţe cu aceleaşi nume. Din acestea, 11 comandaturi districtuale erau germane şi doar 3 austro-ungare (şi anume Romanaţi, Dâmboviţa şi Vâlcea). Aceste comandaturi subordonau în teritoriu 32 comandamente de etape germane *(Etappen-Kommandantur)* identificate prin numere şi 10 comandamente de staţiuni de etapă austro-ungare *(Stations-Etappen Kommando)* identificate prin numele localităţii. Fiecare district avea în medie 2-5 comandamente de etapă (vezi tabelul), iar fiecare etapă acţiona pe 3-4 plăşi (Exemplu: în districtul Muscel exista Etapa 267 Câmpulung cu plăşile Argeşel, Dâmboviţa, Râul Doamnei şi Etapa 282 Florica, cu plăşile Râuri, Goleşti, Podgoria). Comandatura Imperială Bucureşti era împărţită în mai multe circumscripţii.

II. Zona etapelor

(Etappengebiet), cuprinzând o fâşie lângă râul Buzău, de la Carpaţi până la Dunăre, organizat ca o zonă pentru aprovizionarea trupelor germane. Comanda zonei era deţinută de către Inspectoratul 15 Etape.

III. Zona Armatei 9 Operaţii

(Operationsgebiet), cuprinzând judeţele Buzău, Râmnicu Sărat, Putna şi Brăila, comanda fiind deţinută de către şeful suprem al armatei de ocupaţie (Armata a 9-a).

IV. Dobrogea,

cu judeţele Caliacra, Constanţa, Durostor şi Tulcea, era administrată iniţial numai de bulgari, ulterior în comun de Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria şi Turcia. Oraşul Constanţa de exemplu, a fost administrat în primele 3 luni de bulgari, următoarele 7 luni de austro-ungari, apoi în comun de germani, bulgari, turci, pentru ca din nov. 1918 până în 2.12. 1918 să fie din nou administrat în exclusivitate de bulgari.

Comanda supremă era exercitată de către Marele Cartier General al Grupului de Armate Mackensen *(Oberkommando Mackensen)*, cu reşedinţa la hotelul „Athenee Palace". Iniţial însuşi Mackensen a fost guvernatorul militar al MViR, funcţie preluată din 22.12. 1916 de către Tülff von Tscheppe und Weidenbach. Şef de stat major era col. Hentsch. În plus, fiecare din ţările aliate Germaniei era reprezentată de câte un ataşat militar (Gen. Sendler pentru Austro-Ungaria, Osman Nizami Paşa pentru Turcia şi Gen. Tantilov pentru Bulgaria). Organele centrale erau:

- *Oberquartiermeisterstab* (Comandamentul suprem militar);
- *Verwaltungsstab* (Statul Major administrativ);
- *Wirtschaftsstab* (Statul Major economic);
- *Militärverwaltungspolizei* (Poliţia administraţiei militare);
- *Rumänischer Wirtschaftsverband* (Comisia economică mixtă pentru România), din 28.4. 1917.

Aceste scurte note istorice sunt necesare pentru a înţelege mai bine problema poştei militare germane expediate din România.

În linii mari existau 2 categorii de oficii poştale militare: cele ale unităţilor militare (care urmau unitatea în drumul său pe front) şi oficiile poştale militare de etapă *(Feldpostationen FpSt.)*. Acestea aveau o localizare fixă în interiorul etapelor, putând însă fi şi ele mutate în funcţie de necesităţi. În tabelul de la paginile 13-14 sunt trecute

toate FpSt cunoscute ca fiind localizate în România ocupată sau în Transilvania/Banat (dar tot în legătură cu frontul românesc).

De asemenea sunt trecute numerele de ordine ale comandamentelor de etapă din România (numere care, după cum se vede *nu sunt identice cu numerele de oficii poştale militare*, deci nu trebuie confundate cu acestea). Acest tabel, este evident, doar o primă

Oficii poştale militare şi comandamente de etapă germane pe frontul românesc 1916-1918

Nr. OPM	Data	Etapa nr.	Sediul comandamentului etapei	Localizare (district)
?		275	Alexandria	Teleorman
?		271	Buzău	Zona II
?		131	Calafat	Dolj
?		300	Câmpina	Prahova
?		267	Câmpulung	Muscel
?		201	Călăraşi	Ialomiţa
?		301	Ciocăneşti	Ilfov
?		299	Comana	Vlaşca
?		269	Craiova	Dolj
?		286	Curtea de Argeş	Argeş
?		248	Drăgăneşti-Vest	Olt
?		281	Feteşti	Ialomiţa
?		282	Florica	Muscel
?		302	Lehliu	Ialomiţa
?		24	Oltenita	Ilfov
?		261	Piatra	Romanaţi
?		270	Râmnicu Vâlcea	Vâlcea
?		265	Segarcea	Dolj
?		268	Slatina	Olt
?		247	Strehaia	Mehedinţi
?		260	Târgu Văleni	Prahova
?		277	Ţăndărei	Ialomiţa
?		122	Unguriu	Zona II?
?		287	Urziceni	Ialomiţa
52	1917		?	Transilvania
57	1918		?	
132	1918		?	
168	9.1918		Bucureşti	
179	1916		Orşova	Banat
182			Brăila (iniţial în Ungaria)	
192	1917		Brăila	Armata 9
206	1916-17		Arad	Transilvania
207	1918-18		Sibiu→Ploieşti	
217	1916-18		Făurei-Gară	Armata 9
243	1917		?	
244	1916-18		?	
245	12.1916		?	
258	1916-18		Constanţa	Dobrogea

276	1918		Ploieşti	Prahova
293	1918	276	Giurgiu	Vlaşca
295	1917	273	Brăneşti	Ilfov
299	1917-18		Bucovina/Sibiu?	
300	1916		Sibiu	Transilvania
301	1916-17		Braşov	Transilvania
304	1916-18		?	
305	1916-18		?	
306	1916-18		?	
307	1916-18		?	
308	1916-18		Bucureşti	Ilfov
309-314	1916-18	22	Turnu Severin	Mehedinţi
326	1916-18	249	Roşiorii de Vede	Teleorman
327	1917	264	Târgu Jiu	Gorj
329		280	Turnu Măgurele	Teleorman
394	1918		Găeşti	Dâmboviţa
430		272	Piteşti	Argeş
454	11.1916		Focşani	Armata 9
455			Mizil	Zona II?
500	1916-17		Mediaş/Braşov?	Transilvania
501	1.1917		Sibiu	Transilvania
502	1917-18		Buzău	Zona II
503	1917-18		Râmnicu Sărat	Armata 9
504	1917	263	Ploieşti	Prahova
505	1918		Brăila	Armata 9
506	1918	266	Târgovişte	Dâmboviţa

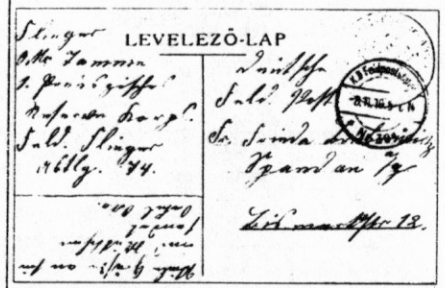

Fig. 1. Carte poştală ilustrată (Braşov) de la „Königl.-Preuss. Feld-Flieger-Abt. 74" (Secţia 74 Aviaţie Prusacă), expediată la 8.11. 1916 prin oficiul poştal de etapă 301 din Braşov (vezi ştampila cu textul „K.D. Feldpoststation/Nr. 301")

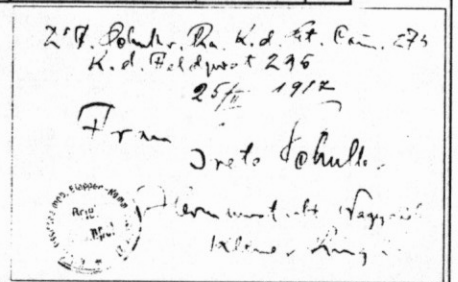

Fig. 2. Plic expediat în febr. 1917 de către dr. Fritz Schuller (v. articolul anterior din C.F.) de la Comandamentul mobil de etapă nr. 273 din Brăneşti (v. sigiliul rotund cu textul „Kgl. Preussische mob. Etappen-Kommandatur 273") prin oficiul poştal de etapă nr. 295, după cum rezultă din adresă.

încercare de sistematizare, este necesar ca el să fie completat în viitor. Iniţial ştampilele de poştă militară germană aveau în text toate datele de identificare (respectiv numele unităţii militare căreia îi era subordonat oficiul sau numărul de oficiu de etapă). Odată cu „secretizarea" ştampilelor din 15.02. 1917 toate aceste indicaţii au fost şterse, ştampilele purtând în continuare doar indicaţia „Deutsche Feldpost", iar oficiile poştale arondate unităţilor militare au primit noi ştampile cu numere între 650-1021 care puteau fi folosite numai pe scrisori recomandate sau cu valoare.

Dan GRECU

Combinaţii sau suprapuneri cartofile

Inexistenţa unui dicţionar cartofil a cărui necesitate de a se edita a făcut parte din tema unui simpozion*, lasă liberă calea de a alege o denumire sau alta pe care să o utilizăm. „Combinaţie" sau „suprapunere", în sensul strict al definiţiilor pe care Dicţionarul explicativ al limbii române le acordă acestor termeni, pot suscita unele împotriviri de a fi utilizaţi, chiar substituirea cu alţii, în cazul când unii cartofili mai avizaţi i-ar găsi mai nimeriţi.

Subiectul anunţat, a cărui tratare începe să se contureze în concepţia cititorilor, a fost atins într-o formă sau alta în literatura cartofilă, fără însă a i se acorda o lucrare anume, dacă nu cumva aceasta m-a ocolit. Astfel, într-o prezentare succintă, în cele ce urmează, supun atenţiei două exemple de combinaţii sau suprapuneri, inspirate de imaginile astfel realizate ale unor cărţi poştale ilustrate, toate prezentând aspecte din Portul Brăila de odinioară. Iată, aşadar, pe cea din *figura 1*, „Braila/Port" (No. 93. Depositu I.Şaraga & S. Schwartz, Bucureşti, Strada Şelari No. 7, S.G.U.L.) şi din *figura 2*, „Braila/Portul" (Nr. 3159, Editura David Stern, Bucureşti, Str. Sfinţii Apostoli 75), ambele realizate la începutul secolului şi cu spectrul de circulaţie poştală foarte larg, după cum indică amprentele ştampilelor pe numeroase exemplare identice în diferite colecţii.

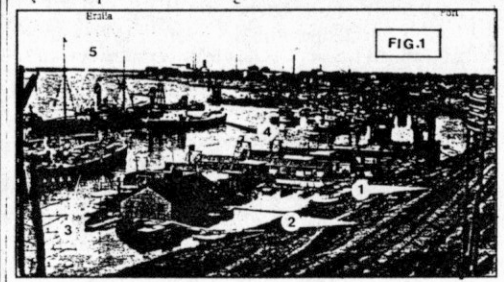

Este neîndoielnic faptul că ele provin din acelaşi clişeu, toate detaliile de pe malul drept al Dunării fiind identice, inclusiv poziţiile celor două persoane surprinse printre şinele de cale ferată, cu siluetele foarte clare, ce se pot identifica cu uşurinţă pe originale, indicate de săgeţile 1 şi 2.

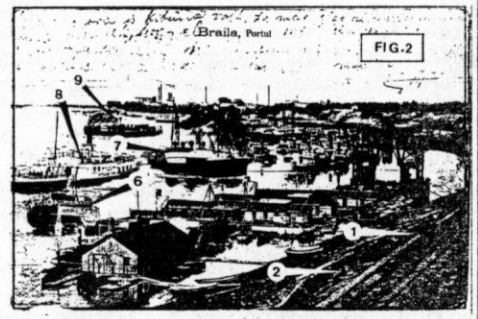

Ceea ce le despare însă este „aranjamentul" deosebit al navelor pe Dunăre. Eliminându-le pe cele nesugestive din prima ilustrată - un şlep ancorat (3), un remorcher (4) acostat în bordul unui vapor (5) -, editorul a introdus într-a doua, patru vapoare (6, 7, 8 şi 9), înghesuite în poziţii imposibile forţând maniera lor de prezentare spre a fi observate în întregime. Chiar fără a privi imaginea primei ilustrate, oricine ar poseda un minim de cunoştinţe marinăreşti, nu o poate accepta pe a doua. În primul rând, datorită faptului că navele (prin comandanţii lor, evident) se aşteaptă unele pe altele să înceapă sau să termine manevrele de acostare sau plecare de la cheu, atât la Mare cât mai ales la Dunăre şi cu atât mai mult în apropierea malului. În al doilea rând pentru că, în modul în care navele au fost „potrivite" în ilustrata improvizată, datorită inerţiei şi a vitezei curentului apei, momentul următor ar fi iminenţa unui abordaj în lanţ şi de proporţie, antrenând tot ceea ce se află în jur. Este evident că, a doua ilustrată pare mai frumoasă la

* *Simpozionul de filatelie, cartofilie, maximafilie şi numismatică, Constanţa, 10-11 august 1996.*

Cenzura franceză la Arad, în anul 1919 şi supratiparul „Occupation Française" pe mărcile maghiare

Contextul istoric general

La sfârşitul anului 1918, România lupta cu toate forţele alături de puterile aliate, împotriva Germaniei şi Austro-Ungariei, pentru eliberarea tuturor teritoriilor locuite de români. În noaptea de 9 spre 10 noiembrie, trupele franceze (constituite în „Armata Dunării", sub comanda generalului Henri M. Berthelot) au debarcat pe malul stâng al fluviului. La 11 noiembrie, se semna Armistiţiul cu Germania, la Compiègne (în pădurea de la Rhètondes), la 13 noiembrie - cu Ungaria la Belgrad şi, tot în cursul lunii respective, trupele române au intrat în Transilvania, în timp ce, la Alba-Iulia, Marea Adunare Naţională alegea, la 1 Decembrie 1918, Marele Sfat Naţional Român, constituindu-se şi Consiliul Dirigint (guvernul provizoriu).[1]

Situaţia la Arad

Între timp, la Arad se constituise, la 1 noiembrie 1918, Consiliul Naţional, care avea la dispoziţie „Legiunea română din Arad", pusă sub comanda Lt.col. Sârbu. [2]

La 12/25 decembrie 1918, trupele ungare au părăsit Aradul, rămânând numai o divizie, condusă de generalul Sóos şi administraţia civilă, sub conducerea prefectului maghiar Varjassy Lajos.[3]

Generalul Berthelot, căruia îi revine, prin Convenţia de Armistiţiu, ocuparea (prin detaşamentele româneşti), în cel mai scurt timp, a punctelor strategice importante din zona eliberată din Transilvania, după o călătorie prin Banat, ajunse la Arad în 29 decembrie 1918. Aici, administraţia locală a încercat să-l intimideze, organizând dezordini în oraş.[4]

Generalul dădu ordin la 2 escadroane de spahii marocani să ocupe oraşul, la 30 decembrie 1918, fiind numit guvernator general Gondrecourt.

Consiliul Dirigent îl numise pe dr. Justin Marsieu ca prefect la Arad, dar guvernatorul francez nu a recunoscut autoritatea prefectului român asupra oraşului, ci doar a judeţului, ocupat în întregime de trupele române până la 20 aprilie 1919. După proclamarea Republicii Sovietice Ungare, la 21 martie 1919, comandantul şef al Armatelor Aliate din Orient, a dispus regruparea a 2 divizii în regiunea Szegedin şi Timişoara şi concentrarea cavaleriei în regiunea Arad, pentru a preîntâmpina orice eventualitate. Trupele au fost distribuite la periferia oraşului (şi nu în interiorul lui), pentru a-l încercui astfel.[5] La 17 mai 1919, regimentul 6 Vânători şi o baterie de artilerie (ambele din Divizia română 1 Vânători), sub comanda col. Theodor Pirici, a intrat în Arad, ocupând numai gara, întrucât guvernatorul francez (Gondrecourt) i-a interzis să ocupe tot oraşul.[6] Ulterior, brigada franceză de cavalerie s-a retras din oraş, la Sud de Mureş, în regiunea Szegedin-Kikinda Mare. Situaţia era echivocă; oraşul ocupat militar de trupele franceze, a rămas în continuare sub administraţia maghiară.

Abia la 2 iulie 1919, cu ocazia vizitei generalului Franchet d'Esperey (Comandantul Armatei Antantei din Orient), a fost numit un nou guvernator (comandant) militar al oraşului, în perioasa generalului Tournadre. Cu acelaşi prilej, a fost retras şi ultimul batalion francez de infanterie, fiind recunoscută autoritatea prefectului român Justin Marsieu şi asupra oraşului Arad [7], unde a fost numit ca primar Dr. Ioan Robu.

La 10 iulie 1919, Administraţia P.T.T. la Arad a fost preluată de autorităţile române prin reprezentantul lor - dr. Victor Pocol, fiind numiţi ca diriginţi: Avram Bulzan - la Oficiul din centrul oraşului, unde se cenzurau telegramele şi Nicolae Pernevan - la oficiul de la gară, unde se cenzurau scrisorile.

La 12 iulie, întreg oraşul Arad a trecut sub administraţia română.[8] După atacul general al trupelor române la Tisa, în 18 iulie 1919, la Arad s-a format Divizia 21 Infanterie (G-ral Glodeanu), înfiinţându-se şi Oficiul

PTT Militar de campanie, sub conducerea oficiantului superior Gh. Zaharescu, ajutat de oficiantul Milian, cu care au colaborat arădenii.[9]

Cenzura franceză la Arad

Cercetătorii de prestigiu (Teleguţ, Cserny, Demeter) au prezentat şi analizat, de-a lungul anilor, ştampilele de cenzură franceză, aplicate la Arad, identificând 2 tipuri de ştampile circulare (cu cerc dublu), cu aceleaşi dimensiuni 34/31 mm şi textul: CENSURE FRANÇAISE ARAD. La unul din tipuri, denumit convenţional „tipul I", literele din cuvântul „ARAD" sunt cu 0,5 mm mai mari, prezentând şi un punct după cuvântul respectiv. În partea de jos a cercului, la ambele tipuri apare o steluţă în 6 colţuri. Culoarea tuşului a fost violetă la toate ştampilele identificate.

Prezentăm mai jos câte un model din fiecare tip:

1. Scrisoarea circulată de la Arad, 4 iulie 1919 la Magyarpécska, 7 iulie 1919, cu ştampile poştale de plecare şi (pe verso) de sosire iar pe spaţiul liber al feţii anterioare, ştampila circulară „Censure française Arad", cu tuş violet. (fig. 1).

Fig. 1

2. Scrisoare circulată de la Oradea-Mare (Nagyvárad) 18 mai 1919 la Arad, fără ştampilă poştală de sosire. (fig.2). Pe faţa anterioară, o ştampilă în chenar, dreptunghiulară, de 55 x 19 mm cu textul pe 2 linii: CENZURAT OFICIAL/ORADEA-MARE. Ştampila respectivă este aplicată parţial peste francatură şi ştampila poştală de zi, tot cu tuşul de culoare violetă.

Fig. 2

Pe spaţiul liber, tot pe faţa interioară, ştampila circulară „Censure française ARAD" tot cu tuş violet.

În teritoriul aflat sub ocupaţie militară aliată (franceză - în cazul nostru), controlul corespondenţei (cenzura) civile şi desigur, a celei provenite sau destinate militarilor, se făcea, conform instrucţiunilor, de organismele abilitate din cadrul Serviciului de Trezorerie şi Poştă („Service de Trésorerie et des Postes")[10] Pentru obiectele de corespondenţă închise (plicuri etc.), cenzura se făcea prin tăierea unei laturi a acestora, aplicarea etichetei gumate de închidere şi apoi, pe verso, peste aceasta se aplica una din ştampilele „Controlé" sau „Ouvert par l'Autorité militaire" sau „Verifié au départ l'Autorité militaire" sau „Verifié à l'arrivée" etc.[11]

Este surprinzător cum nici unul din plicurile cercetate sau prezentate de diverşi cercetători, inclusiv semnatarul acestor rânduri, nu prezintă semnele clasice de control, semnalate mai sus, cu excepţia unuia din cele 2 tipuri de ştampile circulare.

În „Convenţia de Armistiţiu" semnată la Belgrad [12], la art. XI, se prevedea în mod expres **„Controlul militar al aliaţilor pentru comunicaţiile poştale şi telegrafice numai cu Germania"**, fără a exista alte referiri privind controlul corespondenţei interne (din Banat şi Transilvania).

Conform uzanţelor, acest control (cenzura) se făcea totuşi de autorităţile civile şi militare maghiare sau româneşti, în funcţie de zona administrată.

Astfel de exemplu, la Arad, pe teritoriul ocupat de trupele române, controlul se făcea de un sublocotenent român sau, în absenţa lui, de Avram Bulzan - subcontrolor la Poştă şi telegraf, conform raportului din 28 mai 1919, ca şi de d-ra Ventura Lupşa de la telegraf. [13]

În această categorie pot fi incluse şi ştampilele bilingve, semnalate de diverşi cercetători.

Mircea Teleguţ a menţionat în revista „Filateliai Szemle" nr. 8/1981, o ştampilă lineară pe 3 rânduri: „Forgalom szünet alatt/ nem tovabbittatott/ Censuré" (fig. 3), ceea ce în traducere ar însemna: „Din cauza lipsei (încetării) circulaţiei (transportului), nu s-a înmânat (predat)". Se referă desigur la „circulaţia feroviară, poştală".

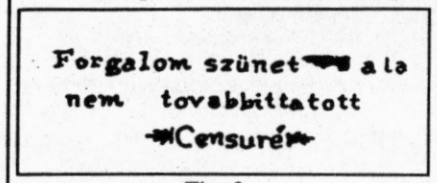

Fig. 3

O ştampilă asemănătoare, la care diferă doar cuvântul „miatt" în loc de „alatt" (fig. 4), a fost semnalată de Gh. Cserny[14], cu singura deosebire că accentul pe ultimul „e" din cuvântul: „Censurè" este grav, deci greşit aplicat, în loc să fie ascuţit (é), adică de la dreapta la stânga.

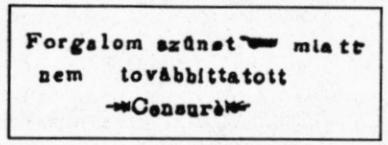

Fig. 4

Cercetătorul Dan Traian Demeter, semnalează în acelaşi „Buletin" [15], la pag. 16, tot o ştampilă lineară, pe 2 rânduri CENSURE FRANÇAIS /Ligeti (fig. 5).

N.a. *Cuvântul „Ligeti" nu are corespondent ca substantiv comun în limba franceză şi maghiară. Ar putea fi un nume propriu de familie - al cenzorului?...*

Fig. 5

Şi aici se observă „stângăcia" realizatorilor autohtoni ai ştampilei: gramatical, ar fi trebuit să fie scris: „CENSURE FRANÇAISE", pentru a exista acordul între substantivul feminin şi adjectiv.

M-aş îndoi că autorităţile militare franceze ar fi comis greşeli gramaticale elementare sau, că ar fi folosit texte bilingve, pentru a face plăcere administraţiei civile maghiare din zonele respective.

Supratiparul „Occupation française" pe mărcile maghiare

Supratiparul „Occupation française" pe mărcile maghiare, realizat la Arad, în anul 1919, a constituit obiectul unor analize, studii şi chiar controverse, la scurt timp după apariţia (realizarea) acestora.

Cea mai pertinentă apreciere mi s-a părut cea publicată în „Bélyeg-lexikon" (Lexicon filatelic), sub redacţia lui Làszlo Surànyi, Editura Gondolat, Budapesta, 1988, pag. 72, pe care o reproduc (în traducere) integral:

„Emisiunea locală Arad

În urma destrămării Imperiului austro-ungar, cu sprijinul Antantei, armata regală română a înaintat în judeţele din estul ţării. Aradul, la început a ajuns sub ocupaţie franceză. la data de 21.III. 1919, cu sprijinul francezilor, a luat fiinţă un guvern contrarevoluţionar, sub conducerea contelui Gyula Kàrolyi. Conducerea poştei din Arad, a rămas sub conducerea maghiară. Acest fapt a dat posibilitate «guvernului» să profite de interesul speculativ crescut pentru timbre şi să supratipărească timbrele din stoc. Aprobarea în vederea supratipăririi a fost dată de comandantul militar francez al oraşului (**n.a.:** *generalul Gondrecourt*). Scopul emisiunii este mărturisit în declaraţia dată de fostul comandant militar francez, unui ziar filatelic francez, în 15. XII. 1920: „Certific că supratipărirea timbrelor maghiare cu «Occupation française» în primăvara anului 1919 s-a făcut cu acordul meu, pentru oraşul Arad, unde am fost comandant. Cu execuţia manoperei, au fost însărcinaţi de mine domnii Varjassy (**n.a.:** *prefectul maghiar al oraşului*) şi Sàrkàny. Emisiunea a avut ca scop sprijinirea

materială a oraşului Arad, oraş care a fost privat de sprijinul statului şi care a întrerupt orice legătură cu guvernul bolşevic al lui Bèla Kun şi se află într-o situaţie financiară precară."

În tipografia Lànyi s-a efectuat supratipărirea timbrelor prin tipar înalt. După datele oficiale, 58 de valori au fost supratipărite, fiind repartizate astfel:

- mărci pentru ziare	- 1 valoare;
- mărci expres	- 1 valoare;
- Secerători cu număr alb	- 1 valoare;
- mărci de binefacere	- 3 valori;
- Secerători-Parlament	- 19 valori;
- Carol - Zita	- 4 valori;
- Köztàrrasàg (Republica)	- 10 valori;
- Poşta maghiară	- 2 valori;
- mărci porto	- 5 valori;
- mărci pentru ziare cu valori noi	- 5 valori.

Mărcile emise n-au fost folosite în circuitul poştal.

Toată cantitatea a fost cumpărată cu scop speculativ.

Presa vremii vorbeşte de preţuri astronomice. S-au găsit valori care nu sunt prezentate în lista oficială şi totuşi au fost supratipărite în mod cert cu literele din tipografia Lànyi. De exemplu, valorile 1, 5 şi 6 filleri la mărcile porto, cu supratipar albastru. S-au făcut şi multe falsuri.

La sfârşitul anului 1920, Ugo Fidora publica în revista „Circolo Filatelico Italiano", pag. 3-4, un articol extrem de critic cu privire la această emisiune pirat, care ar fi fost „opera unor escroci abili", o adevărată mistificare, sub pretextul unui sprijin material pentru oraşul Arad, grav afectat de război şi de schimbările politice din Ungaria.

Mărcile necesare pentru supratipărire, au fost achiziţionate de la poşta locală, la un preţ stabilit de Minnich, organizând ulterior vânzarea lor în întreaga lume, prin intermediul unui manipulator notoriu - milionarul Heinz Pape din Hamburg. Acesta lucra ca împuternicit al unei firme elveţiene.

Pentru a-i da un caracter oficial emisiunii respective (deşi nu era emisă nici de Poşta franceză, nici de cea maghiară ci doar cu complicitatea unor angajaţi ai poştei arădene!), s-a adresat Oficiului Internaţional al Poştelor din Berna, cu specificarea cantităţii de mărci poştale supratipărite din fiecare valoare.

Este semnificativă scrisoarea nr. 218 din 14 septembrie 1920 a Subsecretariatului de Stat al Poştelor şi Telegrafelor din Franţa, Direcţia Exploatării Poştale adresată lui A. Auberson - Secretarul Direcţiei Superioare de Telegraf din Berna, pe care o reproducem (în traducere) integral:

„Domnule,

Ca răspuns la scrisoarea Dvs. din 2 septembrie am onoarea de a vă face cunoscut că administraţia franceză a Poştelor n-a fost însărcinată, în nici un moment, să organizeze serviciul poştal în regiunile Ungariei, care au putut fi ocupate de trupele franceze.

Eu nu am fost niciodată informat de faptul că timbrele ungare ar fi fost, cu această ocazie, acoperite de supratiparul «Occupation française».

Vă rog să primiţi, Domnule, asigurarea consideraţiei mele foarte distinse."

Directorul Exploatării Poştale, Indescifrabil"

Este surprinzătoare, în acelaşi timp, afirmaţia cercetătorului francez Jean Bernachet [16],

conform căreia:

„La Arad, ocupat de trupele franceze, administraţia poştelor a fost preluată de autoritatea militară, care făcu supratipărirea a 44 mărci poştale şi 10 mărci-taxa de plată cu cuvintele „OCCUPATION FRANÇAISE" şi le modifică valoarea lor facială. Un serviciu poştal a fost organizat pentru oraş, însă fără nici o comunicare cu restul Ungariei, administrată de comunişti. Mărcile supratipărite „Occupation Française Arad" **(n.a.** *Greşit! Cuvântul Arad nu apare în supratiparul mărcilor*) care singure dau dovada existenţei unui control al corespondenţei, însă cu părere de rău, nici o arhivă nu ne face cunoscut care erau modalităţile acestui control şi nici scopul său".

În circuitul filatelic se întâlnesc (e adevărat, nu foarte frecvent) obiecte de corespondenţă (plicuri, cărţi poştale, benzi de ziare etc.) francate cu mărcile maghiare cu supratipar, unele însoţite şi de ştampila rotundă:"CENSURE FRANÇAISE ARAD", circulate loco sau în alte localităţi din Banat sau Transilvania. Majoritatea acestora par a fi cu obliterări de complezenţă. Altele însă, au circulat efectiv prin poştă, ceea ce ne confirmă faptul că, pe lângă marea cantitate preluată de comercianţi pentru a fi „valorificată" (=speculată), un mic număr de mărci poştale au rămas la cele 2 oficii din Arad, fiind folosite efectiv la francare, lipsind alte mărci pentru operaţiunea respectivă.

Reproducem alăturat o bandă de ziar, francată cu o marcă supratipar (fig. 6) şi o scrisoare „recomandat", circulată „Loco", la Timişoara, în luna iunie 1919, având şi o ştampilă de cenzură sârbă (fig. 7).

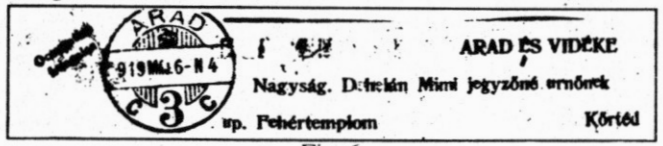

Fig. 6

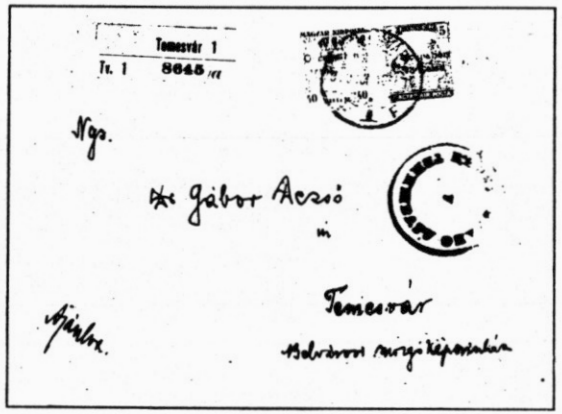

Fig. 7

Iată pe scurt, istoricul ştampilelor „CENSURE FRANÇAISE ARAD" şi epopeea mărcilor maghiare cu supratipar „Occupation française".

Orice noi aspecte ce vor fi semnalate de cititori, vor contribui la elucidarea acestui mic, dar controversat capitol de istorie poştală.

Dr. Valeriu S. NEAGA

urmare în pag. 15

Curierul Filatelic, Anul IX, nr. 95 ● martie-aprilie 1998

Bibliografie selectivă

1. Mircea Muşat & Ion Ardeleanu: *„De la Statul Geto-dac la Statul român unitar"*, pag. 629-33;

2. Dr. Vasile Bianu: *„Însemnări din Războiul României Mari"*, vol. II, Cluj, 1926, Institutul de Arte Grafice „Ardealul", pag. 123;

3. Victor Atanasiu şi colectivul: *„România în anii primului război mondial"*, vol. II, pag. 649, Ed. Militară, Bucureşti, 1987;

4. Academia Română: broşura *„Şedinţa solemnă pentru comemorarea unui an de la moartea Gen. Henri M. Berthelot"*, 29 ian. 1932, Bucureşti.

5. Jean Bernachet: *„Les Armées Française en Orient, après l'Armistice de 1918"*, vol. II, Paris, 1970, pag. 109;

6. G-ral. G.D. Mărdărescu: *„Campania pentru desrobirea Ardealului şi ocuparea Budapestei, 1918-1920"*. Ed. Cartea Românească, 1921, pag. 82;

7. Direcţia Generală a Arhivelor Statului din R.S.R.: *„Document din arhivele franceze referitoare la primul război mondial. Repertoriu."* Bucureşti, 1983, pag. 336;

8. G-ral G.D. Mărdărescu: op. cit., pag. 83;

9. A. Buzlan: *„Nouăsprezece ani de la UNIRE"*. Revista Poştală, telegrafică şi telefonică, An. XII, nr. 12, decembrie 1937, pag. 315-27.

10. *„Les Armées Françaises dans la Grande Guerre."* Paris, Imprimerie Nationale, 1934. Tome XI, cap. XI, pag. 107 şi cap. XXV, pag. 276-280 şi 383-95;

11. Stéphane Strowski: *„Les estampilles Postales de la Grande Guerre"*, Yvert & Tellier, Amiens, 1977, pag. 201-229;

12. Général J.E. Valluy: *„La Première Guerre mondiale."* Ed. Larousse, Paris, 1968, vol. 2, pag. 244.

13. G-ral. G.D. Mărdărescu: op. cit., pag. 84-86;

14. *Buletinul Cercului de Studii pentru Istorie Poştală ABB*, nr. 4 (16), An 5, dec. 1996, pag. 17;

15. Ibidem, pag. 16.

16. Jean Bernachet: op. cit., pag. 110.

Ca o completare la articolul de fond, reproducem mai jos următoarea ilustrată maximă

„Luminişul Armistiţiului"
Vagonul Mareşalului FOLH, în care a fost semnat Armistiţiul la 11 noiembrie 1918, în Pădurea de la Compiegne

Poşta militară franceză pe teritoriul României în timpul Primului Război Mondial

La declanşarea primului război mondial, în 28 iulie 1914, România a adoptat iniţial o politică de neutralitate.

Abia la 4/17 august 1916, în vederea înfăptuirii propriilor idealuri de libertate şi unitate, pentru deplina neatârnare şi readucerea la Patria-mamă a provinciilor româneşti (Transilvania, Banatul şi Bucovina), România a semnat Tratatul de alianţă şi o Convenţie militară cu cele 4 puteri ale Antantei: Franţa, Marea Britanie, Rusia şi Italia.

În 14/27 august 1916, România a declarat război Puterilor Centrale, iniţial Austro-Ungariei, apoi Turciei, Germaniei şi Bulgariei, iar în 15/28 august 1916, Armata română a trecut Carpaţii. Profitând de inactivitatea aliaţilor săi pe celelalte fronturi, Puterile Centrale au mutat centrul de greutate al acţiunilor militare împotriva României, declanşând ofensiva bulgaro-germană în Dobrogea şi contra-ofensiva în Ardeal, reuşind să recucerească întreg teritoriul eliberat de armata română. Evenimentele care s-au succedat sunt prea bine cunoscute pentru a mai fi relatate aici.

La solicitarea guvernului român, Puterile Antantei au venit în ajutorul României, prin diferite modalităţi.

Misiunea militară franceză în România Corespondenţa expediată de membrii misiunii

În vederea reorganizării armatei române şi a coordonării operaţiunilor militare de pe frontul român cu celelalte fronturi, Guvernul francez a trimis o misiune militară, condusă de generalul Henri M. Berthelot (1866-1931). Misiunea respectivă a sosit în România la 3/16 octombrie 1916, fiind alcătuită din 1200 persoane, din care: 277 ofiţeri, 37 piloţi şi observatori, 88 medici, 4 ofiţeri de marină şi 8 ofiţeri de intendenţă şi administraţie.

Generalul Berthelot era consilier tehnic la Marele Cartier General, în timp ce ofiţerii francezi aveau acelaşi rol pe lângă unităţile militare la care erau repartizaţi. Mai mult decât atât, generalul a cerut ca ofiţerii francezi să lupte alături de cei români. [1]

În urma ofensivei armatelor germano-ungare pe linia Milcovului, Putnei şi Siretului, a Revoluţiei bolşevice din Rusia (care a influenţat nemijlocit moralul trupelor ruseşti de pe frontul din Moldova) şi al Armistiţiului ruso-german de la Brest-Litovsk (22 noiembrie/5 decembrie 1917), guvernul român, refugiat la Iaşi, a fost silit să ceară pace Puterilor Centrale. În aceste împrejurări, membrii misiunii militare franceze au părăsit România în câteva etape, cu începere din 9 martie 1918, traversând Rusia (via Murmansk), în plină revoluţie. După 3 zile a plecat şi generalul Berthelot, condus la gara Socola din Iaşi, de rege, regină şi o mare mulţime de oameni.

Barbu Ştefănescu Delavrancea i-a citit scrisoarea omagială, iar regina Maria a declarat: „Aceste uniforme bleu-horizon, au fost ultimele fragmente din cer, pe care românii le-au mai putut contempla, înainte de a intra în tenebrele păcii."

În perioada şederii misiunii militare franceze în România (respectiv din toamna anului 1916 până-n primăvara lui 1918), personalul acestei misiuni aplica pe scrisorile expediate o ştampilă circulară, uniformă pentru toate unităţile, care avea înscris în centru textul: Le Capitain Commandant (de ex.). La plecare primeau o ştampilă cu cerc mare şi textul: Mission militaire française en Roumanie, iar în centru menţiunea: Bureu Administratif. [2]

Autenticitatea circulaţiei scrisorilor respective este confirmată de ştampila biroului de poştă civilă, la sosirea la destinaţie

Cercetătorul Cristian Scăiceanu, într-un judicios articol, bogat ilustrat [3], reproduce câteva piese cu astfel de ştampile:

- Mission Militaire Française en Roumanie - le Général, aplicată pe un plic, cu ştampila de sosire la Paris, 10.02. 1917 (piesa 1).

- Mission Militaire Française - II-a Armée (incorect redactată; corect ar fi fost: „II-ème Armée", aşa cum remarcă şi autorul), aplicată pe o carte poştală, având ca dată manuscrisă: 6.6.1917. Nu rezultă însă existenţa unei ştampile a biroului poştal de destinaţie, respectiv Paris (piesa 2).

- Mission Militaire Française - Roumanie **(n.a.: în centru ar fi trebuit să mai apară un text!)**, aplicată pe o carte poştală, cu data manuscrisă 12.10.20 şi localitatea Bucureşti. Şi aici, nu rezultă existenţă unei ştampile a biroului poştal de destinaţie, respectiv tot Paris (piesa 7).

Piesa respectivă poate fi considerată cu dată foarte târzie, cunoscut fiind faptul că alte ştampile ale Poştei militare franceze la Bucureşti („Trésor et Postes" 525 şi 526) au fost folosite până la 10 februarie, respectiv martie 1920, după Jöly 4) şi Sinais. [5]

Aviatorii şi aeronauţii au avut pentru uzul lor exclusiv o altă ştampilă, cu cerc dublu:

MISSION FRANÇAISE
AERONAUTIQUE ROUMANIE

Constituirea „Armatei Dunării" şi intervenţia ei în România

Generalul Berthelot a revenit, în 13 octombrie 1918, la Salonic, ca urmare a hotărârii guvernului francez de a constitui „Armata Dunării", sub comanda sa, cu misiunea de a întinde o mână de ajutor României împotriva ocupanţilor germani şi austro-ungari. De acolo, el a luat legătura cu guvernul român şi ambasadorul Franţei în România - Contele Saint-Aulaire. Astfel, a fost trimis de la Salonic la Iaşi (unul din cele mai îndrăzneţe şi imperioase zboruri!), cu avionul pilotat de Lt. Louis Noël, ministrul plenipotenţial al României la Paris - Victor Antonescu, cu un mesaj adresat atât guvernului român, cât şi ambasadorului francez la Iaşi, unde se afla refugiat şi guvernul, în vederea coordonării acţiunilor cu Aliaţii. Victor Antonescu a fost lansat în dimineaţa zilei de 22 octombrie/3 noiembrie 1918, la 16 km de Iaşi, la marginea unei păduri. [6]

La întoarcere, avionul l-a transportat şi pe Robert de Flers, însărcinatul cu afaceri la Legaţia Franţei, cu răspunsul guvernului român şi o scrisoare din partea Ambasadorului francez.

[Marchizul Robert de Flers, 1872-1927, autor dramatic francez, fusese trimis la Bucureşti încă din anul 1916, înainte de intrarea României în război, ca locotenent de misiune, de îndrumare şi propagandă, pe lângă Misiunea militară franceză [7], fiind caracterizat de Contele Saint-Aulaire ca „o egretă sclipitoare, păzită de zânele cele bune şi dragostea unui popor întreg" [8]]

La 9 noiembrie 1918 a fost lansată din avioane proclamaţia generalului Berthelot către populaţia României, iar la 10 noiembrie, primele detaşamente ale „Armatei Dunăriii" au debarcat succesiv la Giurgiu, Frasinu şi Hodivoaia, din jud. Vlaşca, fiind primite triumfal de către populaţia românească.

După cum scria F.J. Deygas [9] „probabil nici în Alsacia, armata franceză n-a fost mai bine primită, ca prietenă şi eliberatoare, decât în România".

La 18 noiembrie/1 decembrie 1918, a avut loc la Bucureşti parada solemnă militară, în prezenţa regelui Ferdinand, a reginei Maria şi a fraternizat cu armata română.

Generalul Berthelot, cu cele 2 divizii franceze (a 16-a şi a 30-a Infanterie), regimentul 4 Vânători, Detaşamentul colonelului Boblet şi alte grupe mai mici (hipomobilă etc.), a contribuit la izgonirea trupelor germane de pe teritoriul ţării cotropite, la menţinerea ordinei, la reorganizarea armatei naţionale şi, cu ajutorul acesteia, la reocuparea punctelor strategice cele mai importante din zona eliberată din Transilvania şi Banat. [10]

Curierul Filatelic, Anul IX, nr. 96 ● mai-iunie 1998

Poşta militară franceză pe teritoriul României după Armistiţiul din 29 septembrie 1918

Prezenţa armatei franceze pe teritoriul românesc, a determinat şi funcţionarea serviciului poştal militar, denumit: „Serviciul Trezoreriei şi Poştelor" (Service de la Trésorerie et des Postes). Acest serviciu, pe lângă operaţiunile de tezaur (trezorerie), avea următoarele atribuţiuni: [11]

a) Să efectueze toate operaţiunile poştale, stabilind comunicaţii poştale între gara îndrumătoare şi punctele de contact cu echipajele armatei.

b) Să supravegheze, în ţara duşmană, corespondenţa civilă.

Toată corespondenţa destinată mobilizaţilor, trebuia să fie adresată la depozitul corpului de armată, afară de unele elemente care primeau curierul lor prin intermediul unui birou militar central. Depozitele făceau 2 loturi din corespondenţa primită:

- unul pentru militarii care nu părăsiseră garnizoana, distribuit de către vagmiştri **(n.a.: fr. vaguemestre = subofiţer însărcinat cu serviciul poştal într-un detaşament, pentru unităţi prea mici);**
- altul, pentru militarii care părăsiseră garnizoana, corespondenţa respectivă fiind îndrumată la formaţiile deservite de Poşta militară din gările de grupare (adunare).

N.a.: Aşa numitele „Entrepôts" (antrepozite). În aceste gări funcţiona un birou de triere, cu personal civil, care redistribuia corespondenţa pe unităţile destinatare.

Poşta militară franceză a folosit o gamă largă de ştampile, în funcţie de natura operaţiunilor. Acestea, au fost:

a) Ştampile ale sectoarelor poştale militare (Trésor et Postes).

b) Ştampile ale vagmiştrilor de etape (Vaguemestres).

c) Ştampile de cercetare (Recherches).

d) Ştampile ale antrepozitelor (entrepôts).

e) Ştampile de poştă aeriană.

f) Ştampile de cenzură.

g) Ştampile diverse (navale, unităţi sanitare etc.).

a) Ştampile ale sectoarelor poştale militare

Acestea erau formate dintr-un singur cerc, cu diametrul de 26 sau 27 mm, având înscris textul: TRESOR et POSTES, iar în partea inferioară, între 2 steluţe cu 6 raze, numărul sectorului poştal, alcătuit din 3 cifre (fig. 1 a şi b), eventual o literă majusculă pentru subsectoare (fig. 2 a şi b). În mijloc cuprindea:

Fig. 1.a

Fig. 1.b

ziua, luna, anul, iar deasupra lor o steluţă. După Armistiţiul din 29 septembrie 1918, sectoarele poştale aveau numere de la 500 în

Fig. 2.a

Fig. 2.b

sus: după Joly [12], până la 549 A.

Din tabelul alăturat, se pot vedea sectoarele sau subsectoarele care au deservit unităţi militare franceze dispersate pe teritoriul României:

Nr. sector poştal	Localitatea sau zona în care a funcţionat şi unităţile deservite
501 B	Arad şi zona limitrofă, deservind gruparea generalului Gondrecourt, după 30 decemrbie 1918
502 A	Arad, în perioada 14.01.-6.02. 1919, deservind Brigada de cavalerie (după Bernachet) [13]

505	Orşova, în perioada 12.10-4.11. 1918, apoi la Timişoara, până la 19.04. 1919, deservind Divizia a 17-a de Infanterie Colonială
513	Galaţi şi Bucureşti, în perioada ianuarie-martie 1919, apoi la Tighina, deservind Divizia 16 Infanterie Colonială [14]
514	Timişoara, în ianuarie 1919, apoi la Lugoj, până în 15.04. 1919, deservind a 11-a Divizie de Infanterie Colonială
515	Constanţa, până în aprilie 1919, deservind a 30-a Divizie de Infanterie Colonială
516	Temporar în România, la sfârşitul anului 1918 şi începutul lui 1919, deservind a 76-a Divizie de Infanterie Colonială
520	Cu baza la Timişoara, până în 28.11. 1919, deservind unităţile de ocupaţie din Ungaria
520 A	În final, la Timişoara, deservind unităţile de ocupaţie din Ungaria
520 B	Arad, deservind unităţile militare din zonă
523	Arad, în perioada 9.01 - 1.03. 1919, deservind Cartierul General şi a 3-a Grupă a Diviziei de Infanterie
525	Bucureşti, folosită de Cartierul General al Armatei Dunării, până la 10.02. 1920. Cercetătorii Mihail Popovici, Gr. Racoviceanu şi T. Comănescu [15], au semnalat această ştampilă aplicată pe mărci româneşti Yv.258 A-B şi mărci de ocupaţie germană, Yv.18. Este posibil să fi fost aplicată numai pe mărci (de complezenţă), 506 B, 509 şi 528, considerând că aceste ştampile erau destinate pentru populaţia civilă.
526	Constanţa, ca bază, apoi Bucureşti (Biroul centralizator, pentru corespondenţa comercială)
526 A	Galaţi (după Deloste şi Joly) sau Constanţa (după Sinais), - ca bază, apoi la Bucureşti
526 B	Baza la Constanţa (după Deloste şi Joly) sau Galaţi (după Sinais - fig. 3), desfiinţată la 27. 11. 1919.

Pentru a împiedica „valul roşu" care ameninţa noua provincie românească - Basarabia şi a ajuta gărzile albe ale generalului rus Denikin, Comandamentul Armatei Dunării a detaşat acolo 2 regimente din Divizia a 30-a (având Cartierul General la Bucureşti), iar ulterior, le-a înlocuit cu Divizia a 16-a de Infanterie Colonială.

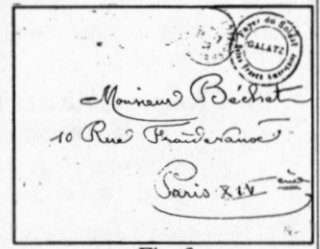

Fig. 3

Pe teritoriul Basarabiei, Poşta militară franceză a funcţionat cu următoarele sectoare sau subsectoare:

503	Cetatea Albă (Akkerman), în perioada 7.05 - 1.11. 1919, deservind Divizia 156 de Infanterie, venită din Bulgaria.
513	Tighina (Bender), în perioada aprilie - 4.06. 1919, deservind Divizia a 16-a de Infanterie
515 A	Chişinău (Kichinev), deservind cele 2 regimente din Divizia a 30-a de Infanterie

Dr. Valeriu S. NEAGA

Urmare în numărul viitor

Plicuri „Prima zi" româneşti, cu francatură insuficientă

Plicul „prima zi" este un plic special confecţionat, destinat a fi FRANCAT cu o anumită emisiune de mărci poştale adezive, nou emise, în vederea EXPEDIERII PRIN POŞTĂ, chiar în ziua punerii în circulaţie a emisiunii poştale respective. De aici rezultă, că acesta, pentru a îndeplini condiţia funcţională de „expediere prin poştă", trebuie francat cu mărci poştale, conform tarifelor poştale corespunzătoare la data înscrisă pe ştampila poştală „prima zi" (Ş.P.Z.) aplicată pe F.D.C.

Tariful poştal este acel act normativ prin care se fixează taxele ce trebuie plătite pentru trimiterile poştale şi prestaţiile de serviciu. Plicul „prima zi", din punctul de vedere al taxelor poştale, este considerat ca o „scrisoare simplă" ce poate fi expediată „loco" sau în „alte localităţi", acestea fiind considerate ca taxe minime obligatorii.

În mare majoritate plicurile „prima zi" sunt suprafrancate cu mărci poştale care au o valoare mai mare decât taxa prevăzută în tariful poştal în vigoare.

Din studierea plicurilor „prima zi" apărute în România în perioada apariţiei lor în cei 50 de ani (1947-1998), rezultă că 12 astfel de plicuri au o „francatură insuficientă", mărcile poştale având o valoare mai mică decât taxa prevăzută în tariful poştal în vigoare.

Pentru o înţelegere deplină a celor amintite, redau în anexă, tarifele poştale pentru scrisori simple „loco" şi „alte localităţi" din perioada apariţiei F.D.C.-urilor.

În cele ce urmează, voi enumera 12 plicuri „prima zi" considerate cu „francatură insuficientă":

Ş.P.Z.	06-08.09.1947	Campionatele balcanice de atletism,
1	Bucureşti	supratipar
		2+3 lei; tarif scrisoare „loco": 8 lei.
Ş.P.Z.	12.02.1948	Fabrica de timbre, 75 de ani de la
8	Bucureşti	înfiinţare
		7,50 lei; tarif scrisoare „loco": 8 lei.
Ş.P.Z.	30.12. 1948	Un an de la proclamarea R.P.R.
21	Bucureşti	5 lei; tarif scrisoare „loco": 8 lei.
Ş.P.Z.	25.06.1976	Aniversări II, Spiru Haret
475	Bucureşti	20 bani; tarif scrisoare „loco": 35 bani.
Ş.P.Z.	15.12. 1984	Animale ocrotite în rezervaţiile din România
634	Bucureşti	50 bani; tarif scrisoare „loco": 1,50 lei.
		1 leu; tarif scrisoare „loco": 1,50 lei.
		1 leu; tarif scrisoare „loco": 1,50 lei
Ş.P.Z.	28.11. 1985	Desene animate, Walt Disney I - seria
659	Bucureşti	50 + 50 bani; tarif scrisoare „loco": 1,50 lei;
		50 + 50 bani; tarif scrisoare „loco": 1,50 lei;
		50 + 50 bani; tarif scrisoare „loco": 1,50 lei.
Ş.P.Z.	15.07. 1987	Bancnote şi monede româneşti în circulaţie - serie
687	Bucureşti	1 leu; tarif scrisoare „loco": 1,50 lei.

Ş.P.Z.	17.09. 1991	125 de ani de la înfiinţarea Academiei Române
752	Bucureşti	1 leu; tarif scrisoare „loco": 3,50 lei.

Se constată că un număr de 8 ştampile poştale „prima zi" au fost aplicate în mod greşit pe mărcile poştale a 12 plicuri „prima zi" care nu corespund tarifului minim oficial de francare pentru scrisori simple „loco", neavând posibilitatea unei circulaţii poştale, conform reglementărilor administraţiei poştale naţionale, fiind considerate cu „francatură insuficientă".

Nu se pune problema „necunoaşterii" tarifelor poştale oficiale, deoarece F.D.C.-urile sunt emisiuni ale administraţiei poştale române, considerând că este o „superficialitate" a celor carese ocupă de punerea în circulaţie a unor asemenea piese şi a celor care le avizează.

Tariful poştal minim, pe plicurile „prima zi" îngreunează munca juriilor expoziţiilor filatelice, fiind o problemă dificilă de depunctare a exponatelor cu asemenea piese „greşite". Aceste plicuri „prima zi" nu trebuiau confecţionate şi puse în circulaţie, neîndeplinind condiţiile de francare cu un tarif minim oficial. În afara „francaturii insuficiente" a plicurilor „prima zi" prezentate, se mai constată că 17 ştampile poştale „prima zi" au obliterat 17 F.D.C.-uri cu francatură suficientă numai pentru trimiteri de scrisori simple „loco", fiind considerate cu „francatură insuficientă" pentru trimiteri în „alte localităţi".

Pentru simplificare, voi enumera numai numerele ştampilelor poştale „prima zi", după cum urmează: 4, 6,24, 53, 101, 275, 299, 301, 331, 339, 357, 407, 439, 442, 491, 746 şi 750, corespunzătoare celor 17 plicuri „prima zi".

În cazul existenţei unor plicuri „prima zi" din cele amintite, care au fost "circulate" în „alte localităţi", trebuie depunctate la expoziţiile filatelice fiind considerate cu „francatură insuficientă".

ANEXA

Perioada de valabilitate a tarifelor poştale	Scrisori simple	
	„Loco"	Alte loc.
15.09. 1947-15.05. 1948	8 Lei	12 Lei
15.05. 1948-28.01. 1952	7 Lei	11 Lei
28.01. 1952-01.04. 1982	35 Bani	55 Bani
01.04. 1982-01.04. 1991	1,50 Lei	2 Lei
01.04. 1991-10.10. 1991	3,50 Lei	4,50 Lei
10.10. 1991-10.03. 1992	5 Lei	9 Lei
10.03. 1992-01.12. 1992	6 Lei	10 Lei
01.12. 1992-04.06. 1993	10 Lei	15 Lei
04.06. 1993-02.07. 1993	15 Lei	25 Lei

Perioada de valabilitate a tarifelor poştale	Scrisori simple	
	„Loco"	Alte loc.
02.07. 1993-01.11. 1993	17 Lei	29 Lei
01.11. 1993-01.04. 1994	25 Lei	45 Lei
01.04. 1994 01.07. 1995	30 Lei	60 Lei
01.07. 1995-18.03. 1996	50 Lei	100 Lei
18.03. 1996-03.03. 1997	70 Lei	150 Lei
03.03. 1997 16.09. 1997	200 Lei	400 Lei
16.09. 1997 01.02. 1998	300 Lei	500 Lei
01.02. 1998-	700 Lei	900 Lei

Ing. Mircea PĂTRĂŞCOIU

Opriş, susţineau că „fântâna" fusese construită prin anul 1911, iar partea metalică se adăugase în anul 1918, când armata germano-austro-ungară stăpânea Sibiul. Personal, înclin spre o asemenea ipoteză. Îmi rămâne însă neclară simbolistica monumentului ce se finaliza cu un cocor ce tocmai sfâşiase un şarpe. Saşii cu care am discutat susţineau că acel cocor simboliza armata germană, prin generalul Falkenhayn, iar şarpele doborât era... armata română! Este cert că simbolistica respectivă fusese unanim acceptată de ambele naţionalităţi, care între anii 1920-1935 au început un „război de uzură" pe care-l voi reda din scrierile lui Ion Opriş.

Neclaritatea simbolisticii susţinută de saşi, care a generat unele întâmplări (frecuşuri?) aproape hazlii astăzi, constă şi din aceea că la poporul român cocorul, cea mai mare pasăre din familia gruidelor, depăşind chiar şi barza (Ciconia), este o pasăre fastă, deoarece ea inaugurează primăvara şi este declarată unanim ca o vieţuitoare prielnică pentru casa gospodarului român. La rândul său, şarpele, este fast românului, şarpele casei fiind vieţuitoarea cu cel mai bogat folclor de la noi. În concluzie, nici un motiv de susceptibilitate (v. ilustrata de mai jos). Iată însă că în primul deceniu de la instalarea monumentului, românii din Sibiu au smuls într-o noapte cocorul buclucaş. Fântâna lui Falkenhayn a rămas, aşa cum se vede în ilustrata de mai jos, întocmai unui cuibar de pasăre ce-şi aşteaptă locatarul. Prin anul 1932, saşii au moştenit un alt cocor cu un alt şarpe în plisc. Şi acesta a zburat într-o noapte a anului 1933, fiind înlocuit cu un... drapel tricolor. Saşii, perseverenţi cum îi ştim, făcuseră un al treilea cocor ce ţinea în plisc un şarpe şi mai mare, probabil din respect pentru Armata Română. Dar, în ziua de Paşti a anului 1933, românii smulseră şi şarpele ultim, lăsându-l mofluz pe bietul cocor.

Fig. 2

Lucrurile ar fi continuat, dar actorii acestor întâmplări au fost prinşi de alte evenimente ce le-au marcat existenţa în acei ani zbuciumaţi care au urmat ascensiunii mişcărilor naţionaliste, lăsând şi cocorul şi şarpele în plata Domnului. Prin 1948, comuniştii „au făcut pace" între români şi saşi, distrugând întregul monument din temelii.

Ion Opriş, care începuse ziaristica încă de pe când era elev, pentru ca apoi să lucreze angajat la „România Nouă" din anul 1935 la Cluj, şi semna cu pseudonimul Ion D. Pitu, cunoştea destul de bine aceste mici istorii. El, alături de Pompiliu Voiculeţ-Lemeny, şi el ziarist o vreme, făceau dese incursiuni în istorie şi păcat că ambele arhive s-au pierdut.

Sau, cine ştie?

Silviu N. Dragomir

Curierul Filatelic, Anul IX, nr. 97 ● iulie-august 1998

Poşta militară franceză pe teritoriul României în timpul Primului Război Mondial (2)

- urmare din numărul trecut -

b) Ştampile ale vagmiştrilor de etape (Vaguemestres)

Erau circulare, cu diametrul de 26 mm, având înscris în partea superioară textul: VAG. ETAPES şi nr. vagmistrului; în partea inferioară - iniţialele A.A.O. (n.a. Armée Alliée d'Orient), iar în centru - ziua, luna şi anul. Deasupra: o steluţă (fig. 1). Ştampilele respective erau folosite la unităţi mai mici, ca de ex.: detaşamente, spitale de campanie, depozite divizionare, staţiuni, popasuri etc.

Fig. 1

Vagmiştrii efectuau operaţiuni poştale curente, fiind subordonaţi sectoarelor poştale.

În ţara noastră, s-au folosit astfel de ştampile la: Galaţi - nr. 14 şi Bucureşti - nr. 29.

c) Ştampile de cercetare (Recherches)

Fig. 2

Erau circulare, cu diametrul de 26 mm, având înscris în partea superioară textul TRESOR et POSTES, cu no. sectorului poştal, iar în partea inferioară, textul: RECHERCHES, separate prin 2 steluţe. La mijloc: ziua, luna şi anul, având deasupra o steluţă. (fig. 2).

În ţara noastră o astfel de ştampilă a fost folosită pe lângă sectorul 520 de la Timişoara, în anul 1919, atunci când era necesar a se obţine informaţii suplimentare sau să se cerceteze cu mai multă atenţie destinatarul unei trimiteri poştale. Aceste servicii, făceau de asemenea, oficiul de birouri pentru rebuturi.

d) Ştampile ale antrepozitelor (Entrepôts)

Fig. 3

Erau circulare, cu diametrul de 26 mm, având înscris textul: ENTREPOT No..., iar în partea inferioară iniţialele A.A.O. În centrul ştampilei: ziua, luna şi anul, cu o steluţă deasupra, la fel cu cele 2 steluţe care separau textele (fig. 3).

Aceste ştampile erau folosite în anumite puncte de joncţiune a căilor de comunicaţie, antrepozite, având rolul de birouri centralizatoare pentru armată.

În ţara noastră, s-au folosit astfel de ştampile la: Feteşti (Fetesci) - no. 3 şi 4, la Giurgiu - no. 5 şi Vârciorova - no. 9. Ele sunt foarte rare pe scrisori circulate efectiv. Adesea, au fost aplicate de complezenţă (după Sinais).

e) Ştampile de poştă aeriană

După Armistiţiu, Înaltul Comandament francez a folosit Aeronautica şi pentru servicii poştale publice, aviatorii (care nu aveau misiuni pe linie operaţională) au fost transformaţi în însoţitori.

S-a inaugurat astfel linia aeriană Constantinopol-Bucureşti, cu escală la Burgas, rezervată la început curierului militar (oficial), iar ulterior şi curierului civil, cu plata unei suprataxe de 1 F. în plus faţă de 25 c. cât se franca o scrisoare simplă. Poşta civilă transmitea corespondenţa poştei militare. După traseul aerian de la Constantinopol la Bucureşti, sacii cu corespondenţă erau preluaţi de Orient-Expresul, traseul devenind feroviar.

Această linie a fost inaugurată în martie 1919 (după Sinais - pag. 106), sau la 10

mai 1919 (după Joly [17]) sau la 8 iulie 1919 (după Călin Marinescu [18]). Sinais precizează că linia a fost deschisă *pentru populaţia civilă* din 8 iulie până la 31 octombrie 1919, deşi Joly, cât şi Marinescu semnalează existenţa unor piese circulate în 22 decembrie 1919 (fig. 4).

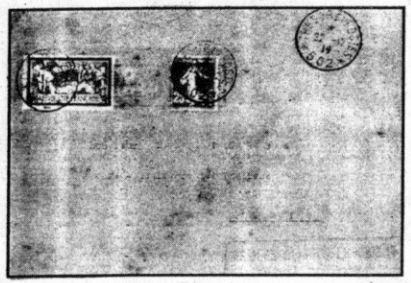

Fig. 4

Joly menţionează şi liniile Bucureşti-Galaţi sau Bucureşti-Chişinău, cu serviciu intermitent.

La Bucureşti, plicurile oficiale erau remise biroului plătitor sau trezorier S.P. 526 sau Legaţiei Franţei, iar corespondenţa particulară era remisă numai biroului plătitor. Mihai Popovici [19] semnalează o scrisoare din propria colecţie cu S.P. 506 (care funcţiona la Constantinopol-Galata).

Mărcile franceze erau anulate atât cu ştampila sectorului sau a subsectorului poştal (Galaţi 526A şi B, Chişinău 515A) cât şi una din cele 2 ştampile: ARMÉE ALLIÉES EN ORIENT-POSTE AÉRIENNE, una lineară, cu chenar dublu, dimensiuni 79 x 20 mm, (fig. 5 şi 6), iar a doua - în dublu oval (fig. 7).

Se pare că au existat 2 ştampile lineare (dreptunghiulare) cu aceleaşi dimensiuni şi text, una fiind mai „grosieră" (fig. 5) ca execuţie grafică, iar cealaltă - mai fină (fig. 6) şi pe plicul de la fig. 4.

f) Ştampile de cenzură

Au texte şi forme variate. De exemplu: Controle postal militaire, Controlé sau Ouvert par l'Autorité militaire, Verifié au départ par l'Autorité militaire, Verifié à l'arrivée Controle postal militaire de l'Armée d'Orient, Armée d'Orient - censure militaire sau Ouvert par l'Autorité militaire etc. (fig. 8 a-d).

Fig. 8 a

Fig. 8 b

Fig. 5
Fig. 6

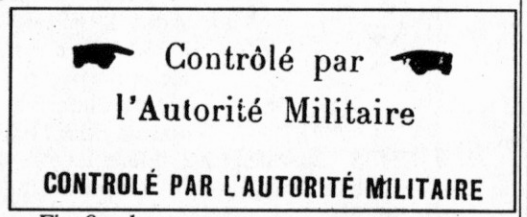

Fig. 8 c-d

Fig. 7

În ţara noastră, cea mai întâlnită (atât pe trimiteri poştale efectiv circulate, cât şi pe unele piese obliterate de complezenţă!), a fost ştampila: CENSURE FRANÇAISE ARAD, rotundă, cu cerc dublu, cu 2 tipuri, dar aceleaşi dimensiuni: 34/31 mm (fig. 9), menţionate în nr. 95/martie-aprilie 1998 al „Curierului filatelic".

Este important de reţinut (şi mai ales de identificat) obliterările de complezenţă de pe plicuri. Pe lângă ştampila de control poştal (cenzură), aplicată cu tuş violet sau negru, exista şi o bandă de închidere a plicurilor, pusă la dispoziţie de Administraţia poştală, având tipărită menţiunea: „Postes et Telegraphes/ Article 483 de l'Instruction générale" într-un dreptunghi de 61 sau 110 mm lungime. În plus, ştampilele de control (cenzură) se aplicau pe verso, peste eticheta de închidere.

Fig. 9

g) Ştampile diverse

Sunt extrem de numeroase şi variate, ca de exemplu: Base navale, Hôpital temporaire, Service Aérologique. Adresse incomplète, Evaqué, Disparu. Tué à l'ennemii etc. (fig. 10 a-e).

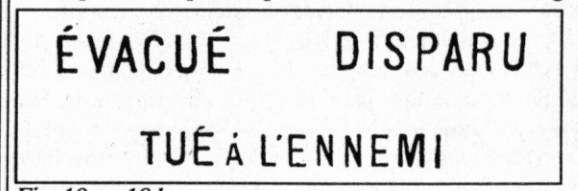

Fig. 10 a - 10 b

Indiferent care din aceste ştampile erau aplicate pe trimiterile poştale, nu trebuiau să lipsească ştampilele sectorului sau subsectorului poştal, iar pentru a asigura un plus de autenticitate, şi ştampila oficiului poştal de destinaţie.

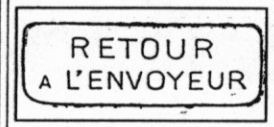

Fig. 10 c

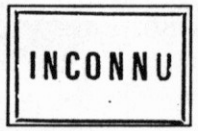

Fig. 10 d

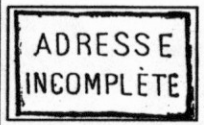

Fig. 10 e

Desigur, în acest articol, am trecut în revistă, în mod sumar, diferite aspecte ale funcţionării poştei militare franceze pe teritoriul ţării noastre, în timpul primului război mondial, pentru a nu abuza nici de amabilitatea redacţiei şi nici de răbdarea cititorilor. Fiecare capitol poate fi aprofundat, aşa cum au făcut cercetătorii Mihail Popovici şi Călin Marinescu cu „Poşta aeriană".

Materialul documentar şi ilustrativ, mi-a fost pus la dispoziţie, cu multă amabilitate, de către corespondenţii sau cercetătorii francezi Claude Bonin, Robert Joly, Jean-Louis Lafon, Felician Lăzăroiu, Marcel Pichon, Bertrand Sinais şi de Fausto Lodi din Italia.

Tuturor, multe mulţumiri!

Dr. Valeriu S. NEAGA

Bibliografie selectivă

1. Gen. G.A. DABIJA - Armata română în războiul mondial 1916-1918, vol. IV, p. 27;
2. Stéphane Strowski - Les estampilles postales de la Grande Guerre, Yverst & Tellier, Amiens, 1977;
3. Cristian Scăiceanu - Poşta militară franceză în România în perioada primului război mondial. Revista „Colecţionarul", Buc., nr. 4/1977, pp. 6-7;
4. Robert Joly - La Poste de l'Armée Française d'Orient, Poille (France), 1996, p. 24;
5. Bertrand Sinais - Cataloque des oblitérations militaires françaises 1900-1985, p. 102;
6. Eliza Campus - Din politica externă a României 1913-1947, Ed. Politică, Buc., 1980, p. 179;
7. Les Armées Françaises dans la Grande Guerre, Paris, Imprimerie Nationale, 1934, tome VIII, vol. 3, cap. XVIII;

8. Contele de Saint-Aulaire - „Cuvinte franco-române". Atelierele Grafice SOCEC, Buc., 1930, p. 45;
9. F.J. Deygas - L'Armée d'Orient dans la Guerre Mondiale 1915-1919, Payot, Paris, 1932, p. 292;
10. Les Armées Françaises, op. cit. p. 498;
11. Ibidem, tome XI, cap. XI, p. 107;
12. Robert Joly, op. cit., pp. 22-24;
13. Jean Bernachet - Les Armées Françaises en Orient, après l'Armistice de 1918, vol. II, p. 103;
14. Lt.Col. Deloste - L'Armée d'Orient, etude Cataloque des marques postales et oblitérations sur timbres-poste. Postes militaires françaises, alliées et ennemies. Edité par l'Auteur.
15. Gr. Racoviceanu, M. Popovici, T.G. Comanescu - Liaisons philatéliques franco-roumaines pendant la Grande Guerre, L'Echo de la Timbrologie nr. 1353, sept. 1966;
16. Bertrand Sinais - opt. cit., p. 98;
17. Robert Joly - opt. cit., p. 40;
17. Călin Marinescu - Poşta aeriană în România, 1916-1993, Buc., 1994, p. 29;
19. Mihail Popovici - Prima legătură poştală militaro-civilă Constantinopol-Bucureşti. Almanahul filatelic, ed. 1981, pp. 74-76.

Erată

☛ **la pag. 15, coloana 2, alineatul penultim:**

La 18 noiembrie/1 decembrie 1918, a avut loc la Bucureşti parada solemnă militară, în prezenţa regelui Ferdinand, a reginei Maria şi a generalului Berthelot, prilej cu care „Armata Dunării" a fraternizat cu armata română.

☛ **la pag. 17 - sectorul 525 (rândul 5):**

Este posibil să fi fost aplicată numai pe mărci (de complezenţă), aşa cum semnalează Sinais [16], pentru S.P. 506, 506B, 509 şi 528, considerând că aceste ştampile erau destinate pentru populaţia civilă.

Textele subliniate, dintr-o regretabilă eroare pentru care ne cerem scuze, au fost omise.

COTELE ROMÂNIA

După suplimentul Michel Rundschau nr. 7/1998

◇ **Expoziţia filatelică internaţională Israel '98**; Cota: Neştampilat 3^{60}, Ştampilat 3^{60}, FDC 4^{75}.

◇ **Centenarul Societăţii Române de Chirurgie**; Cota: Neştampilat 0^{70}, Ştampilat 0^{70}, FDC 1^{75}.

◇ **Hoteluri şi cabane - supratipar trifoi - 5 valori**; Cota: Neştampilat 1^{00}, Ştampilat 1^{00}, FDC 2^{00}.

Asociaţia filateliştilor din judeţul Sibiu
Gruparea de francatură mecanică

DOCUMENTAR FRAM

Nr. 17 Serie nouă (39)
1998 Medias

Toată corespondenţa şi materialele publicabile pentru Buletinul „FRAM" vor fi trimise pe adresa redacţiei.

Filatelia are şi avantaje: îţi oferă uneori plăcerea unor „descoperiri". Francatura mecanică nu face excepţie, aşa că, măcar unii cititori ar putea considera utilă prezentarea unor completări la „Catalogul francaturilor mecanice româneşti". De această dată pentru perioada RPR, cu toate capitolele sale.

Noi ştampile de cenzură (IV)

Continuăm prezentarea unor tipuri încă nepublicate de ştampile de cenzură din perioada 1941-1946. Ele vor fi redate tot sub formă tabelară, fără indicaţii de culoare a tuşului sau de număr de cenzori, amănunte care nu sunt relevante în acest context. Comunicările au fost făcute de domnii Ovidiu Reu (ştampilele 4 şi 11) şi Dan-Traian Demeter (ştampilele 2, 12 şi 16), restul fiind din colecţia autorului (cele notate cu * au fost publicate în timpul elaborării acestui material şi în suplimentul 3 al AGZ-Rundbrief nr. 89/98 din Germania de către dl. H.J. Vergossen).

Nr	Localitate	Ilustraţie	Dimensiuni (mm)	Perioada
1	Bârlad	7 Cenzurat Bârlad 7	54 x 11	3-4.44*
2	Blaj	CENZURAT BLAJ	46 x 14	3-4.42
3	Botoşani	10 Cenzurat Botoşani 10	66 x 14	8.43
4	Bucureşti	CENZURAT BUCUREŞTI 77 C. 1.	58/10,5/10,5/24	4.42*
5	Bucureşti	CENZURAT BUCUREŞTI 31	57/22/14/27	4.42
6	Bucureşti	CENZURAT BUCUREŞTI 290 A. B.	57/22/14/28	12.41-1.42
7	Bucureşti	CENZURAT BUCUREŞTI 328 I	58/22/14/27	4.42

8	Bucureşti	CENZURAT BUCUREŞTI 593 1.	54/18/10/20	10.45
9	Călăraşi	9 Cenzurat Călăraşi 9	53 x 6	6-8.44*
10	Cetatea Albă	Cetatea-Alba CENZURAT Nr.	71 x cca.26	10.42
11	Cugir	CENZURAT CUGIR, jud. Hunedoara. 1	55 x 26	12.42
12	Fălticeni	CENZURAT Fălticeni No. 3	26 x 13	5.43
13	Fălticeni	CENSURAT 1 Fălticeni	Ø 29	7-8.41
14	Focşani	CENZURAT FOCSANI	60 x 5,5	12.41
15	Huşi	4 Cenzurat Huşi 4	61 x 13	8.45
16	Roman	Cenzurat Roman Nr. 3	56 x 14	3.42
17	Slatina	2 CENZURAT SLATINA 2	56-58 x 13	2-5.43*
18	Suceava	CENZURAT	40 x 10 + Ø 22	4.45

19	Timişoara		70 x 27	11.42
20	Turda		Ø 33	7.41
21	Turnu Măgurele		cca.66 x 11 + numărul cenzorului: 19 x 15-19	5-6.42
22	Vaslui		54 x 15	1.45

Note:

● atât în colecţia autorului cât şi în suplimentul din AGZ există o ştampilă similară cu cea de la poziţia similară cu cea de la poziţia 4, tot cu numărul 77, dar la biroul B.I., folosită în sept. 1942;

● ştampilele 5, 7 şi 8 sunt în fapt ştampile provizorii, adaptate prin îndepărtarea unor litere din text;

● ştampila 18 este alcătuită din 2 amprente. O ştampilă dreptunghiulară de cenzură care a fost folosită în perioada iulie-septembrie 1941, alături de sigiliul Cercului de Recrutare Suceava (ceea ce oferă date interesante despre autoritatea care cenzura corepondenţa în Suceava după întoarcerea autorităţilor române);

● la poziţia 19, numărul cenzorului (18) este completat de mână; se pare că este vorba de o ştampilă provizorie, cu o perioadă de folosire scurtă (descoperirea unui nou tip de ştampilă la un oficiu cum e Timişoara este într-adevăr o supriză!).

Dan GRECU
~ va urma ~

IN MEMORIAM LÀSZLO ERÖS

(1913-1998)

Distinsul filatelist clujean s-a născut la 31 mai 1913 şi a trăit în Cluj, suferind din plin vitregiile războiului, în care şi-a pierdut numeroşi membri de familie. Un fizic robust (a fost polisportiv şi campion naţional de floretă în anii '30), o inteligenţă deosebită (era între altele poliglot) şi o viaţă familială exemplară i-au permis să atingă o vârstă patriarhală. O bună parte din ea a fost dedicată filateliei. De multe decenii domnul Erös a fost un deschizător de drumuri. A lansat o pistă, a făcut cărare pentru generaţia următoare, apoi şi-a schimbat mereu direcţia, pentru a defrişa alte teritorii ale filateliei. Dintre realizările sale cu caracter de premieră menţionăm:

● Primul album filatelic tematic (sport) ilustrat din lume, editat la Cluj în 1938 în 300 de exemplare şi distins în 1992 la Olimpiafila Viena cu Premiu special;

● Primele FDC-uri româneşti, din 1947 (particulare). Un recent întreg poştal românesc reproduce una din acele piese devenite mari raritäţi;

● Primele manuale de filatelie şi cartofilie în limba maghiară din România;

● Catalogul perforatelor româneşti, cu două ediţii;

● Catalogul fiscalelor româneşti (departamentale şi instituţionale);

● Istoria poştală a Clujului, din epoca romană până la începutul secolului al XX-lea.

În publicaţiile de specialitate din ţară şi străinătate nûmele său era frecvent întâlnit.

A fost preşedinte de juriu, preşedinte al comisiei de fiscalotelie a FFR şi membru în comisia de filatelie tradiţională. A încurajat pe numeroşi filatelişti mai tineri. A primit numeroase distincţii în ţară şi străinătate, fiind membru de onoare al AFR şi FFR şi membru al Academiei Filatelice din Ungaria.

A plecat dintre noi la 85 de ani, la începutul acestei veri, în plină putere creatoare, fără a putea să-şi împlinească alte proiecte: un manual de cartofilie în româneşte, al cărui manuscris zăcea de circa 10 ani la Editura Sport-Turism, un manual de întreguri poştale ş.a.

Chiar în perioada decesului a primit două distincţii pentru literatură filatelică la mari expoziţii internaţionale: Israel şi Granada (Spania).

Opera lui scrisă în patru limbi (element multicultural de care era foarte mândru), rămâne o referinţă şi ne va ajuta să-i cinstim memoria.

Dan DUMITRAŞCU, din partea AF Cluj

Verba volant, scripta manent

Nedantelatele anilor 1930-1940

Din Statele Unite ale Americii ni se semnalează o importantă colecţie a „nedantelatelor erei Regelui Carol II" aparţinând unui colecţionar din New-York - dl. Constantin Manta. Revista „Filatelia" nr. 10/99, sub pana d-lui ing. Angelo Barbu Popescu, schiţează conţinutul colecţiei new-york-eze, iar coperta 4 a revistei prezintă color nouă blocuri de patru şi o pereche ale unora din piesele nedantelate ale epocii aşa numitei „restaurări 1930/40". Versiunea nedantelată a multora din emisiunile Carol II au un statut dubios, discutabil, chiar dacă unii colecţionari le consideră demne de colecţionat, căutând să le atribuie un statut „oficios". Adevărul este că aceste „nedantelate" nu au fost mânuite de Poşta Română în mod legal şi oficial, debitându-le la oficiile poştale la preţul valorii lor nominale. Ele au fost îndrumate spre cercurile Palatului, în tiraje reduse, atribuindu-le astfel un statut „sui-generis" pentru colecţia regală, cu o valoare ipotetică speculativă.

Asemenea emisiuni sunt cunoscute în filatelie nu numai în România, din motive diferite, chiar dacă ţelul final este acelaşi, de a crea aşa zise raritäţi exploatabile, remuneratorii. Această constatare nu înseamnă că timbrele astfel concepute nu sunt material colecţionabil şi - uneori - util studierii emisiunilor astfel implicate. Hobby-ul filatelic oferă fiecărui colecţionar libertatea de a-şi alege şi determina domeniul de colecţionare şi de studiu. Libertatea aceasta însă nu-l scuteşte de a respecta: a) anumite principii fundamentale cu privire la caracterul timbrelor colecţionate, dacă doreşte să le expună în cadrul unor întruniri publice, şi b) anumite norme de prezentare formulate de Federaţia Internaţională de Filatelie (FIP). Pornind de la aceste considerente merită să examinăm „nedantelatele" erei Carol II şi să stabilim în ce măsură ele pot contribui la studiul emisiunilor respective.

În multe colecţii aceste nedantelate figurează în piese detaşate, unităţi multiple, ba chiar şi în coli întregi. Cataloagele româneşti din 1974 şi 1984/90 precum şi Listele de preţuri ale Rompresfilateliei, pe lângă unele cataloage străine, le amintesc şi le atribuie presupuse cote valorice, care însă - spre deosebire de cotele normale de catalog - nu se întemeiează pe criteriile tradiţionale. Noţiunea de „cotă de catalog" este, în fond, o valoare ipotetică acceptată ca bază normativă de schimb. Cota de catalog diferă, în general, de cota pieţii libere. Aceasta din urmă este aleatorie, ba chiar conjuncturală în funcţie de cerere şi ofertă. O simplă marcă poştală obliterată poate asuma surplusuri valorice faţă de catalog în legătură cu raritatea ştampilei pe care o poartă, de prezenţa ei pe corespondenţa poştală circulată, precum şi de corectitudinea francaturii sau însemnătatea rutei şi destinaţiei (ori a destinatarului). Neajunsul cotelor mărcilor poştale nedantelate ale erei Carol II este tocmai estimarea subiectivă în cadrul unor tranzacţii neverificate de competiţia licitaţiei publice ale caselor libere. Valoarea atribuită lor, de posesorii nedantelatelor Carol II, este subiectivă, chiar dacă uneori se invocă proporţia tirajelor nedantelatelor în raport cu acelea ale dantelatelor. Astfel s-a ajuns de altfel şi la noţiunea de „preţ de amator" pentru piese neobişnuite.

Înainte de a ne ocupa de speculaţiile statistice ale „nedantelatelor Carol II" să ne îndreptăm atenţia spre o versiune nedantelată post-clasică a emisiunii Paris din octombrie 1872. Mărcile acestei emisiuni nu au fost emise decât dantelate, în care stare au circulat până în 1895. Cu prilejul unei Expoziţii la Bucureşti în 1993 (Exp. FFR şi

AFB) Poşta Română a prezentat 7 jumătăţi de coală, ale celor 7 valori nominale ale seriei Paris. Piesele acestea în culorile originale ale emisiunii au fost calificate drept ESEURI şi PROBE DE CULOARE. Încă din 1974 Catalogul Mărcilor Poştale Româneşti (autor ing. Kiriac Dragomir) iar zece ani mai târziu catalogul 1984/90 (autor C. Spineanu) le acordau acestor nedantelate calificativul de MARCI NEDANTELATE şi - ca orice catalog - cote valorice şi chiar o nuanţă de coeficient preferenţial. Întrebarea firească ce se ridică este de a se cunoaşte provenienţa versiunii nedantelate şi de a-i defini statutul filatelic.

În septembrie 1876 A. Hulot preda (în numele Imprimeriei Oficiale de la Paris), Agentului Diplomatic Român din capitala Franţei, tot materialul tehnologic al emisiunii pentru România din 1872 (dat fiind că noi comenzi n-ar mai fi fost posibile cu acelaşi procedeu tehnologic) printre care şi coli nedantelate ale probelor definitive de culoare, ca material - martor pentru atelierele din Bucureşti. Erau de fapt jumătăţi de coală de câte 150 amprente, dat fiind că o coală completă cuprindea două panouri, deci 300 amprente. La Bucureşti aceste coli au fost păstrate de Fabrica de Timbre de la Filaret. După decesul lui A. Hulot, la Paris au fost descoperite în arhivă numeroase coli nedantelate, ale mărcilor livrate (în octombrie 1872) Poştei Române. Aceste coli rămase în Franţa au fost comercializate (împrejurările nu ne sunt cunoscute) ceea ce explică prezenţa ulterioară a nedantelatelor în colecţii şi la licitaţii publice. Statutul acestor timbre, oricare ar fi calificativul ce li se atribuie - eseu, probă de culoare, amprentă-martor - nu a fost oficial lămurit de o instanţă autorizată şi competentă din filatelia românească.

Aceste nedantelate, întocmai ca şi acelea ale erei Carol II nu au fost mânuite de Poşta Română ca mărci curente pentru francarea corespondenţei normale. Un alt element comun este că ambele au fost şi sunt prezente pe piaţa liberă şi fac parte din exponate naţionale sau internaţionale fără ca juriile respective să fi obiectat. Ajungem astfel la problema semnificaţiei şi a rolului lor valoric.

Să ne îndreptăm privirea spre cotele estimative precum apar la licitaţiile pieţei libere, din trecut şi prezent. Dar înainte de a continua o precizare se impune: Nedantelatele emise oficial de Poşta Română şi distribuite prin oficiile poştale normale nu fac obiectul prezentului articol. Reţinem numai cotele estimative şi cele mai importante la licitaţii ale pieţei libere, ca de pildă:

* Casa Robson-Lowe din Londra, prin filiala din Zurich (Elveţia) oferea la 24 noiembrie 1982 două loturi, şi anume lotul 847 cu seria completă a emisiunii Paris DANTELATĂ, în blocuri de 9 (3x3) marginale, cu excepţia valorii de 50 bani, care nu era marginală, la cota de 1750 Fr. elv. Lotul următor 848, din nou seria completă,tot în blocuri de 9 3x3) NEDANTELATE, la cota de 1250 Fr. elv. Nu ştim exact ce s-a întâmplat la licitaţie, dar lotul dantelat a ajuns din nou sub ciocan, la filiala din Bournemouth (Anglia), la 3 martie 1983 (lot 771) la estimarea de 400 lire sterline. Fără a intra în fluctuaţiile schimbului valutar din epoca respectivă noua estimare reprezintă o vădită majorare. În treacăt fie spus, aceste blocuri de 9, dantelate sau nedantelate, n-au mai fost semnalate de atunci în exponate, colecţii, sau la alte licitaţii.

* Casa Kunz (Viena) în mai 1980 oferea seria nedantelată în perechi la 3000 Sch. austrieci (deci, cca. 500 DM).

* Firma Roger Körber (Southfield, Michigan, SUA) la 10 octombrie 1979, evalua seria Paris completă, dantelată, în blocuri de 4, la 900 dolari SUA, iar seria nedantelată în mărci detaşate unele marginale, cu ambele nuanţe ale valorii de 25 bani, la 300 dolari SUA, deci la o cotă majorată faţă de dantelate.

* Catalogul Michel, ediţia 1999/2000 aminteşte ambele versiuni şi le cataloghează seria dantelată neobliterată la 250 DM, iar obliterată la 100 DM. Seria nedantelată o înscrie cu 1250 DM la neuzate, fără estimare pentru uzate, ceea ce este logic şi demn de reţinut, dat fiind că în această stare sunt aproape inexistente.

* Catalogul MPR din 1974 estimează dantelatele neuzate la 1600 lei seria completă, iar uzate la 70 lei.

* Catalogul MPR 1984/90 acordă ambelor versiuni - dantelate şi nedantelate cota de 2800 lei, precizând că seria dantelată în stare uzată cotează 150 lei.

Ambele cataloage româneşti oferă cote estimative pentru perechi sau blocuri de 4.

* Cercetătorul român dr. ing. Marcel Sapira în lucrarea „Emisiunea Paris" din 1996 cataloghează seria neobliterată dantelată la 220 dolari SUA, iar obliterate înscris 25 dolari SUA. Interesant este că acest cercetător înscrie însă nedantelatele Paris la capitolul „Probe de culoare", în nuanţe originale şi le estimează „în perechi" la cote între 250-300 dolari SUA. Că nedantelatele Paris sunt probe de culoare sau amprente-martor ale mărcilor emise, este incontestabil.

Liviu N. CRISTEA (Radu Pârvan)

- Continuare în numărul viitor -

Cotele emisiunilor „România"

după Suplimentul Michel Rundschau nr. 4/2000

Nr. 5.449 **- Diana - Prinţesa de Wales**

Cota: Neştampilat şi ştampilat = 2; F.D.C. = 4^{50}; Bloc de 4 mărci = 8.

Nr. 5.450-5.455 **- Automobile Ferrari**

Cota: Neştampilat şi ştampilat= 12; F.D.C. = 17.

Nr. 5.456 **- 10 ani de la Revoluţia Română**

Cota: Neştampilat şi ştampilat = 0^{70}; F.D.C. = 3.

Nr. 5.457 **- Uniunea Europeană - România 2000**

Cota: Neştampilat şi ştampilat = 2; F.D.C. = 4^{50}.

Nr. 5.458-5.461 **- 150 de ani de la naşterea**

(Bloc 312) **poetului Mihai Eminescu**

Cota: Neştampilat şi ştampilat = 4^{80}; F.D.C. = 10.

Nr. 5.462-5.463 **- Ziua îndrăgostiţilor - Valentine's Day**

Cota: Neştampilat şi ştampilat = 3; F.D.C. = 5^{50}. Pereche tete beche = 6.

„Curierul filatelic"

o publicaţie de informaţie pentru toţi filateliştii din ţară!

Emisiunea locală Târgu Mureş (1944)

Asupra Emisiunii locale de la Târgu Mureş din noiembrie 1944 şi-au îndreptat atenţia mai mulţi, dar până acum contextul ei istoric şi datele din presa locală au fost puţin studiate. Lexiconul timbrelor maghiare (ediţia 1986, pagina 540) descrie emisiunea în modul următor: *„Supratipar ERDELY/TRANSILVANIA - tipărit la poligrafia Szilagyi, în culoare neagră, coli de 100 bucăţi. Tipărirea s-a făcut în două tranşe:*

- Tirajul I (15 XI 1944) 200 ex.

- Tirajul II (20 XI 1944) 250 ex.

Mărcile s-au aflat în circulaţie între 22 XI 1944 - 1 XII 1944. Ca varietăţi există mărci cu anumite litere ale supratiparului culese greşit sau mai mici decât cele normale".

Cadrul istoric al emiterii acestor mărci a fost unul deosebit. Pentru început amintim că intrarea în oraş a armatei române a avut loc pe 28 septembrie 1944, iar poşta română a deschis oficiu în oraş pe 10 octombrie 1944. Aceste date sunt amintite şi în paginile ziarului *Szabad Szö*, care mai aminteşte (în nr. 7 din 12 nov. 1944) şi că „poşta face politică, deoarece transportă materiale care pot răspândi o anumită concepţie".

În noiembrie 1944 administraţia română a trebuit însă să părăsească Ardealul de Nord. Din această cauză a fost necesară reorganizarea poştei şi emiterea de timbre. Tamas Laszló, conducătorul oficiului poştal a rămas în oraş, fără a se retrage cu administraţia română. El a apelat prin presă la funcţionarii poştali şi la pensionari în vederea reorganizării şi continuării activităţii: *„APEL: Apelez la toţi funcţionarii numiţi, cu plata cu ora sau pensionari, să se prezinte neapărat la oficiul poştal Tg. Mureş (Etaj I, camera 26) în vederea luării în evidenţă. Tg. Mureş, 15 nov. 1944, Tamas Laszló, conducător de serviciu".* Acest apel a fost urmat la 18 XI 1944 de un comunicat al poştei, publicat în ziarul Szabad Szö din aceeaşi zi: *„Oficiul poştal comunică faptul că activitatea poştei se desfăşoară în continuare, cu restricţiile existente. La dispoziţia publicului stau deocamdată următoarele servicii:*

1. Primirea scrisorilor simple şi recomandate din direcţiile Cluj, Odorheiul Secuiesc, din Sudul Ardealului şi din România.

2. Primirea de telegrame din localităţile de la punctul 1.

3. Convorbiri telefonice la Reghin şi în localităţile de la punctul 1. Convorbirile se pot efectua de la posturile particulare sau de la oficiul din str. Petöfi, între orele 8-21.

Tarifele poştale şi telefonice se vor plăti în Pengö sau în Lei.

Legăturile cu localităţile din judeţ se vor restabili pe măsura repornirii administraţiilor locale".

Tot din ziarul Szabad Szö (din 19 XI 1944) amintim *„Chemarea oficiului poştal. Conducerea oficiului poştal cheamă oficianţii poştali din oraş sau din localităţile apropiate (distribuitorii de ajutoare) şi pe cei ce acceptă conducerea oficiilor care se redeschid să se prezinte de urgenţă la cam. 26, etajul I".* Tot din acel ziar amintim în comparaţie preţul de atunci pentru un litru de lapte (1,50 Pengö) şi pentru pâine (1,40 Pengö), date ulterioare putându-se obţine şi din ziarul românesc *„Înfrăţirea"* care a apărut în ianuarie 1945.

Din datele de mai sus rezultă că poşta s-a reorganizat la nivel local şi cu forţe locale. Datele din catalogul specializat maghiar privind circulaţia acestor mărci locale trebuie însă modificate. Deţin o scrisoare recomandată loco cu nr. 68, care are data de 19 XI, cu francatura formată din două mărci de 16 lei şi cu una fiscal-poştală de 2 lei, toate supratipărite. La o marcă din perechea de 16 lei şi la valoarea de 2 lei fiscal-poştală se înregistrează varietatea cu litere A mai mici. Francatura acestei scrisori s-a anulat cu două linii de creion de culoare albastră, data înscriindu-se manual.

Ulterior acestei scrisori subsemnatul a mai cunocut scrisori recomandate cu următoarele numere, expediate în 22 şi 23 nov. 1944: 215, 216, 219, 223, 224, 229, 230, 232, 256, 267, 270, 271, 299, 303, 322, 323, 327, 337. Toate acestea au mărcile obliterate cu ştampila circulară bilingvă Marosvasarhely 1/Tg. Mureş 1, aplicată în tuş

violet. Ultima circulaţie a mărcilor locale Tg. Mureş pe care am întâlnit-o personal datează din 2 decembrie 1944, fiind constituită de o marcă supratipărită de 1 leu aplicată pe o carte poştală românească cu marca fixă de 9,50 lei. Aceasta prezintă obliterarea bilingvă de plecare din Tg. Mureş cu data de 2 decembrie 1944, fiind transportată spre Cluj pe ruta Sighişoara. În această localitate s-a aplicat ştampila de tranzit Sighişoara 3 Dec 1944 şi ştampila „Cenzura Sighişoara 18". Se cunoaşte faptul că legătura directă pe calea ferată dintre Tg. Mureş şi Cluj a fost refăcută abia în ianuarie 1945 şi din acea cauză până atunci corespondenţa dintre aceste localităţi (ca şi c.p. amintită) s-a transportat via Sighişoara (după unele surse ar fi existat şi un tranzit poştal prin Deda).

Referitor la poşta din zona Mureş în perioada nov 1944-1945 sunt de menţionat obliterările bilingve cu ştampile circulare din cauciuc. Cea amintită Marosvasarhely 1/Tg. Mureş 1 se cunoaşte începând cu data de 22 nov 1944, ea fiind folosită încă şi după 1 aprilie 1945. Din 1944/1945 se mai cunosc şi câteva alte ştampile circulare din cauciuc bilingve:

1. Maroshéviz - Topliţa
2. Marosvécs - Brâncoveneşti
3. Szászrégen - Reghin
4. Teke - Teaca
5. Déda - Deda
6. Mezörucs - Raciu
7. Nyáradszereda - M. Nirajului
8. Szováta - Sovata

Se mai cunoaşte şi o ştampilă liniară de recomandare Rec. Nr. ...../Topliţa/ Maroshéviz.

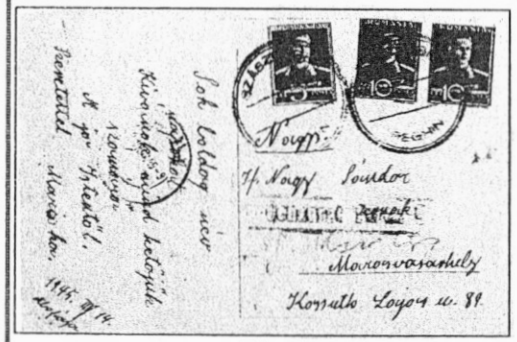

Fig. 1

Cartea poştală din fig. 1, expediată din Reghin la 14 martie 1945, a ajuns la destinatarul din Tg. Mureş pe ruta ocolită prin Cluj (pentru cenzurarea neoficială de acolo). Între Tg. Mureş şi Cluj a circulat direct, fără ocolul anterior prin Sighişoara, având aplicată şi ştampila cenzurii de tranzit din Turda.

Tarifele poştale din această perioadă nu par să fi fost unice, mai degrabă ele fiind stabilite separat de către fiecare localitate. Tariful s-a putut plăti atât în pengö, cât şi în lei.

Din cele de mai sus se poate vedea că mărcile Tg. Mureş s-au aflat în circulaţie normală, iar valoarea lor nu este diminuată de existenţa inclusiv a unor circulaţii filatelice.

Am pus laolaltă toate aceste date şi ca o replică la aserţiunile incluse de dr. ing. Marcel Sapira în cartea sa din 1993. Acest autor a numit emisiunea *„o realizare frauduloasă a unor funcţionari incorecţi"*, fără a avea interes şi cunoştinţe pentru condiţiile în care au apărut mărcile şi fără a consulta arhivele locale în privinţa modalităţii de reorganizare a poştei. Nu e de mirare că dl Şapira a mai „presupus" şi că *„oficiul poştal de stat al Poştei Române din Tg. Mureş nu s-a retras odată cu administraţia română, iar la revenirea autorităţilor române în martie 1945, Poşta Română din judeţ terminase, în cea mai mare parte, reinstalarea oficiilor sale"...*

În antiteză, amintesc aici cu deosebit respect de un specialist adevărat al temei, regretatul ing. Nema Peter, cel care a studiat cu adevărat tema şi care m-a îndemnat şi pe mine să încerc a găsi date noi despre cadrul istoric al emisiunii Tg. Mureş. Locul colecţiei sale ar fi fost cu adevărat într-un muzeu...

Gocz Tibor

Pe urmele familiei scriitorului Duiliu Zamfirescu prin intermediul unor cercetări cartofile

Articolele „De la Roma la Focşani" şi „Duiliu Zamfirescu, fotografii inedite" apărute sub semnătura subsemnatului în revistele Curierul filatelic nr. 103/iulie-august 1999 şi respectiv Magazin Istoric nr. 11(392)/noiembrie 1999, au suscitat vii emoţii şi un firesc interes descendenţilor direcţi ai marelui nostru scriitor. Este vorba de dna Sanda Stolojan* cu domiciliul la Paris şi dl. Lascăr Duiliu Zamfirescu din Bucureşti, ambii fiii lui Alexandru, cel de-al doilea născut dintre cei trei copii ai scriitorului. Cele câteva fotografii şi cărţi poştale (dintr-un număr mai mare ce mi-au parvenit printr-o şansă) reproduse şi comentate în publicaţiile amintite, nu le erau cunoscute. Surpriza a fost tulburătoare când, cu mare plăcere, dar şi cu sfială le-am expediat şi oferit lucrarea prezentată la Simpozionul Naţional de Cartofilie de la Bacău din 11-12 septembrie 1999 intitulată"Corespondenţă în familia scriitorului Duiliu Zamfirescu în documente cartofile" însoţită de fotocopiile tuturor acestor documente.

Cu aceeaşi înţelegătoare bunăvoinţă, la rândul domniilor lor mi-au oferit informaţii detaliate pe care le-am solicitat în legătură cu semnificaţia unor imagini de pe avers, sensul mesajelor transmise, persoanele care au expediat ilustratele sau cărora le erau adresate - unele necunoscute, altele despre care s-a amintit în treacăt în bibliografia destul de voluminoasă existentă cu privire la viaţa şi opera scriitorului. Astfel, câteva ilustrate expresive însoţite de succinte comunicări - în majoritate inedite - doresc să le supun atenţiei cititorilor Curierului filatelic ca fiind prima publicaţie care a găzduit un eseu cu un subiect ce tangentează familia marelui nostru clasic ale cărui opere se constituie în fresce ale literaturii române, remarcabile prin fineţea analizei şi conturarea personajelor, scrise într-o dulce limbă românească.

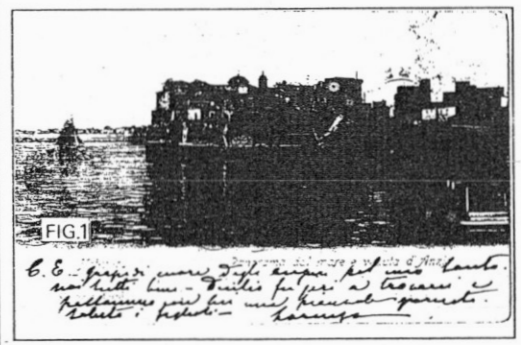

Prima dintre ele, „CARTE POSTALE D'ITALIE" (fig. 1) reproduce panorama dinspre mare a portului italian Anzio, acolo unde Duiliu a cunoscut-o pe Henriette, soţia sa; circulată în august 1902 îi este destinată prin intermediul familiei Ştefan Gheorghiu din Odobeşti, care o găzduia şi expediată de fratele ei, Lorenzo Allievi. Acesta, recunoscut inginer, este autorul teoriei scurgerii forţate a fluidelor în conductele centralelor hidroenergetice, a „loviturii de berbec" cauzatoare de explozii violente a căror evitare a impus introducerea

---

* *Doamna Sanda Stolojan a însoţit pe Charles de Gaulle cu prilejul vizitei acestuia în anul 1968 în ţara noastră; într-o amplă lucrare intitulată: „Depărtări şi întoarceri - un diplomat de carieră Al. D. Zamfirescu", publică în MANUSCRIPTUM nr. 1-2/ 1998 a relatat despre strălucita carieră a tatălui ei.*

BANCA TRANSILVANIA S.A.

Sediul central: 3400 Cluj-Napoca,
B-dul Eroilor nr. 36;
tel.: 064/19.88.33; fax: 064/19.88.32

acordă,
în condiţii avantajoase,
o gamă largă de credite:

- Credite pentru nevoi temporare;
- Credite pentru investiţii;
- Credite pentru privatizare;
- Linii de credite;
- Credite pe bază de convenţii cu agenţii economici, pentru cumpărarea de bunuri în rate;
- Credite pentru locuinţe, cumpărarea de automobile şi bunuri de folosinţă îndelungată;
- Credite pe salar.

Important!

Pentru clienţii fideli ai Băncii Transilvania se practică pachete speciale de facilităţi

Banca Transilvania:

Bancă de extindere naţională, listată la Bursa de Valori Bucureşti, deţine 26 de sucursale. Este percepută drept una dintre cele mai serioase şi dinamice instituţii bancare româneşti.

Verba volant, scripta manent

Nedantelatele anilor 1930-1940 - II -

Continuare din numărul 107

Trecând la **nedantelatele erei Carol al II-lea,** ele rămân piese care n-au asumat un rol sau o fază tehnologică a imprimării mărcilor emise - nici ca probe de culoare, de hârtie, filigran sau gumaj. Ele sunt amprente livrate **fără justificare legală** unui cerc de persoane din jurul Palatului, fără atribuţii poştale, care le-au utilizat pentru colecţia suveranului şi o **presupusă** corespondenţă regală, deşi biroul poştal al Castelului nu a mânuit aceste timbre. După cum s-a amintit mai sus statutul acestor timbre este dubios, nici măcar oficios. Catalogul britanic Stanley-Gibbons din 1974 îl consideră „clandestin". În lipsa unei declaraţii oficiale a autorităţilor filatelice române, câţiva colecţionari din ţară, dar mai ales din străinătate, au achiziţionat nedantelatele Carol II, în proporţie de circa 99% neuzate, căci puţinele uzate apar pe corespondenţă vădit filatelică, încât sunt expuse cu oarecare jenă de către posesori. La capitolul cotelor valorice trebuie să reţinem preţuri înregistrate în Occident, căci cotele din cataloagele româneşti sau - mai ales - din Listele de Preţuri fictive. Cum ele n-au fost negociate în cadrul unor vânzări competitive libere la **neuzate** şi cu atât mai vădit la **uzate** estimările sunt cu totul speculative.

Firma Roger Körber, SUA, amintită mai sus, licita la 24 septembrie 1998 nedantelatele Carol II, în serii complete, la cote estimative de între 50 şi 600 dolari SUA. Cotele, în funcţie de piese detaşate, marginale, perechi verticale sau orizontale, toate cu gumă intactă. (Antanta Balcanică era cotată cel mai ieftin, pe când seria „Costume naţionale" cea mai scumpă). Preţurile licitaţiilor sunt mult mai nuanţate decât acelea din Listele de Preţuri Rompresfilatelia, 1996, cotele se situează între 100.000 şi 1.200.000 lei, cotele fiind identice pentru neuzate şi uzate, ceea ce echivalează cu o amnezie valorică, dat fiind că nu sunt cunoscute uzate nici chiar cu obliterări de complezenţă. Ce surprinde este atitudinea unor autori de cataloage din anii domniei lui Carol II.

Catalogul din 1938, al autorilor C. Nămoloiu şi G. Nosca, deşi apărea sub auspiciile Societăţii Filatelice Române, nu menţionează decât seria Carol II 1930 format mic, cu filigran PTT, ca existând şi nedantelată (evaluare 600 lei, uzată sau neuzată; tiraj 3000 serii) şi din 1931 seria tipuri de avioane, cu filigran CC (evaluate 5000 lei neuzate), precizând că au fost emise 200 de serii. Alte serii, din deceniul Carol II, nu mai sunt amintite ca existând şi nedantelate.

Catalogul din 1964, apărut la editura Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, sub auspiciile I.C.S. Filatelia din RPR, cataloghează 32 de emisiuni Carol II şi ca nedantelate, dar nu indică valoarea estimativă decât la două din ele, iar la una numai tirajul. Ce este tot atât de curios, este absenţa acestor nedantelate, în ofertele unora din negustorii români ai epocii. Este greu de precizat când a început să fie colecţionate în afară de cercul Palatului. Deşi existenţa lor era deci cunoscută, după cum precizează nota domnului ing. Angelo-Barbu Popescu, în „Filatelia" nr. 10/99, mărcile nedantelate au părăsit ţara în 1940 odată cu plecarea lui Carol II. Dar pe pieţele occidentale (începând cu Spania) vânzarea lor a intervenit abia după decesul din 1953 al fostului suveran. Persoana unui secretar - uneori se afirmă că ar fi fost un aşa numit „mareşal al Palatului"- a fost sursa iniţială a valorificării nedantelatelor Carol II.

Prima firmă contactată pare să fi fost **„Soler y Llach"** din Barcelona (Spania), unde apăruseră, la licitaţiile anterioare şi alte mărci româneşti, care au fost atribuite colecţiei regale române. La relativ recenta licitaţie a acestei case (din 10 martie 1998) se oferă încă seriile nedantelate din 1930/31 (Carol cu filigran PTT plus Carol-Londra) la 100 dolari SUA şi din 1938/39 seriile Grigorescu şi Eminescu la câte 70 dolari SUA seria. Alte case de licitaţii americane, din diverse state, au vândut nedantelatele, la cote asemănătoare.

În Europa am reţinut marea casă **David Feldman** de la Zürich - Elveţia (1 - 6 noiembrie 1993), care, de asemenea a licitat nedantelate Carol, în perechi şi blocuri de 4, unele marginale, la între 180 şi 400 franci elveţiei. Ce este important de reţinut e că această firmă a subliniat că era vorba de ESEURI, iar nu de mărci poştale. O altă casă central-europeană, **Heinrich Köhler,** din Wiesbaden (Germania) - 28. IX/2.X. 1999 - oferea nedantelate Carol II, în perechi în 4 blocuri de patru colţ de coală, perechi nedantelate vertical şi orizontal, la între 180 şi 600 DM, obţinând chiar majorări de până la 110%. Firma germană le-a lichidat însă ca mărci poştale nedantelate nu ca probe sau eseuri, cum făcuse firma elveţiană.

Iată, pe scurt, situaţia în care se află nedantelatele PARIS, pe de o parte, şi nedantelatele Carol II pe de altă parte. Colecţionarii şi expozanţii acestor timbre - din care unii au investit sume considerabile - se întreabă, pe drept cuvânt, care este statutul real al acestor timbre.

Un viitor catalog al mărcilor poştale româneşti - fie el oficial sau particular - ar trebui să răspundă la această întrebare. Între timp problema n-ar strica să fie dezbătută de F.F.R. sau de Cercul de Studii de pe lângă Federaţie.

Dr. Liviu Nicolae CRISTEA
(Radu PÂRVAN)

Cotele emisiunilor „România"

după Suplimentul Michel Rundschau nr. 5/2000

Nr. 5.464

- Sfintele Paşti

Cota: Neştampilat şi ştampilat = 0^{60}; F.D.C. = 3.

Nr. 5.465-5.466

- Faună 1996 - Supratipar şarpe şi cupă;

- Faună 1997 - Supratipar Coroană

Cota: Neştampilat şi ştampilat= 1^{20}; F.D.C. = 6.

Nr. 5.467 - 5.470

- Din comorile Muzeului „Grigore Antipa" - Pasărea Paradis

Cota: Neştampilat şi ştampilat = 7; F.D.C. = 12.

Figura lui Mihai Viteazul oglindită în tematica emisiunilor poştale româneşti

Cu vibrante sentimente patriotice de recunoştinţă şi preţuire, poporul nostru cinsteşte personalitatea şi faptele eroice ale lui Mihai Viteazul, făuritorul celei dintâi unităţi politice a Ţărilor Române în hotarele Daciei străbune, eveniment memorabil de la săvârşirea căruia se împlinesc 400 de ani. Renumit conducător de ţară, bun organizator şi diplomat iscusit, voievodul român s-a impus în conştiinţa neamului său şi a întregii creştinătăţi europene ca un strălucit strateg şi comandant de oşti care, la sfârşitul secolului al XVI-lea, s-a ridicat cu un curaj fără seamăn împotriva imperiului otoman cotropitor şi al altor asupritori străini, asumându-şi în anul 1600 titlul de „...Domn al Ţării Româneşti, al Ardealului şi a toată Ţara Moldovei...". Sub domnia lui Mihai Viteazul gloria, vitejia şi eroismul poporului român au făcut înconjorul lumii, căci, prin opera sa dusă până la sacrificiul suprem, el a reaprins flacăra marilor idealuri de unitate şi independenţă a tuturor românilor, năzuinţă ce a fost definitiv realizată la Marea Unire din 1918.

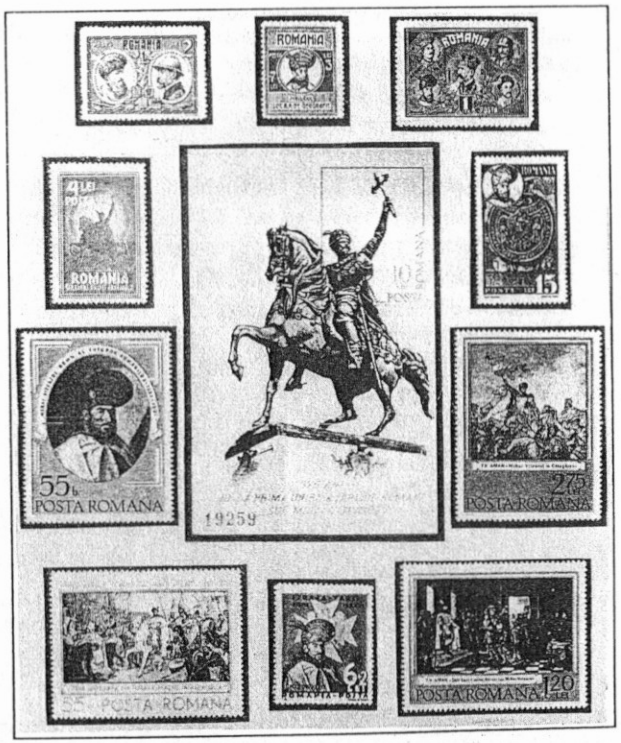

Pentru a omagia figura şi faptele ilustrului Domn, Poşta Română a pus în circulaţie mai multe emisiuni poştale şi alte materiale ilustrative standardizate, având ca model portretul original realizat în anul 1601, la Praga, de către gravorul Aegidius Sadler, pe

aceştia s-ar putea înrudi cu cel ce a fost generalul de divizie Ştefan Burileanu (n. 10 ianuarie 1874) strălucită personalitate militară, inventator în domeniul artileriei şi a tunui antiaerian de 57 mm cu tragere rapidă - faimosul TUN BURILEANU - membru titular al Academiei Române (1935) de la care a rămas o operă ştiinţifică memorabilă - şi el mehedinţean, născut în comuna Burila Mare.

Cu speranţa unei descoperiri care să înalţe sufletul vreunui descendent cu documentele şi ilustraţiile bunicului său, m-am adresat în această localitate - din denumirea căreia cred că provine originea numelui de familie Burileanu - unui învăţător, persoană mai în vârstă sau unui veteran, prin intermediul dirigintelui oficiului poştal. Respectuoasele mele întrebări din scrisori şi plicurile francate autoadresate, spre a-i feri de cheltuieli, au rămas acolo... Cu datele de mai sus, poate mă ajută cititorii.

Licitatorul documentelor din care fac parte şi cele două ilustrate din context, mi-a mărturisit în momentul tranzacţiei că le-a cedat persoanei mele cu convingerea că nu le-a pierdut definitiv şi cu siguranţa că le va mai putea vedea cu investigaţiile pe care ştie că le voi face... Iată-le!

Valeriu Avramescu

**„Curierul filatelic" nr. 103/1999 şi nr. 107/2000*

Cotele emisiunilor „România"

după Suplimentul Michel Rundschau nr. 6/2000

Nr. 5.471 - 5.472

- Mănăstiri 1991 - supratipar Troiţe -

Cota: Neştampilat şi ştampilat = 1^{40}; F.D.C. = 3^{50}.

Nr. 5.473 - 5.477

- Personalităţi 1990 - supratipar carte şi pană sau carte cu călimară şi pană -

Cota: Neştampilat şi ştampilat= 3; F.D.C. = 5^{50}.

Nr. 5.478 - 5.481

- Flori de apartament

Cota: Neştampilat şi ştampilat = 6; F.D.C. = 11.

Nr. 5.482 - 5.486

- Tablouri împuşcate - supratipar şevalet cu paletă -

Cota: Neştampilat şi ştampilat = 3; F.D.C. = 5^{50}.

BANCA TRANSILVANIA S.A.

Sediul central: 3400 Cluj-Napoca,
B-dul Eroilor nr. 36;
tel.: 064/19.88.33; fax: 064/19.88.32

acordă,
în condiţii avantajoase,
o gamă largă de credite:

- Credite pentru nevoi temporare;
- Credite pentru investiţii;
- Credite pentru privatizare;
- Linii de credite;
- Credite pe bază de convenţii cu agenţii economici, pentru cumpărarea de bunuri în rate;
- Credite pentru locuinţe, cumpărarea de automobile şi bunuri de folosinţă îndelungată;
- Credite pe salar.

Important!

Pentru clienţii fideli ai Băncii Transilvania se practică pachete speciale de facilităţi

Banca Transilvania:

Bancă de extindere naţională, listată la Bursa de Valori Bucureşti, deţine 26 de sucursale. Este percepută drept una dintre cele mai serioase şi dinamice instituţii bancare româneşti.

Poşta română şi filateliştii din ţara noastră l-au omagiat pe marele pianist prin emiterea a 2 mărci poştale, prin editarea a două frumoase întreguri (Cod 3426/1975 şi Cod 4681/1980). Grupa „Muzică" de pe lângă Cercul „Bucur" a realizat în anii 1990, 1991 şi 1992 trei ştampile ce-l prezintă pe compozitor, iar cu ocazia Festivalului „Toamna muzicală clujeană", cei de aici, au realizat o frumoasă ştampilă ce-l reprezintă pe compozitor la un pian (01.02. 1993 - ziua deschiderii Festivalului).

Valentin BEREZOVSCHI

Calendarul expoziţiilor internaţionale din anul 2001

a) Expoziţii F.I.P.

● BELGICA	- Bruxelles	- 9-15 iunie
● PHILANIPPON	- Tokyo	- 1-7 august
● ARMENIA	- Erevan	- 14-23 septembrie
● HAFNIA	- Copenhaga	- 16-21 octombrie

b) Expoziţii F.E.P.A. (continentale)

● AVIACION Y ESPACIO	- Madrid	- 25 mai-2 iunie
● EURO - CUPRUM	- Lublin (Polonia)	- 1-9 septembrie

O procedură poştală rară folosită de Regionala PTT Sibiu în 1943

Corespondenţele subfrancate transportate de serviciile poştale şi depistate de acestea ca atare se taxează „porto" la destinaţie, cu o sumă care se cifrează uzual la dublul valorii lipsa la francare. Acest lucru este valabil pentru trimiterile simple, depuse de expeditor la cutia poştală, cărora destinatarul trebuie să le suporte insuficienţa de francare. Ce se întâmplă însă cu scrisorile recomandate timbrate insuficient, în pofida calculării tarifului poştal de către oficiantul de la ghişeu? Pe de-o parte, în mod uzual, aceste trimiteri scapă mai uşor verificărilor, iar pe de altă parte nu expeditorul este cel căruia i s-ar putea reproşa insuficienţa francării. Un mod particular de a rezolva problema recomandatelor cu lipsa la francare a fost aplicată în timpul celui de-al II-lea Război Mondial, cel puţin de către Inspectoratul P.T.T. din Sibiu.

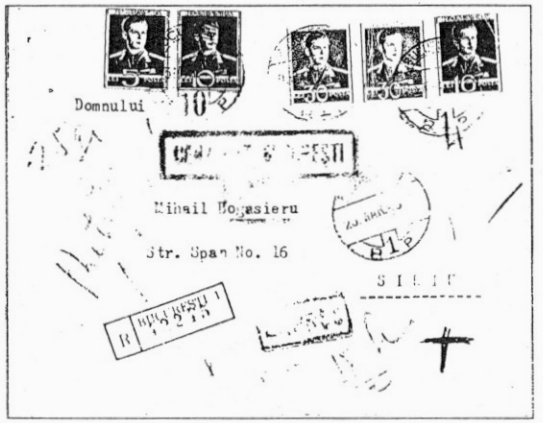

Fig. 1

În fig. 1 prezentăm recomandata expres nr. 42245 trimisă de la Bucureşti la Sibiu la 25 martie 1943, francată la oficiul Bucureşti 1 cu 76 lei (mărcile din dreapta-sus, 2 x 30 lei + 16 lei, obliterate cu ştampila cu indicativul R1R). Pe acelaşi plic (stânga-sus) se află mărci însumând 15 lei (5 lei + 10 lei), obliterate cu ştampila Bucureşti I şi indicativul 10 P la peste o lună şi jumătate după primele, mai exact la 13 mai 1943. Pe reversul plicului se disting obliterarea Sibiu 28 III 1943 şi o declaraţie scrisă cu creionul de către destinatar: „Primit conţinutul. I. Bogasiu". Pe faţa plicului se mai observă menţiunile făcute cu creion negru: „25 gr/Reţine plicul". respectiv „Lipsă 16 lei"; iar cu creion chimic s-a mai adăugat un nume „Diaconescu".

ROMÂNIA

DIRECŢIUNEA GENERALA A POŞTELOR, TELEGRAFELOR ŞI TELEFOANELOR

DIRECŢIUNEA GENERALĂ

DIRECŢIUNEA Insp PTT al Capitalei

Adresa poştală: Direcţiunea generală PTT, Bucureşti I — Adresa telegrafică: PTT Bucureşti — Telefon: 3-18-10

Dlui
Sef al Inspectoratului
P.T.T.
Sibiu.

3 Sep. 1943 — 22084 — 29

Dosarul şi Nr. dv. — Data dv — Dosarul şi Nr. nostru 12351 — Data 18.9.943.

La Nr.9620/943

Vă înaintăm alăturat plicul recomandat Nr.42245 completându-se francarea prin aplicare de timbre la oficiul de origine.

Seful Insp PTT al Capitalei,

Pef Serv Expl,

Fig. 2

În fig. 2 se poate vedea o adresă ataşată plicului în cauză, trimisă de Direcţiunea Insp. PTT al Capitalei către Şeful Inspectoratului PTT Sibiu. Datată şi mai târziu, anume 18 Sept. 1943, aceasta include următoarea informaţie

„Vă înaintăm alăturat plicul recomandat Nr. 42245, completându-se francarea prin aplicarea de timbre la oficiul de origine". Conform lucrării d-lui ing. Călin Marinescu „Evoluţia tarifelor poştale şi a obiectelor de corespondenţă în România 1852-1952", pag. 16, tariful în martie 1943 pentru o scrisoare de 20 grame recomandată expres a fost de 72 de lei = 12 (scrisoare simplă) + 20 (recomandare) + 40 (expres), acoperit de cei 76 lei ai francaturii iniţiale. Dar, Inspectoratul PTT Sibiu a verificat trimiterea, constatând o greutate (25 grame) ce o încadra în a doua treaptă de greutate, pentru care mai trebuiau adăugaţi încă 15 lei, adică exact suma menţionată în creion pe plic. Destinatarului i s-a predat sub semnătură numai

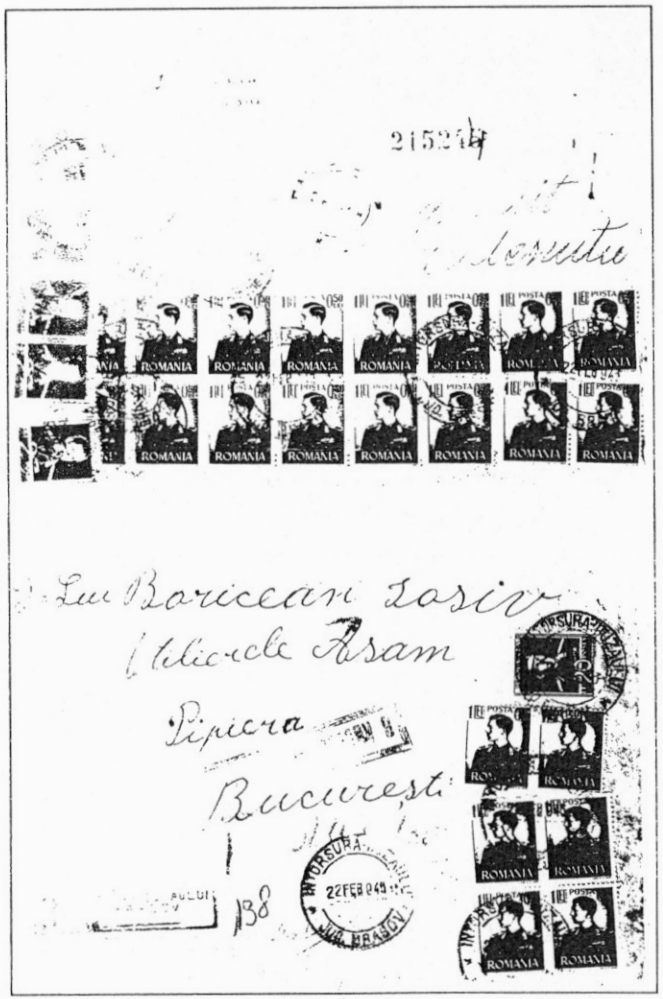

Fig. 3

conţinutul plicului. Acesta din urmă a fost reţinut de către serviciul poştal, care l-a alăturat unei sesizări făcute oficiului de expediere. Finalul a fost completarea acolo a francaturii (fără penalizare de tip dublare „porto"), cu cei 15 lei lipsă pentru a II-a treaptă de greutate.

În fig. 3 prezentăm un al II-lea plic recomandat, cu nr. 138, de la Întorsura Buzăului/Jud. Braşov către Pipera/ Bucureşti, expediat la 22 februarie 1943. Iniţial acesta a fost francat cu

22 mărci de 1 + 0,50 lei (obliterate 22 Feb.), iar ulterior s-a adăugat o marca de 20 lei pe faţa plicului şi alte 5 de 2 lei pe verso, în total 30 lei. Acestea din urmă s-au obliterat tot la Întorsura Buzăului, dar la 23 Aprilie 1943. Pe faţă s-a notat cu creion roşu „Rugăm înapoierea plicului", respectiv „-3 lei" (trei lei, nu treizeci), iar pe verso s-a scris (după toate probabilităţile de către destinatar) „primit ceolenutu". Ştampilele de pe verso sunt de tranzit din Bucureşti (27 febr.), respectiv de sosire Băneasa Ilfov (28 febr. 1943).

Fig. 4 redă şi conţinutul final al acestui al II-lea plic - o adresă de la Oficiul PTT Întorsura Buzăului către Inspectoratul PTT Sibiu cu conţinutul „La adresa Dv. nr. 9620/1943 am onoarea a Vă înapoia plicul Nr. 138 cu timbre de 30 lei aplicate pe el. Şeful Oficiului...". Conform lucrării d-lui Călin Marinescu menţionată mai sus, tariful pentru o scrisoare recomandată internă de 20 gr era în februarie 1942 de 32 lei: 12 lei pentru scrisoare simplă şi 20 lei pentru recomandare. La expediere s-a încercat acoperirea ei prin totalul de 33 lei al celor 22 mărci de 1 + 0,50 Lei. Nu este clar cum s-a ajuns la suma de 30 lei adăugată la francatură de către oficiul de expediere în urma adresei Inspectoratului PTT Sibiu.

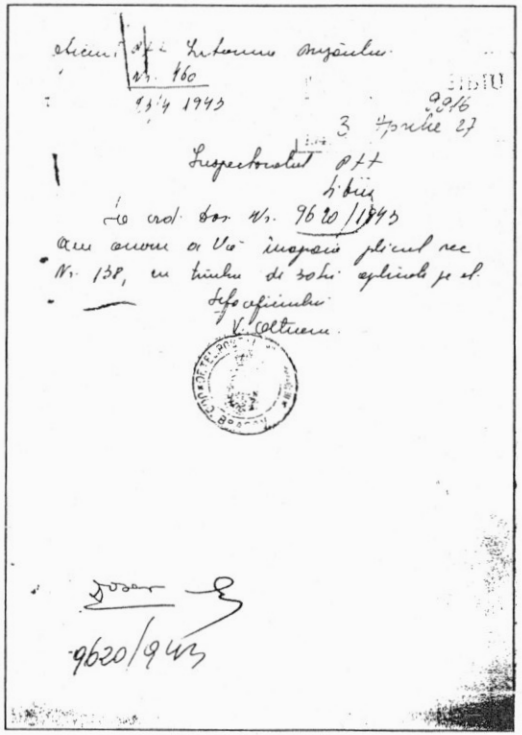

Fig. 4

Am mai întâlnit o recomandată expres trimisă de la Bucureşti la Sibiu în martie 1943, cu menţiunea pe plic „24 gr", respectiv „-15 lei". Francatura iniţială a plicului a fost de 75 + 1 lei, corectă pentru plicuri sub 20 grame, ea trebuind însă completată ulterior cu cei 15 lei pentru a II-a clasă de greutate. O adresă a Inspectoratului PTT al Capitalei către Şeful Inspectoratului PTT Sibiu (similară celei din fig. 2) menţiona în acel caz „Vă înaintăm alăturat un plic completându-se francarea prin aplicarea de timbre la oficiul de origina". Cu toate acestea, pe plicul respectiv nu am găsit adăugată ulterior nici o francatură suplimentară. Concluzionând, pe plicurile recomandate din fig. 1 şi 3 oficiile de expediţie au trebuit să adauge mărci reprezentând o lipsă la francare constatată de Inspecţia de stat din Sibiu, în primul caz la sosirea corespondenţei, iar în al II-lea, probabil la controlul făcut în tranzitul prin Braşov spre Bucureşti. Nu este clar cine anume a suportat contravaloarea acestor francaturi suplimentare, dar în imposibilitatea contactării expeditorului, nu e exclus ca oficiantul poştal în culpă să fi rămas cu paguba.

Astăzi, în haosul în care nu rareori respectarea tarifelor este numai aproximativă, scrupulozitatea cu care Inspectoratul PTT Sibiu îşi verifica oficianţii şi implicit asigura în 1943, în plin război, achitarea exactă către Poşta Română a tarifelor modice pentru serviciile prestate ne-ar putea părea doar o poveste dintr-o vreme de demult. Numai bună de spus toamna târziu la gura sobei, când îţi aştepţi în zadar scrisorile recomandate din străinătate furate una după alta, sau când eşti chemat „la poştă" să-ţi ridici revista ori catalogul pe care poştaşul nu se mai oboseşte să ţi le aducă până la destinaţia pentru care s-a plătit la expediere, adică până acasă.

Dr. Mircea DRAGOTEANU

Din nou despre serviciul de curierat diplomatic american de la Bucureşti

Domnii Călin Marinescu şi Dan Grecu au prezentat în Filatelia nr. 5/1995, respectiv 4/1997, două plicuri diferite expediate prin curier diplomatic de la Legaţia Americană din Bucureşti, unul dintre ele expediat în decembrie 1939. În Curierul Filatelic nr. 105/1999 am prezentat şi eu un plic similar expediat de la Bucureşti la Washington în septembrie 1941. Cu toate că mai există nişte semne de întrebare referitoare la piesele prezentate, doresc să aduc două precizări. Serviciul de curierat american a funcţionat şi în iunie 1948, aşa cum se arată în imaginea alăturată. Domnul Dan Grecu sugera că acest serviciu ar fi funcţionat numai până în februarie 1947. Plicul din figură a fost expediat de la Bucureşti (din păcate nu există nici o urmă care să ne ajute să îl identificăm pe expeditor) la New-York. Este cel puţin ciudată adresa destinatarului „Trezorier, Clubul de comedianţi amatori, New-York" (în traducere). Marca poştală românească de 15 lei (corespunzător tarifului pentru o scrisoare simplă adresată în România) este anulată la Washington în 21 iunie 1948. Pe plic este prezentă deja-cunoscuta ştampilă „This article originally mailed/in country indicated by postage". Am putea spune acum că întreaga corespondenţă diplomatică expediată din România în SUA a intrat pe teritoriul acesteia la Washington. Şi am mai putea spune că prin curier diplomatic se trimiteau şi scrisori care nu neapărat conţineau informaţii secrete. Sunt convins că problema cea mai mare a trezorierului de la Amateur Comedy Club din New-York în 1948 nu era situaţia politică, militară sau economică din România. Faptul că o trimitere poştală particulară a fost acceptată să fie trimisă prin curier diplomatic ne face să ne gândim la faptul că diplomaţii americani aflaţi în misiune în România aveau dreptul să folosească serviciul de curierat şi în scop personal.

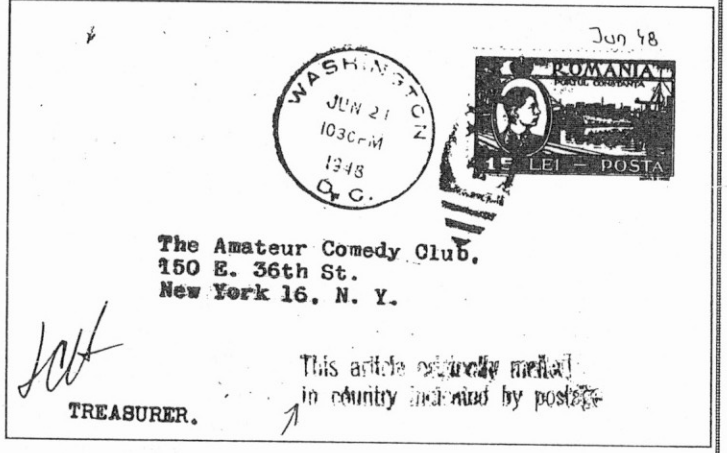

Semnele de întrebare care rămân se referă la prezenţa ciudatei perforaţii în formă de trifoi cu patru foi prezentă pe mărcile poştale aplicate pe plicul prezentat în C.F. nr. 105/1999 şi la faptul că toate plicurile prezentate sunt francate cu mărci poştale corespunzător tarifului poştal intern în România pentru o scrisoare simplă. Aceste plicuri nici nu au intrat în serviciul poştal românesc, atunci de ce francarea lor cu mărci poştale româneşti? Poate cineva să ajute la dezlegarea acestui mister?

Dinu Matei, Toronto, Canada

Apariţia cărţilor poştale în ţara noastră

În acţiunile de transformare a poştei într-o instituţie publică de mare amploare s-a mers pe căutarea şi găsirea de forme noi de trimiteri poştale, aşa cum a fost şi „cartea poştală", introdusă la oficiile poştale din Transilvania pentru prima dată la 01.10. 1869, odată cu apariţia lor în Austro-Ungaria.

La 15 iunie 1873 cărţile poştale sunt introduse în ţara noastră în baza Regulamentului la legea cărţilor poştale din 1/13 06. 1873 aprobat prin Decretul 945 din 27.06./09.07. 1873.

● Primele cărţi poştale româneşti au fost confecţionate din carton alb, de calitate inferioară, cu dimensiunile de 140 x 88 mm, având imprimată o marcă poştală încrustată de 5 bani de culoare albastră, stema ţării şi titulatura „Cartea de Poştă" de culoare neagră.

● În acelaşi timp, au fost introduse şi cărţile poştale cu răspuns plătit, având preţul de 10 bani, fiind unice pe întreaga ţară. Acestea sunt introduse în serviciul poştal în 1885, fiind compuse din două cărţi poştale unite care se vindeu împreună, una având drept scop a se scrie corespondenţa, iar cealaltă rezervată destinatarului care scria spre a răspunde expeditorului. Acestea au fost folosite la corespondenţa internă şi la cea externă.

● Erau folosite şi cărţi poştale româneşti, fiind taxate suplimentar prin aplicarea mărcilor adezive şi anularea lor cu ştampila „RECOM". Cu începere de la 3/15.03. 1884 cărţilor poştale se folosesc şi la corespondenţa externă.

● Pe măsura trecerii timpului, cărţile poştale se diversifică apărând cărţile poştale felicitări de 5 bani.

● Apar cărţile poştale închise care circulau numai în interiorul oraşelor, având preţ variabil între 5 şi 15 bani (între 1891 şi 1915 au fost 12 emisiuni). Marginile erau perforate, facilitând îndoirea cu uşurinţă şi se lipeau formând un plic.

● Cărţile poştale militare apar în1909 fiind puse în circulaţie de Administraţia Poştelor. Se folosesc în primul război mondial, având mărci pe care nu era imprimată valoarea deoarece ele nu circulau decât dacă unitatea militară respectivă aplica sigiliul său. În felul acesta se putea identifica expeditorul. Se cunosc şi c.p. cu mărci fixe care aveau reduceri substanţiale de preţ pentru gradele inferioare şi scutite de taxe în timp de război. În vederea preîntâmpinării folosirii lor de către alte persoane, ele erau admise în circulaţie poştală numai dacă era ştampilată cu ştampila unităţii militare.

● Cărţile poştale ilustrate. La începutul apariţiei lor, de regulă, pe faţa ilustrată era tipărită imaginea (monumente istorice, arhitectonice, peisaje, desene artistice), iar pe cealaltă faţă avea pe o parte locul destinatarului şi alături a corespondenţei. Pe această faţă era imprimată o marcă fixă cu nominal corespunzător tarifului poştal. Dacă aceste c.p. sunt emise de o Administraţie Poştală, ele pot face obiectul colecţiilor filatelice, iar în cadrul exponatelor se menţionează că ilustrata are pe verso marcă fixă. În ţara noastră prima emisiune de cărţi poştale ilustrate apare în decembrie 1899.

● Cărţile poştale semiilustrate au fost puse în circulaţie de Administraţia Poştală având pe faţă desenul mărcii fixe de francatură, locul adresei destinatarului şi expeditorului, precum şi o imagine mai mare sau mai mică. Dacă această imagine este în concordanţă cu tema mărcii fixe sunt şi mai apreciate în colecţiile tematice.

● Cărţile poştale particulare. Din 1903 firmele comerciale - pentru reclamă - au obţinut autorizaţia de a-şi confecţiona singure cărţi poştale care să aibă adresa

firmei şi diferite reclame tipărite pe una din feţele cărţii poştale. Firmele aveau obligativitatea de a timbra (franca) cu o marcă poştală de valoare egală cu aceea a unei cărţi poştale emisă de Direcţia Generală a Poştelor.

Deoarece supremaţia în introducerea c.p. au avut-o cei din Transilvania, revenim făcând următoarele precizări: În Austro-Ungaria iniţiativa a avut-o profesorul universitar austriac dr. Emanoil Hermann care publica în ziarul lor local faptul că organele poştale ar fi scutite de multă muncă dacă ar introduce în circuitul poştal unele cartoane care ar putea fi folosite la scurte comunicări cu tarife foarte reduse. Iniţiativa în acest domeniu a avut-o ungurul Mihaly Gervay care reuşeşte să introducă în circulaţie cărţile poştale pe care era scris „Numai pentru scurte comunicări". Precizăm faptul că în prima zi de apariţie s-au vândut 10.000 de exemplare, la preţul de 2 creiţari exemplarul. Acest gen de trimitere poştală devine în scurt timp foarte popular, astfel că în 1871 au fost vândute 2.500.000 bucăţi iar în 1873, 6.500.000 bucăţi.

Aceste trimiteri erau folosite de păturile (clasele sociale) sărace ale populaţiei: tineretul şcolar, studenţii, ucenicii, soldaţii.

Ca o curiozitate: deşi spaţiul era foarte mic pe c.p. şi administraţiile poştale au renunţat la textul „pentru scurte comunicări", este cunoscut faptul că un caporal din Sibiu a reuşit să scrie pe o c.p. 1877 de cuvinte.

Col. (r) Victor Surdu

Încă două documente remarcabile...

Intuiţia că posesorul documentelor circulate între membrii familiei şi rudele lui Duiliu Zamfirescu - dintre care unele au reţinut atenţia cititorilor noştri*- nu le-a licitat în totalitate, păstrând unele de mai mare importanţă, s-a confirmat. Insistenţa mea a obosit partenerul de „dialog" şi a condus la dobândirea şi a altor piese. Din acestea, două superbe cărţi poştale ilustrate, adevărate documente de epocă sperăm să capteze din nou, prin imagini şi text, interesul cititorilor iniţiaţi întrucâtva asupra unor momente inedite care au tangentat viaţa marelui scriitor.

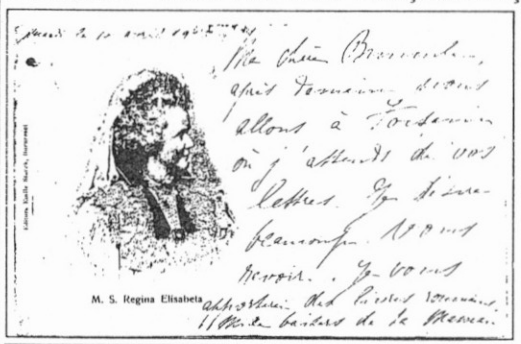

Pe CARTA POSTALA U.P.U./M.S. Regina Elisabeta/Editura Emile Storck, Bucuresci, circulată între BUCURESCI şi ROMA (plecare 10 APR 900, sorire 13 APR 00) soţia lui Duiliu, Enrichetta adresează fiicei sale Henriette, dezmierdată Buncole, câteva rânduri în limba franceză cu următorul cuprins: *„Marţi 10 aprilie 1900. Draga mea Buncole, poimâine mergem la Focşani unde aştept scrisorile voastre. Doresc mult să vă revăd, Vă voi aduce*

cărţi româneşti. Mii de sărutări. Mama". În acel an, Buncole avea nouă ani, iar fraţii Alexandru şi Lascăr, 8 şi respectiv 4 ani. Mama, ca şi Duiliu, căutau să le asigure o creştere aleasă, corespondând cu ei în limba franceză, ulterior aceştia aveau să cunoască germana şi engleza, şi din familie, italiana şi româna. Educaţia primită în pensioane elveţiene şi londoneze, a înaltelor şcoli absolvite pe parcurs, le-au permis să devină personalităţi de elită, remarcabile prezenţe pe scena vieţii sociale şi culturale ale timpului. Numai Lascăr nu a putut face dovada unei puternice personalităţi, cu înclinaţie spre ştiinţă şi tehnică, viaţa fiindu-i curmată la numai 25 de ani.

Cu siguranţă că, în drum spre Focşani cu soţia, Duiliu care era secretar în legaţia României de la Roma, ajuns în Bucureşti a rezolvat anumite probleme de serviciu şi/sau personale la Ministerul Afacerilor Străine. Ilustrata constituie un crâmpei din viaţa familiei scriitorului şi, totodată, o aleasă piesă cartofilă.

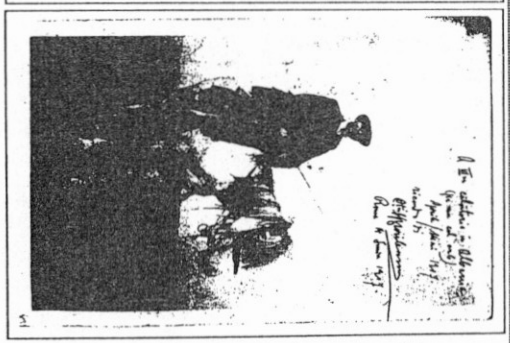

Demnă de aceeaşi apreciere este CARTOLINA POSTALE ITALIANA, circulată de această dată în sensul invers traseului celei anterioare, ROMA-BUCUREŞTI (plecare 14.6.07, sosire 18 JUN 907) adresată *„Excelenţei Sale Dlui Duiliu Zamfirescu, Ministru Plenipotenţiar, Secretar General al Ministerului Afacerilor Străine etc. etc. etc."* al cărui expeditor, Constantin N. Burileanu, inserează pe faţa şi pe versoul ilustratei următoarele: *„A treia călătorie în Albania (pe un cal orb) Aprilie/Mai 1907", respectiv: „Domnule Zamfirescu, Vă trimit mutra mea pe un armăsar albanez orb, - împreună cu cele mai sincere af. (afectuoase n.a.) salutări din parte-mi. Multe salutări şi complimente copiilor. Roma 14 giugno (iunie). Vă voiu scrie."* Soţia scriitorului murise cu un an în urmă. Expeditorul, el însuşi în imagine, călare pe sărmanul cal „albanez", este autorul cărţii „Dela românii din Albania" apărută la Bucureşti în 1906, una dintre cele mai preţioase lucrări pentru cunoaşterea românilor din acea regiune şi din acel timp, editată şi în limba italiană „I Romeni di Albania", Bologna, 1912. Încercările de a afla mai multe date din biografia autorului, gândind că imaginea ilustratei, dar şi a altor documente purtând semnătura sa, ar putea suscita interesul vreunui urmaş nu au dat rezultate; doar constatarea că acesta a mai publicat lucrarea „Între <frunză verde> şi doine" (Imprimeria Chişinău, 1936) şi existenţa unui alt autor, D.N. Burileanu cu „Note din închisoare subt ocupaţiunea germană" (Bucureşti, Institutul de Arte Grafice Carol Göbl Succesor I. St. Rasidescu 16, Strada Paris, 1919). Acesta din urmă poate fi Dumitru N. Burileanu, frate cu Constantin, cel care, împreună cu Carol Davila au fost martori într-un proces intentat lui Duiliu învinuit că ar fi primit anumite compensaţii pentru un discurs filogerman (Comisia parlamentară nu a găsit vinovat pe scriitor ci pe însuşi reclamantul căruia îi pune în lumină propriile afaceri); de asemenea, că ambii sunt mehedinţeni. Astfel,

faţa cărţii poştale este aplicată o ştampilă rotundă, cu diametrul de 35 mm, de culoare roşie, având inscripţia: „Societatea de Cruce Roşie a Doamnelor din România - Filiala Focsani". Piesa a fost expediată din Focşani la Galaţi, data poştei - din păcate - fiind ilizibilă.

Consider că această piesă filatelică poate constitui un material atractiv în orice exponat cu tema „Istorie", „Literatură", „Artă" sau chiar „Crucea Roşie".

Francisc KIRALY

Noi lămuriri privind corespondenţa particulară expediată de la Legaţia Americană de la Bucureşti

Problema corespondenţei particulare expediate de către membrii Legaţiei Americane de la Bucureşti a mai fost dezbătută de domnii Călin Marinescu („Filatelia" nr. 5/1995), Dan Grecu („Filatelia" nr. 4/1997) şi de subsemnatul („Curierul Filatelic" nr. 105/2000 şi 109/2000). Acest articol îşi doreşte să aducă noi completări la această interesantă problemă de istorie poştală românească modernă.

Se adevereşte faptul că personalul american aflat în misiune la diferitele ambasade, consulate, legaţii, misiuni economice etc. din străinătate (inclusiv România) a fost autorizat să folosească şi în scop personal serviciul de curierat diplomatic. Aceasta pentru că în opinia americanilor constituia cea mai rapidă şi sigură modalitate de a face ca obiectele de corespondenţă să ajungă cât mai repede la destinaţie. Mândrie americană, inutilă în unele cazuri, realitate, în anumite cazuri. Nu se cunosc până în prezent decât plicuri circulate pe această cale, este probabil să existe şi cărţi poştale, cărţi poştale ilustrate şi inclusiv obiecte de coletărie. În perioada 1913-1966, scrisorile expediate prin curierul diplomatic american erau francate cu mărci poştale aflate în uz în ţara respectivă, corespunzător tarifului poştal intern din acea ţară la data respectivă. Aceasta doar ca un simplu gest de curtoazie faţă de administraţia poştală a ţării gazdă. Aceste trimiteri poştale nici nu au intrat în sistemul poştal al ţării de unde au fost expediate, ci au fost transportate direct de la Legaţie (Consulat) la Departamentul de Stat al SUA din Washington D.C. de unde, ulterior, au intrat în sistemul poştal american „obişnuit" până la destinatar. Ştampila, purtând textul "This article originally mailed in the country indicated by postage" (această trimitere a fost expediată din ţara al cărei nume este indicat pe francatură), exista în mai multe variante de format, a fost aplicată la Departamentul de Stat din Washington pentru a-i atenţiona pe factorii poştali americani să nu supună aceste trimiteri poştale la taxe porto (acestea neavând francatura americană aplicată). Curtoazia faţă de administraţiile poştale ale ţărilor gazdă ale misiunilor deplomatice americane s-a încheiat în anul 1966, an începând cu care corespondenţa personalului american de la acestea a fost francată cu mărci poştale americane corespunzător unei scrisori simple expediate în interiorul SUA. Aceşte trimiteri erau şi sunt considerate drept corespondenţă internă americană, ceea ce şi sunt de fapt, după ce părăsesc Departamentul de Stat. Aceste trimiteri poştale de după 1966 nu pot fi depistate decât după adresa indicată de către expeditor.

În general, toate trimiterile poştale particulare provenind de la personalul misiunilor americane din străinătate au aplicată pe ele ştampila purtând textul "This article originally mailed in the country indicated by postage". Unele poartă şi inscripţia manuală "by pouch" sau "by diplomatic pouch" (cu valiza diplomatică).

O excepţie de la regulă îl constituie plicul din figura 1, expediat de către un membru al Consulatului American din Bucureşti în anul 1936 nu prin valiza diplomatică ci direct prin Poşta Română. Cel puţin unul dintre funcţionarii aflaţi

Fig. 1

în serviciu în România în acele timpuri a avut totuşi încredere în calitateaserviciilor oferite de Poşta Română. Cel mai timpuriu plic particular cunoscut, expediat prin valiza diplomatică de la Legaţia Americană din Bucureşti, este cel din figura 2.

Fig. 2

Din păcate ştampila aplicată pe francatură la Washington, nu indică anul, ci doar luna. Prezenţa celor două mărci uzuale Carol II fără poşta (CMPR '74 nr. 571 şi 572) ne indică totuşi faptul că această trimitere a fost expediată cândva, la începutul lunii februarie 1935. Cel mai târziu, astfel de plic cunoscut, a fost expediat în iunie 1948 şi a fost prezentat în „Curierul Filatelic" nr. 109/2000.

Mai rare decât piesele prezentate în „Curierul Filatelic" şi în „Filatelia" sunt probabil cele care au fost expediate de către membrii misiunii diplomatice americane de la Bucureşti în anii '60-80. Rămâne ca cei care au norocul să se afle în posesia lor să ni le facă şi nouă cunoscute. Orice comunicare referitoare la acest subiect este binevenită. La fel ca şi aceea care ne-ar putea lămuri asupra prezenţei ciudatei perforaţii pe mărcile uzuale Mihai I, prezentată în „Curierul Filatelic" nr. 105/2000.

Dinu MATEI
Toronto, Canada

BANCA TRANSILVANIA S.A.

Sediul central: 3400 Cluj-Napoca,
B-dul Eroilor nr. 36;
tel.: 064/19.88.33; fax: 064/19.88.32

acordă,
în condiţii avantajoase,
o gamă largă de credite:

- Credite pentru nevoi temporare;
- Credite pentru investiţii;
- Credite pentru privatizare;
- Linii de credite;
- Credite pe bază de convenţii cu agenţii economici, pentru cumpărarea de bunuri în rate;
- Credite pentru locuinţe, cumpărarea de automobile şi bunuri de folosinţă îndelungată;
- Credite pe salar.

Important!

Pentru clienţii fideli ai Băncii Transilvania se practică pachete speciale de facilităţi

Banca Transilvania:

Bancă de extindere naţională, listată la Bursa de Valori Bucureşti, deţine 26 de sucursale. Este percepută drept una dintre cele mai serioase şi dinamice instituţii bancare româneşti.

Date timpurii

Prin amabilitatea colectivului de redacţie al revistei „Curierul Filatelic" am posibilitatea să lansez către toţi colecţionarii (filatelişti, cartofili etc.) o invitaţie la o revedere a propriilor colecţii şi apoi comunicarea în presa de specialitate - pentru publicare - a unor piese filatelice, cărţi poştale, plicuri deosebite, care să conţină date timpurii, date târzii, erori, curiozităţi etc. S-ar crea în acest fel o bancă de date folositoare experţilor filatelici dar şi editorilor cataloagelor mărcilor filatelice româneşti.

În acest articol doresc să semnalez câteva mărci poştale care au ştampile cu date timpurii şi târzii, faţă de cele semnalate în revista „Filatelia" şi in „Catalogul mărcilor poştale româneşti" din 1974 şi 1984.

În figura 1 prezint o marcă din seria „Cifra în patru colţuri" - valoarea de 3 bani cu filigran PR-mic cu dată timpurie: 2 ianuarie 1894. Menţionez că în C.M.P.R./1974 şi în revista „Filatelia" nr. 1 din 1994, data timpurie pentru mărcile din seria „Cifra în patru colţuri" filigran PR-mic este 15 ianuarie 1894.

Fig. 1

Supratiparul PTT-FF (pe mărcile tipografiate 1 B, 5 B, 10 B din 1909) are ca dată timpurie 8 noiembrie 1919.

Vă prezint în continuare câteva mărci cu date care preced pe cea indicată în C.M.P.R. din 1974.

În figura 2 expun o marcă (5 Bani - Tipografiate) - PTT-FF cu dată timpurie: 24-APR-1919.

Fig. 2

În figura 3, o marcă (10 Bani - Tipografiate) - PTT-FF ce poartă data de 4-IANUARIE-1918 (sau 1919!?)

Fig. 3

În fig. 4, marca de 10 Bani - Tipografiate având data de ....-NOE-916 (?!); bucla cifrei 9 diferă ca dimensiune de bucla cifrei 6, fiind exclusă posibilitatea poziţionării greşite a ultimei cifre.

Fig. 4

Din seria „FERDINAND - 1920" (uzuale), prezint în figura 5 o marcă cu valoarea de 50 Bani portocaliu cu dată timpurie: 9-MARTIE-920. În C.M.P.R. din 1974 este prezentată pentru această marcă ca dată de apariţie anul 1922.

Fig. 5

Fig. 6

Din seria „Cicantenarul independenţei" prezint la figura 6 o marcă (25 Bani) ce are ca dată timpurie 24-IULIE 1927. În C.M.P.R. '74 este trecută pentru această serie data apariţiei: 1 august 1927.

Seria de mărci uzuale „Mihai copil" 1928 are ca dată de apariţie 16 martie 1928 (conform C.M.P.R. '74). La figura 7 prezint o pereche de mărci cu data timpurie 4-MARTIE-1928. La aceeaşi serie - mai sus menţionată - în C.M.P.R. '74 se specifică data scoaterii din circulaţie a mărcilor din serie: 19 septembrie 1930.

Fig. 7

Fig. 8

În figura 8 expun o marcă cu dată târzie: 22-SEPTEMBRIE-1930 (CHIŞINĂU).

Din cele prezentate mai sus, unele ştampile pot crea confuzii, dar le-am interpretat în lipsa unor posibilităţi tehnice specifice. Dacă s-ar face mai mulre semnalări din partea filateliştilor din ţară, sunt convins că cei în drept vor avea posibilitatea de a tria din multitudinea lor, mărcile care prezintă interes.

Ing. Emil IONICI

Cotele emisiunilor „România"

după Suplimentul Michel Rundschau nr. 1/2001

Nr. 5.513 - 5.516 - **Olimpiada de vară de la Sydney -**

Cota: Neştampilat şi ştampilat = 4^{30}; FDC 6^{80};

Nr. 5.517 - Bloc 314 - **Olimpiada de vară de la Sydney -**

Cota: Neştampilat şi ştampilat = 3^{50}; FDC 6;

Nr. 5.518 - Bloc 315 - **Expoziţia fil. interjudeţeană Olymphilex 2000**

Cota: Neştampilat şi ştampilat = 4^{50}; FDC 7;

Nr. 5.519 - 5.522 - **Palate din Bucureşti -**

Cota: Neştampilat şi ştampilat = 3^{20}; FDC 8^{50}.

Poliţia în sprijinul Poştei (2)

În C.F. nr. 90-91/Sept.-Oct. 1997, am prezentat o procedură interesantă, demonstrând colaborarea serviciului de evidenţă a populaţiei din cadrul poliţiei austroungare la identificarea destinatarilor unor corespondenţe cu adrese insuficiente. În acel articol era descrisă o situaţie din Aradul anului 1910, în care destinatara era identificată şi astfel putea primi corespondenţa ce-i era adresată. La sfârşitul articolului se punea întrebarea dacă această procedură neuzuală a fost folosită şi în alte oraşe - iată că acum răspunsul pozitiv vine tot din două oraşe transilvane: alte 3 corespondenţe au fost descoperite purtând ştampile diferite de retur, confecţionate pentru situaţiile în care identificarea destinatarului nu era posibilă. Toate aceste ştampile aparţineau tot serviciilor de evidenţa populaţiei, de data aceasta din oraşele Cluj şi Oradea anilor 1910-1916. Iată mai jos caracteristicile lor:

● Tipul 1 (Cluj 1910) - cu textul:

Keresettnek Kolozsvárt
nincs bejelentett lakása.

În traducere: *„A fost căutat la Cluj, nu are domiciliu în evidenţă"*, apare pe o CPI circulată de la Oradea spre Cluj în 15.5. 1910 şi returnată cu însemnarea manuală *„Ismeretlen"* (=necunoscut).

● Tipul 2 (Oradea 1914 - **fig. 1**) - cu textul:

Cimzettnek
Nagyvárad város területén
nincs bejelentett lakása.
NAGYVÁRAD VÁROS
rendöri bejelentési hivatala.

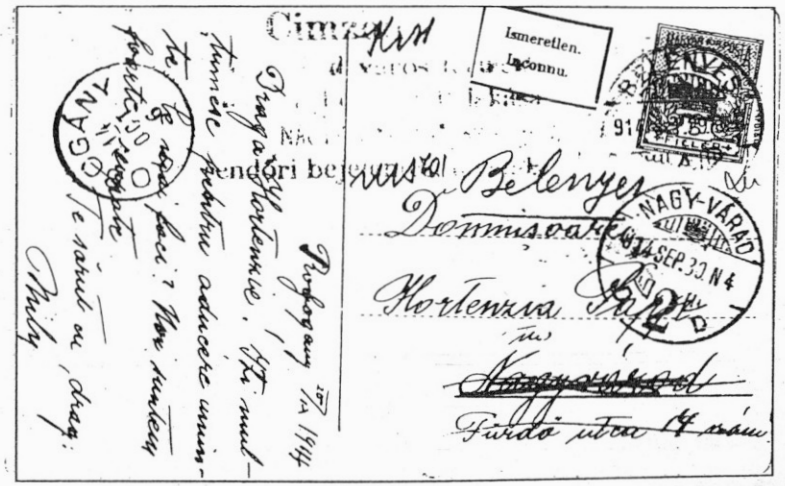

Fig. 1

în traducere: *„Destinatarul nu are domiciliu în evidenţă pe teritoriul oraşului Oradea/ oficiul de evidenţa populaţiei din Poliţia oraşului Oradea"*, caz în care apare explicit numele instituţiei care a aplicat ştampila pe o CPI circulată de la Beiuş (29.9.1914) la Oradea, de unde e returnată cu eticheta *„Ismeretlen / Inconnu"*, ajungând în final la Răbăgani în 6.10. 1914.

● Tipul 3 (Oradea 1916 - fig. 2) - cu un text aparte:

Több hasonnevü van
A rendöri bejelentési hivatal
NAGYVÁRAD

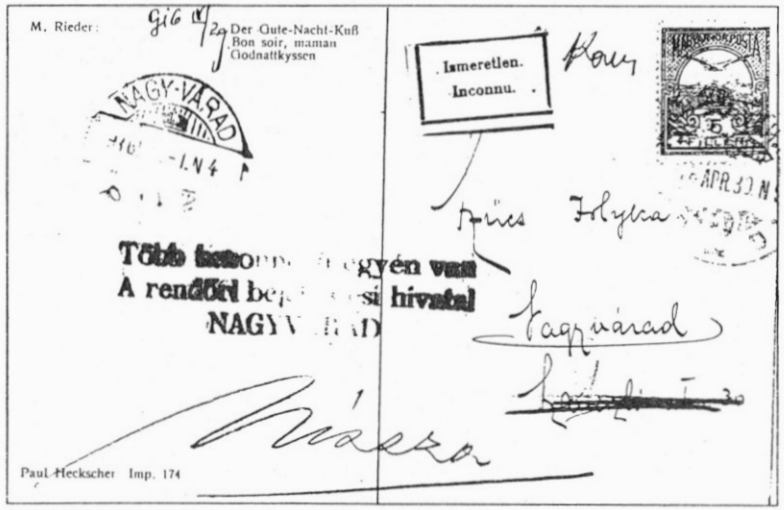

Fig. 2

în traducere: *„Sunt mai mulţi indivizi cu acelaşi nume / Oficiul de evidenţa populaţiei din poliţia ORADEA"*, aplicată pe o CPI circulată loco în Oradea la 30.4. 1916 şi returnată cu aceeaşi etichetă *„Ismeretlen / Inconnu"*.

Iată că ajutorul dat poştei de către poliţie (prin biroul său de evidenţa populaţiei) pare să nu fi fost un aspect izolat în Austroungaria anilor 1910-1916, din contră, pare a deschide un nou capitol de istorie poştală încă necercetat (din câte cunosc, cel puţin).

Merită căutate alte astfel de corespondenţe, pentru a determina numărul oraşelor şi perioada în care s-a practicat acest obicei (foarte ingenios de altfel, oarecum similar cu contemporanul *„Necunoscut la apelul factorilor..."*).

Dr. Dan GRECU

„Curierul filatelic"
o publicaţie de informaţie
pentru toţi filateliştii din ţară!

Cine a fost la început, oul sau găina?

Încă de la prima carte poştală ilustrată - ne referim la vederea din anul 1894, lansată la Bucureşti cu prilejul manifestărilor *Expoziţia Cooperatorilor* - s-a admis că ilustratorul Jiquidi ar fi realizat respectiva piesă ca desen după natură.

La această constatare nu ducea doar simplul fapt că partea din dreapta ilustratei, redând pavilionul, ar fi fost normal să fie gândită şi realizată astfel, dar şi în virtutea propriilor noastre gândiri pe care ni le-am căpătat - fără vreo prea aprofundată motivaţie - asupra conceptului de pictură după natură care a stat la baza realizărilor iconografice de la Nicolae Gricorescu încoace.

Ei bine, ulterior - şi cu oarecare stupefacţie - s-a mai găsit o fotolitografie ce o înfăţişează pe aceeaşi ţărăncuţă ce apărea şi în prima noastră vedere. Doar că, aşa cum subliniam şi cu prilejul comunicării de la simpozionul de cartofilie de la Bacău, în prima ilustrată făţuca noastră împletea din spice (o bentiţă?) în faţa *Expoziţiei Cooperatorilor* - probabil spre a servi mai bine „tema" dată; în timp ce în a doua, în fotolitografie, respectiva ţărăncuţă nu mai împletea ceva anume, ci parcă smulgea petalele unei flori, precum în cunoscutul joc al dragostei „Mă iubeşte, nu mă iubeşte?".

De aici înainte, a fost aproape normal să se pună inevitabile întrebări asupra priorităţilor: care dintre ele a fost prima? Care a fost deci modelul?

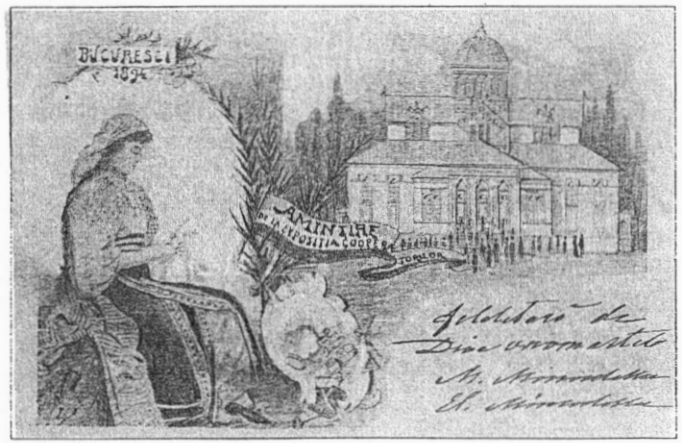

Fig. 1

Culmea este că ceea ce încurca mai mult lucrurile, era faptul că fotolitografiile erau în toate cazurile ulterioare pieselor desenate. Cum să desenezi ceva după un model care nu exista încă? Întocmai ca şi în mereu controversata poveste „Cine a fost la început, oul sau găina?".

Dezlegarea problemei a venit destul de simplu, citindu-l pe academicianul estet G. Oprescu. Încă din 1941, acesta, vorbind despre pictorul-fotograf Carol Popp de Szathmary, afirma: „Interesant este că, uneori, la originea unei acuarele se găseşte una din fotografii. Cazul acesta a trebuit să se întâmple destul de des.

CURIERUL FILATELIC

„LE COURRIER PHILATELIQUE"
„PHILATELIC MESSENGER"
„DER BRIEFMARKEN KURIER"

FONDATOR: AUREL ANTON
DIRECTOR EDITOR: PROF. NICOLAE SALADE

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA

ROMÂNIA - 2400 Sibiu 7
Strada Octavian Goga nr. 45
Telefon 0040/069/42.10.41

Autorizaţia:
Nr. 13.944 eliberată de Consiliul Judeţean Sibiu
pe baza Decretului Lege nr. 54/1990

PRIMI COLABORATORI:

† ing. Kiriac Dragomir
Dr. Liviu N. Cristea
ing. Silviu N. Dragomir

Şef subredacţie Bucureşti: Cezar Vasilescu

COD FISCAL: 9572529 CONT B.C.R. SIBIU NR. 459031551501

REPREZENTANŢII NOŞTRI ÎN ŢARĂ:

ALBA-IULIA: Ing. Alexandru Cadariu
ALEXANDRIA: Marcel Scarlat
ARAD: Ambrozie Marchiş
ARBORE-Suceava: Prof. Gheorghe Dolinski
BACĂU: Ioan Catană + Ing. Ioan Ceucă
BAIA MARE: Cătălin Itoaie
BISTRIŢA-NĂSĂUD: Mircea Calu
BÂRLAD: Dr. Nicu Botezatu
BOTOŞANI: Prof. Ştefan Nicolau
BRAŞOV: Iosif Gherca
BRĂILA: Ioan Adrian Stan
BUCUREŞTI: Cezar Vasilescu
BUZĂU: Ing. Florentin Corneliu Andrei
CARACAL: Ing. Ion Marin
CARANSEBEŞ: Petru Călinescu
CÂMPIA TURZII: Ing. Dezideriu Lazăr
CÂMPULUNG MOLDOVENESC: Codrat Puha
CLUJ-NAPOCA: Col. Victor Surdu şi Petre Mureşan
CONSTANŢA: I. Munteanu + V. Avramescu
CORABIA: Prof. Dorin Mărghidanu
CRAIOVA: Gheorghe Văduva
DEJ: Dr. Emilian Pavel
DEVA: Ladislau Zalanyi
DUMBRĂVENI (SIBIU): Ewald Hacker
FĂGĂRAŞ: Ing. Nicolae Borzea
FILIAŞI (DOLJ): Gheorghe Văduva
FOCŞANI: Nicolae Stan
GALAŢI: Petrache Moraru
GIURGIU: Niculae Niculae
HUNEDOARA: Dr. Alfred Schmidt
HUŞI: Paul Vasiluţă
IAŞI: Florin Patapie-Raicu
LUGOJ: Nicolae Costan
MEDIAŞ: Mircea Barabulă
MIERCUREA-CIUC: Bencze Károly
MOLDOVA VECHE: Ing. Gheorghe Ivan
ORADEA: Col. (r) Ioan Paluşan
ORAVIŢA: Ioan Aiacoboaei
PIATRA-NEAMŢ: Prof. Sergiu Găbureac
PITEŞTI: Gheorghe Lescuţ
PLOIEŞTI: Ştefan Zaharia
PREDEAL: Gheorghe Gîlea
RÂMNICU VÂLCEA: Adrian Miuţu
REŞIŢA: Gheorghe Cîrcu
ROMAN: Mircea Murărescu
SATU MARE: Coriolan Marincaş
SIGHETUL MARMAŢIEI: Harald Kurt Krause
SINAIA: Ion Chivoiu
SFÂNTU GHEORGHE: Josef Almoş
SLATINA: Prof. Cornel Manolescu
SUCEAVA: Ioan Petraru
TÂRGU-JIU: Gheorghe Pop
TÂRGU-MUREŞ: Felcser Zoltan
TIMIŞOARA: Anghel Ivan
TULCEA: Marin Florea
TURDA: Petru Suciu
TURNU MĂGURELE: Prof. Mircea Dragnea
ZALĂU: Daniel Mureşan

„CURIERUL FILATELIC" APARE O DATĂ LA DOUĂ LUNI.
Poate fi procurat de la reprezentanţii noştri care pot fi contactaţi în zilele de schimb filatelic de la Asociaţiile Filatelice din fiecare oraş.

HOHE RINNE - PĂLTINIŞ

Prima emisiune 1895

Dr. Ernst ALBERT

Staţiunea montană a Societăţii S.K.V. (Siebenburgischer Karpathenverein) construită într-o regiune încântătoare a Munţilor Cibinului se afla la o distanţă considerabilă de cel mai apropiat oficiu poştal. Din anul inaugurării staţiunea a fost vizitată de peste 700 de turişti şi vizitatori în căutare de adăpost. De la început s-a evidenţiat dorinţa excursioniştilor de a comunica impresiile lor şi salutări din noua staţiune montană.

Societatea S.K.V. a căutat să împlinească această năzuinţă firească. Autorităţile statale maghiare n-au acordat societăţii turistice decât dreptul de a emite „mărci locale" a căror validitate se mărginea la transmiterea corespondenţei prin curieri particulari până la oficiul poştal cel mai accesibil şi apropiat al statului. Nu ne oprim asupra altor amănunte, care se pot găsi amplu expuse în publicaţiile Societăţii S.K.V. şi în literatura filatelică. Prima emisiune a mărcilor locale a fost încredinţată Tipografiei Wilhelm Krafft din Sibiu (pe atunci Nagy-Szeben/ Hermannstadt) intrând în uz în sezonul estival 1895 şi 1896 ca francatură locală pe scrisori şi cărţi poştale închise.

Tirajul emisiunii

Indiciile literaturii mai timpurii sugerează un tiraj de 500 exemplare (L. Dengel, Geza von Jakots) dar publicaţii mai recente vorbesc de un tiraj mai modest de 50-100 exemplare (E. Lazlo şi Dr. M. Dragoteanu). Indicii mult mai probabile, susţinute şi de frecvenţa de întrebuinţare a sezoanelor estivale din anii 1895/96, pe lângă numărul extrem de scăzut al exemplarelor cunoscute astăzi, par să justifice tirajul mai redus. Articolul acesta se bazează pe examinarea a 13 exemplare. Literatura apărută, inclusiv cataloagele de licitaţii precum şi datele obţinute de la colecţionari şi negustori, sugerează existenţa unui total maxim de 25 de exemplare.

Obliterarea mărcilor locale

KURHAUS
auf der
HOHEN RINNE

Cum era de aşteptat mărcile au fost folosite exlusiv pentru francarea corespondenţei, iar anularea lor s-a efectuat cu o ştampilă triliniară fără chenar:

Descrierea mărcii locale

Într-un cadru dreptunghiular se află, pe trei rânduri, legenda KURHAUS auf der HOHEN RINNE: ▶

KURHAUS
auf der
HOHEN RINNE

Toate mărcile sunt orizontal (sus şi jos) nedantelate; unele dantelate vertical numai pe latura dreaptă, altele pe ambele laturi. Tiparul este negru pe hârtie galben/ surie, fără filigran, executat pe o presă de tipar plan, cunoscut înainte sau după emisiunea aceasta.

Orizontal apar zece ornamente identice: ❀ , iar vertical - în stânga şi în dreapta - numai 8; în plus la colţurile cadrului apar câte un ornament de tip diferit: ❀

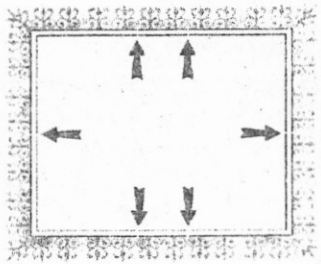

Ornamentele sunt în grupuri a căror secvenţă este indicată pentru fiecare tip în mod separat. Aceste grupuri sunt separate prin minuscule liniuţe verticale, înlesnind astfel diferenţierea diverselor tipuri. Linia dublă a cadrului pe care se sprijină ornamentele, evidenţiază întreruperi simetrice prin ambele linii, ca urmare a ajustării mecanice a matriţei:

Date tehnice

Dantelarea - 11 - efectuată vertical pe una sau pe ambele laturi.

Dimensiunile lineare interne ale cadrului rectunghiular: 22,5 x 18 mm.

Dimensiunile externe: 28 x 23 mm.

Ornamentul individual ca. 2,3 x 2,3 mm.

Ornamentul din cele 4 colţuri: ca. 2,2 x 2,2 mm.

Literele legendei:

ca. 17,5 x 3,2 mm

ca. 7,5 x 2,7 mm

ca. 14,3 x 3,7 mm.

Distanţa dintre primul şi al doilea rând: 1,7 mm.

Distanţa dintre rândul al doilea şi al treilea: 1,8 mm.

Tipurile mărcii locale:

Tipul 1.

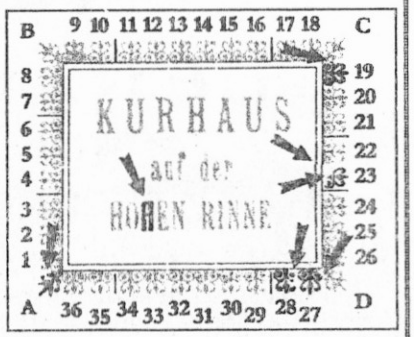

✳ Dantelat vertical numai pe latura dreaptă.

✳ Ornamente grupate vertical în stânga, de sus în jos 2-3-3; vertical în dreapta 3-2-3, iar ocazional, sus şi jos 2-6-2.

✳ Liniuţa separatoare între ornamente 34 şi 35 nu atinge linia de bază.

✳ Idem între ornamentele 28 şi 29.

✳ Ornamentul colţului A este la bază întrerupt.

✳ Ornamentul 19 întrerupt într-o parte.

✳ Idem ornamentul 27.

✳ Ornamentul 23 e incomplet la bază.

✳ Ornamentul 28 incomplet la dreapta.

✳ Latura dreaptă a cadrului bilinear nu prezintă întreruperi, dar ambele linii

între ornamentele 22 şi 23 sunt paralel deviate.

✳ Liniile orizontale din vârfurile celui de al doilea „H" din „HOHEN" se ating simulând astfel litera „A".

Exemplare cunoscute

1. Marca ştampilată pe un fragment (Col. Dr. Mircea Drăgoteanu).

2. Pe o carte poştală închisă către Dr. Moranszky Lazlo, Klausenburg (Cluj) 15.Jul 1896 (Col. Dr. Ernst Albert).

Tipul 2

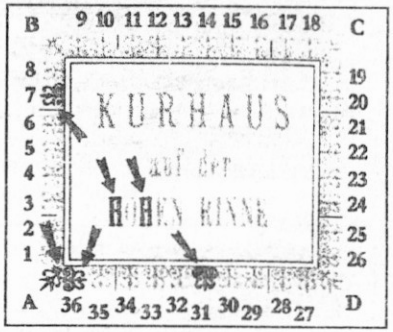

✳ Nedantelat (deci tăiat)

✳ Ornamentele grupate vertical 2-4-2, iar ocazional 2-6-2.

✳ Liniuţa separatoare între ornamentele 2 şi 3 nu atinge baza.

✳ Idem între ornamentele 10 şi 11.

✳ Liniuţa separatoare între ornamentele 16 şi 17 scurtată.

✳ Ornamentul 36 înclinat 90° spre stânga.

✳ Ornamentul conţului A deplasat în sus atingând tipic ornamentul 1.

✳ Ornamentul 7 are baza spartă pe o parte.

✳ Ornamentul 31 are o pată la bază.

✳ Întreruperea în cadrul bilinear orizontal inferior este minimală între ornamentele 30 şi 31.

✳ Ambele litere „H" din „HOHEN" închise sus.

Exenplare cunoscute

3. Marcă detaşată cu ştampila de sosire Nagy Disznod (Col. Dr. L.N. Cristea).

4. Marcă pe scrisoare către Fraulein Fritzi Michaelis, din 16. Aug 1895 (Col Dr. L.N. Cristea).

5. Marcă pe prima scrisoare către Major Josef Kraus von Ehrenfeld, Hermannstadt (Sibiu), 6. Aug 1896 (Col. O. Jahnke).

Tipul 3

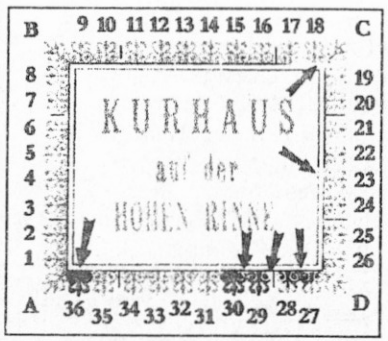

✳ Dantelat pe ambele laturi verticale.

✳ Ornamentele grupate vertical 2-4-2, iar orizontal 2-6-2.

✳ Liniuţa separatoare între ornamentele 2 şi 3 scurtată.

✳ Idem între 6 şi 7 fără să atingă baza.

✳ Idem între 10 şi 11.

✳ Liniuţa despărţitoare scurtată între 16 şi 17, între 28 şi 29, precum şi între 34 şi 35.

✳ Pete de culoare simetrice la baza ornamentului 36.

✳ Între ornamentele 27 şi 28 pată de culoare.

✳ Ornamentul 29 întrerupt într-o parte a bazei.

✳ Idem în ornamentul 30.

✳ Linia externă a cadrului din dreapta sus lipseşte pe o porţiune de 1,5 mm.

✳ Linia externă a cadrului bilinear superior dispare pe o porţiune de 1,5 ornamente la extremitatea dreaptă.

✳ Cadrul bilinear pe latura dreaptă, între ornamentele 23 şi 26, este aproape invizibil.

✳ Întreruperea cadrului bilinear pe latura dreaptă între ornamentele 22 şi 23 este neaşteptat de mare (pe 0,4 mm).

✳ Nici un amănunt caracteristic la litere.

Exemplare cunoscute

6. Marcă detaşată neuzată (Col. Dr. Ferenc Nagy), ilustrată de L. Dengel.

7. Marcă detaşată neuzată (Col. Dr. L.N. Cristea).

8. Marcă pe scrisoare către Frau Camilla Jikeli, 16. Aug 1896 (Col. Dr. Mircea Drăgoteanu).

9. Marcă pe scrisoare către Frau Minna Schuller, 27. Jul 1895 (Col. O. Jahnke).

10. Marcă pe a doua scrisoare către Major Josef Kraus von Ehrenfeld, Hermannstadt (Sibiu), 6. Aug 1896 (Col. O. Jahnke).

11. Marcă detaşată neuzată (fostă în Col. Williams, ilustrată de E. Munteanu).

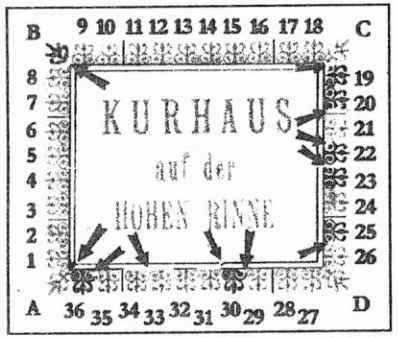

Tipul 4

✳ Dantelat pe ambele laturi verticale.

✳ Ornamente grupate vertical 2-4-2, iar orizontal 2-6-2.

✳ Nu prezintă amănunte caracteristice la liniuţele despărţitoare.

✳ Între liniile, internă şi externă, colţul stâng inferior, se află o pată de culoare.

✳ La ornamentul colţului B lipseşte total linia de bază.

✳ Ornamentul 30 întrerupt, pe o parte, la bază.

✳ Idem ornamentul 36.

✳ Ornamentele individuale 19, 20, 22, 23 şi 25 sunt fiecare întrerupte pe o latură.

✳ Liniile cadrului inferior: linia internă între ornamentele 30 şi 31 deviată în jos, linia externă în zona ornamentelor 31, 33 şi 34 întreruptă.

✳ Literele legendei nu prezintă nimic caracteristic.

Exemplare cunoscute

12. Marcă pe scrisoare către Dr. H. Schuller, Hermannstadt (Sibiu), 12. Aug 1895 (Col. Dr. L.N. Cristea).

13. Marcă neuzată (Col. O. Jahnke).

Cu privire la afirmaţia că tipurile 1 şi 2 ar fi identice nu se adevereşte; dimpotrivă la examinarea mai atentă (prin programe de computer) s-a stabilit că nu aparţin aceluiaşi clişeu.

Referitor la succesiunea orizontală a diverselor tipuri numai piesele din mijloc pot fi plasate cu certitudine.

Lipsa dantelurii verticale din stânga, la tipul 2, toate exemplarele s-au dovedit rupte sau tăiate manual.

Numai tipul 1 dispune, în mod cert, de o tăietură laterală executată de o maşină, corespunzătoare tăieturii orizontale.

Identificările extrem de precise nu se pot obţine decât pe baza exemplarelor originale; comparativ slabele reproduceri ale celor mai apreciate maşini de copiat color nu au putut fi utilizate decât ca material de orientare aproximativă.

Numărul redus al exemplarelor disponibile pentru studiu a dus probabil la o identificare incidentală iar nu strict ştiinţifică a caracteristicilor aceluiaşi tip. În ipoteza că alte exemplare s-ar prezenta spre examinare nu este exclus ca anumite caracteristici să nu mai fie reţinute ca fiind proprii unui anumit tip.

Scopul acestei lucrări a fost descrierea tipurilor primei emisiuni Hohe Rinne din 1895. Încercările făcute până acum - cunoscute din literatura filatelică - s-au dovedit a fi incomplete sau eronate şi au dus la rezultate care pot fi combătute.

Traducere din limba germană
Liviu N. CRISTEA

Giuseppe Verdi

1813-1901

Anul acesta, lumea muzicală din Italia şi nu numai, comemorează 100 de ani de la moartea lui Giuseppe Verdi. Cel care a fost denumit „rege al armoniei", s-a născut la 10 octombrie 1813 la Roncole, lângă Busseto.

Primele lecţii de muzică le-a luat de la Baistrocchi, organistul biserii din satul natal, apoi a învăţat câţiva ani la şcoala de muzică din Busseto cu Ferdinando Provesi, devenind în continuare asistentul acestuia. Studiile şi le-a continuat la Milano unde, atras de compoziţie, s-a dedicat genului operei. Debutul însă l-a făcut scriind muzică orchestrală şi de fanfară, în special pentru muzica militară, prezentată de Societatea Filarmonică din Busseto.

Printre primele lucrări de muzică corală se numără câteva cantate, compuse cu prilejul unei nunţi în casa contelui Borromeo din Milano. A scris deasemeni şi câteva Messe, Landi, Vespri şi alte compoziţii bisericeşti, lucrări ce datează din perioada angajării sale ca organist în Busseto (până la 1835).

Debutul în operă l-a făcut în anul 1839, când la 17 noiembrie 1839, la Şcoala din Milano, s-a prezentat opera Oberto, urmând apoi câteva melodrame ca „O zi rege" în 1840, „Nabucco" în 1842, „Lombarzii" în 1843, „Ernani" şi „Cei doi Foscari" în 1844, „Ioana D'Arc" şi „Alzira" în 1845, „Attila" în 1846, „Macbeth", „Hoţii" şi „Ierusalim" în 1847. Încet, încet, talentul său s-a făcut remarcat, iar operele sale au cucerit un public din ce în ce mai numeros.

Începând de pe la jumătatea veacului al XIX-lea, Verdi a devenit o figură proeminentă în viaţa muzicală a Italiei şi de peste hotare. Operele sale „Rigoletto" (1851), „Trubadurul" (1853), „Traviata" (1853), „Vecerniile siciliene" (1855) cunosc succese deosebite pe scenele din Veneţia, Roma, Paris unde au fost prezentate în premieră. Dar au fost lucrări ca „Simion Boccanegra" reprezentată la Veneţia, „Corsarul" la Trieste, „Forţa destinului" la Petersburg, nu s-au bucurat